

SJÓMANNADAGSBLAÐ GRINDAVÍKUR 1996

1956 **40** 1996
ÁRA

SPARISJÓÐURINN Í KEFLAVÍK

GRINDAVÍKURÚTIBÚ

Vikurbraut 62, Grindavík, simi 426-8733, fax 426-8507

*Grindvikingar róið á heimamið verslið
við ykkar eigin Sparisjóð*

Afgreiðslutimi:
Mánudaga- föstudaga
kl. 9.15 - 12.15
12.45 - 16.00

Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum
hamingu- og heilla-
óskir á sjómann 3-
daginn

*Sendum sjómönum
fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum
hamingu og heillaóskir
á sjómannadaginn*

Opið frá 10-12 og 14-16
alla virka daga
Simi: 426-7150 Fax: 426-8751

SJÓVÁLMENNAR
Vikurbraut 46, Grindavík

EFNISYFIRLIT

Legg þú á djúpið - hugvekja.....	6-7
Séra Jóna Kristín Þorvaldsdóttir	
Á hverju leikur vafinn?.....	9-11
Sævar Gunnarsson form. Sjómannasambands Ísl.	
Heiðurskarlar Sjómannadagsins 1993	13-14
Gamlar heiðranir og formannavísur.....	15
Ávarp Sæmundar Halldórssonar.....	6-17
fulltrúa sjómannna	
Ávarp Páls Jóhanns Pálssonar.....	18-19
fulltrúa útgerðarmanna	
Svipmyndir frá Sjómannadagi 1995.....	20-21
Björgunarafrek.....	23
Það er bátur að sökkva.....	24-26
Helgi E. Áðalgeirsson skipstjóri skrifar	
40 ára saga SVG.....	27-38
Guðfinna M. Hreiðarsdóttir tók saman	
Útgerð í upphafi Sjómannafélagsins.....	41-42
Pétur Vilbergsson	
Útgerð og umsvif Vísvis hf.....	46-47
Vetrarvertið í Þórkötlustaðahverfi	49-51
Pórarinn Ólafsson tók saman	
Veibieftirlit við Ísland.....	53-58
Pórður Áreliusson starfsmaður Fiskistofu	
Jón Sigurðsson GK 62.....	59-60
Ingvar!.....	62-68
Melurinn skrifar um æskuvín og félaga	
Það var haldin „æfing“!.....	69-71
Hilmar Snorrason skólastjóri Slysavarnarskóla sjómannna	
Örlagaferð Jóhannesar Gunnars GK 74.....	72
Sveinn Sigurjónsson segir frá	
Starf Björgunarsveitarinnar Þorbjöms.....	73-75
Sigurbur Öli Hilmarsson og Guðr. B. Agnarsson skrifar	
Síldarverkun.....	76-77
Guðný Guðmundsdóttir matvælafræðingur skrifar	
Barry með fótinn.....	79-81
Sigurpáll Einarssonar skrifar frá Ástralíu	
Vertíðarspjall	82-84
Gretar Sigurðsson skrifar	
Ný innsigling í Grindavíkurhöfn	86-87
Kveðja frá SVG.....	88

Sjómannadagsblað Grindavíkur 1996 8. árgangur - 2. júní 1996

Útgefandi:

Sjómannadagsráð Grindavíkur:

Hermann M. Sigurðsson form., Lúðvik Baldursson, Jón Garðar Sigurvinsson, Sigursteinn Smári Karlsson, Reynir Sigurðsson og Gunnar Jóhannesson, Halldór Einarsson og Þorvaldur Óskarsson

Ritstjóri : Pétur Vilbergsson

Ábyrgðarm.: Sævar Gunnarsson

Uppsetning: Lúðvik Geirsson

Prentun: Steinmark

Forsíðumynd: Úr eigu Steinþórs Þorvaldssonar

Upplag: 700 eintök

VEIDARFÆRI OG REKSTRARVÖRUR - FJÖLBREYTT ÚRVAL

Eingöngu gæðavara!

Við hjá Vöruhúsi ÍS leggjum metnað okkar í að veita viðskiptavinum góða og skjóta þjónustu og eignum alltaf fyrilliggjandi fjölbreytt úrval af vönduðum veidarfærum og rekstravörum. Okkar er reynslan og þekkingin – látið fagfólk um að auðvelda ykkur vinnuna.

Leitið upplýsinga!

Vöruhús ÍS hefur tekið upp vottað gæðakerfi, ISO 9001.

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólk og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn!

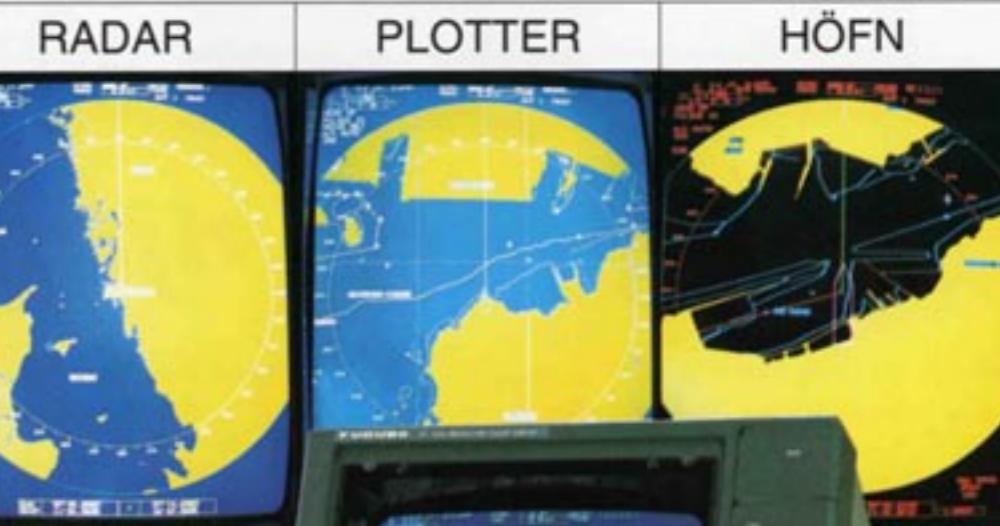
VÖRUHÚS ÍS
Islenskar sjávarafurðir hf.

HÖFNA HÓRD / 1A

—
VÖRUHÚS
ÍS

FURUNO FR-2100

....MIKIÐ MEIRA EN RADAR

Ný 20" radarsería X- og S-band, 10-60kW. Útbúin með byltingarkerndum truflanadeyfum á úrkomu og sjótruflanir. 30 skipa ARPA. 10.000 punkta plotter, með sjókortum og möguleika til að framkalla eigið skip myndraent á skjáinn. Og margt fleira.

-RADAR FRAMTÍÐARINNAR, STRAX Í DAG!-

Brimrún hf

Hólmaslóð 4
101 Reykjavík
Sími: 561 0160

„Legg þú á djúpið“

„Eftir þínu orði, Drottinn, vil ég leggja netin. Og hann varð gagnhrifinn af undrun og allir þeir, sem með honum voru, útaf þeim mikla fiskiafla, sem þeir höfdu fengið.“

(Lúk. 5:5-7).

Hugvekja

Pað er verið að leggja af stað í veiðitúr. Allt er tilbúið til þess. En túrana á undan hefur líttill afli verið. Það er lítil vinna í landi, það er talað um tap á útgerðinni, það er ýjað að því við skipstjórann hvort ekki sé reynandi að fara austur fyrir, - einhverjir höfdu verið að fá ann þar. Síðan er sigt út, veifað í kvedjuskyni á bryggjunni og frá skipinu.

Veiðiferð fyrr og nú byggir á sama grunni. - Þótt margt sé breytt frá fyrri tíð er markmið fiskveidanna það sama. Að að fæðu og tekna. Sömu áhyggjunar sækja að: Skyld'ann gera brælu?, Ætl'ann sé jafn tregur? Hvernig vagnar fjölskyldunni?

Símon Pétur átti orðaskipti við Jesú. Þessar orðaraður úr Lúkasarguðspjalli eru meðal þeirra Ritningatexta, sem prýða suðurvegg kirkjuskipsins í Grindavík. Þar er fagurlega útskorinn rammi, eftir Ríkhard Jónsson, utan um texta sem höfða til sjómanna.

Séra

Jóna Kristín
Þorvaldsdóttir

Fiskimadurinn Símon var orðinn svekkur á því að stríta við veiðarnar án þess að fá nokkurn afla. „Meistari, við höfum verið að í allan dag en ekki orðið varir“ segir hann við Drottin, -en bætir síðan við: „Eftir þínu orði mun ég leggja netin. Afkoma hans og annarra fiskimanna valt á aflabréðum. Sama er í dag. Fólk á sjó og í landi vinnur við sjávarútveginn, lifir á honum. Sjávarplássin eiga mikið undir útgerðinni. Margir byggja afkomu sína á fiskinum beint.

Agætt lag Bubba Morthens, „Aldrei fór ég suður“, er raunasongur miðaldra manns, sem greip ekki tækifærð til að flytja úr heimabyggð sinni þang-að sem væri betri afkoma og meira líf. Hann situr þar eftir og flest er á fallandi fæti. Bátarnir ligga bundnir við kajann og ekki fæst bein úr sjó. Yngri kynslóðin reynir að flytja burt: „Hér er ekkert sem heldur í“, eins og segir í textanum. Þessi alvarlegi undirtónn dægur-

Blómsveigur lagður að minnisvaraða um drukknaða sjómenn á Sjómannadaginn 1995. Mynd-Hinrik Bergsson.

lagsins er veruleiki í mörgum byggðum við sjávarsíðuna. Þar haldast fengseld og farseld í hendur.

Pað er ljóst að þeim er vandi á höndum, sem eiga að stjórna í málefnum sjávarútvegsins. Varðandi þá mikilvægu atvinnugrein þarf að huga að mörgu með hagsmuni nútíðar og framtíðar í huga. Vandfundin er rétta leiðin til að stýra fiskveidum án þess að það komi einhverjum illa, eða án þess að osefði komi til, vannýting eða annað, sem gæti komið útveginum í krappari sjó. En þó er í dag ástæða til að horfa vongóðum augum fram á við. Meiri fiskgengd við land, samkvæmt rannsóknarveiðum veit á gott.

Aukin sökn á fjarlæg mið hefur fært þjóðarbúinu milljardar á allra síðustu árum. Til þeirra veða hafa íslenskir sjómenn sýnt áræði og þor. Landsmön-

um hefur jafnframt skilist betur að þeir verða að hafa ákveðna og fastmótaða stefnu í söknarmálum og standa saman að framgangi sjávarútvegsins.

Oft gleymist að minna á það, að allir eru að vinna saman. Hvert starf er miklavægt dýrmætt og varðar miklu að vel sé unnið á öllum svíðum, með hag og velferð þjóðarinnar í huga. Við höfum ástæðu til að heffa nýja sökn í útvegsmálum. Til þess höfum við ágætt veganesti þar sem að baki er góð loðnuvertíð og framundan bjart á köflum m.a. með tilliti til kvótaauknunar og úthafsveiða.

Nú er í hugum margra góðar framtíðarhorfur varðandi þorskveiðar. Likur eru á auknunum veiðiheimildum þar. Það urðu fljótt umskipti í veiðiferð Símonar Péturs og fóla hans fordum. Slik umskipti þekkja sjómenn líka í dag. Skyndilega glædist fiskirlið og líf færist í

mannskapinn. Margir sjómenn hafa einnig átt orðaskipti við Jesú í bæn og fundið næruveru hans við veiðarnar. Næruveru, sem veitir þeim traust og öryggi til að starfa á hafinu.

„Eftir orðum þínum, Drottinn, vil ég leggja netin“ sagði Símon Pétur. Söm er sjóferðabænin í dag.

Adegjir sjómanna eigum við samverustund í kirkjunni. Þar eiga við saman samfélög við Drottin í bæn. Þar biðjum við fyrir þeim sem farist hafa og ástvinum þeirra. Við biðjum fyrir sjómönnum í dag og á komandi tímum. Að þeir leggi á djúpið eftir Drottins orði.

Gud gefi fengseld og farseld. Gleðilegan sjómannadag.

Jóna Kristín Þorvaldsdóttir.

Ylur græðandi náttúru

Komdu í Bláa Lónið og njóttu þess að baða þig í einstakri heilsulind.

Ylvolgt vatnið ásamt mjúkum hvítum leirnum umlykur þig
og veitir velliðan yst sem innst.

Láttu heillast upp úr skónum og fótunum,
komdu og upplifðu spennandi
ævintýri í Bláa Lóninu!

- ævintýri likast!

Húdverndarvörurnar úr Bláa Lóninu
eru sérstaklega nærandi og styrkjandi fyrir húdina.

Opíð daglega allt árið. Ókeypis er fyrir börn,
eltefja ára og yngti, í fylgd með foreldrum.
Sundfata- og handklæðaleiga.

Bláa Lónið hf.
Sími 426 8800
Fax 426 8885

Hótel Bláa Lónið.
Sími 426 8650
Fax 426 8651

*Formanns-
pistill
Sevars
Gunnarssonar*

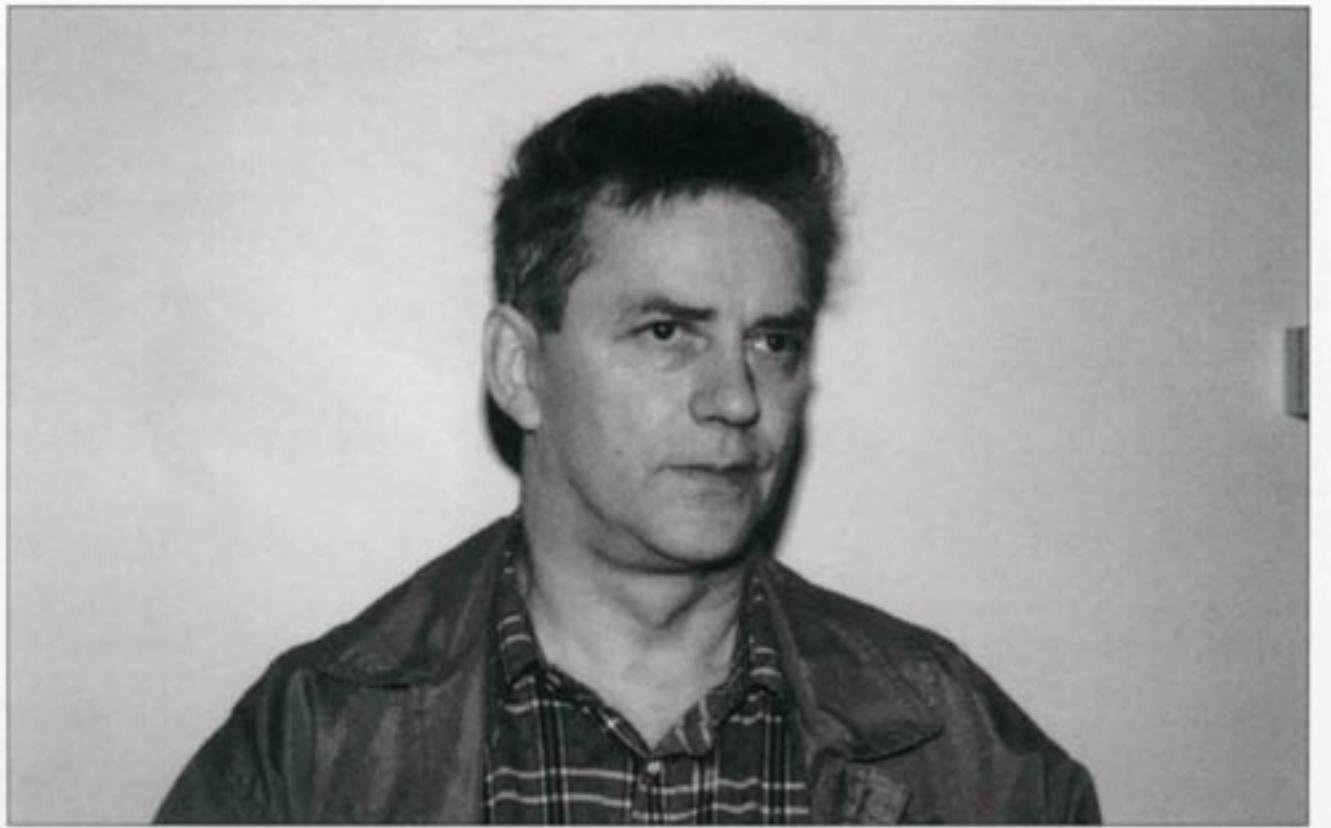
Mikið hefur verið í umræðunni undanfarið hvort auka hefði átt við veiðiheimildir á yfirstandandi fiskveiðiári. Sjómanna-samband Íslands hefur frá upphafi kvótakerfisins haft þá afstöðu að styðjast við tillögur fiskifræðinga, enda vandséð við hvað annað er betra að styðjast. Fyrir þá afstöðu sambandsins hefur formaður þess orðið fyrir nokkurri gagnrýni, einkum manna sem blanda saman ráðgjöf um auknar veiðiheimildir og lögunum um stjórni fiskveiða.

Það er auðvelt að taka undir gagnrýni á HAFRÓ, þar eru á ferðinni vísindi, sem byggja á ýmsum rannsóknum en ekki staðreyndum, þess vegna er gert ráð fyrir 20% fráviki sem virkar að sjálfsögðu í báðar áttir, en ekki aðeins á annan veginn eins og einn ágætur þingmaður gaf sér í umræðum á Alþingi þegar málið var til umræðu þar.

SJÓMANNADAGSBLAÐ GRINDAVÍKUR

Á hverju leikur vafinn?

Að veidd séu 25% veiðistofns á hverju fiskveiðiári, samkvæmt henni hefði átt að úthluta í ár 142.000 tonnum. Stjórnvöld ákváðu hins vegar lágmark 155.000 tonn fyrir þetta ár. Endurmat nái í apríl leiddi til þess að veiðireglan stóðst, og er það hið besta mál, en gefur ekki tilefni til að auka kvótann í ár. Síðustu daga í maí hefur ráðgjöf HAFRÓ

fyrir næsta fiskveiðiár, þá getum við vænst þess að hægt verði að auka kvóta næsta fiskveiðiárs allnokkuð.

En skoðum svoltið nánar við hvaða ráðgjöf hagsmunaaðilar eiga að styðjast að fiskifréðingum frátöldum.

Á að taka mið af orðrómi sjómanna almennt, eða orðrómi nokkurra útvalinna sjómanna, og þá hverra?

Á að taka mið af ályktun Skipstjóra- og stýrimannafélags Norðurlands sem ályktaði um áramótin að auka aettí þorskvótann um 100 þús. tonn á yfirstandandi ári?

Á að taka mið af tillögum F.F.S.Í. sem lagði til 50 þús. tonna aukningu?

Á að taka mið af hagsmunum líðandi stundar, eða reyna að horfa til framtíðarhagsmunu?

Það hefur aldrei hvarflað að mér að halda því fram að þau sjónarmið sem felast í þessum

„Það er mín skoðun að kvótaverð hefði ekki lækkað þó úthlutað hefði verið 10.000 tonnum til viðbótar á þessu fiskveiðiári“

spurningum séu alfarið röng, það er sitthvað að fullyrða slíkt og að segja að við þessi sjónarmið hefur S.S.Í. ekki stuðst, þegar það hefur gefið ráðgjöf um hvað eigi að veiða mikil úr hverri tegund hverju sinni.

Þeir stjórmálamenn og aðrir sem vildu auka þorskeiðar yfirstandandi fiskveiðiárs, töldu að það myndi lækka kvótaverð og minnka kvótabrask. Það kom aldrei fram hjá þeim að úthluta aettí þessari viðbót með öðrum

hætti en samkvæmt nágildandi lögum um stjórn fiskveiða, enda hefði þá þurft að leggja fram tillögu um breytingar á þeim lögum og koma henni í gegnum Alþingi til þess að það væri hægt, en það var ekki gert eins og kunnugt er. Því tel að ekki hafi hugur fylgt máli, hjá stjórmálamönnum heldur hefðbundið pólitískt yfirborð eins og svo oft gerist á þeim vettvangi.

Það er mín skoðun að kvótaverð hefði ekki lækkað þó úthlutað hefði verið 10.000 tonnum til viðbótar á þessu fiskveiðiári. Stór hluti af því hefði farið til útgerða sem eru að stórum hluta að selja frá sér þorskkvóta, að sjálfsögðu hefðu þeir ekki sett allan kvótann í sölu strax við úthlutun, enda liggar þeim ekkert á, því ef ekki fæst viðunandi verð er mjög einfalt að geyma kvótann til næsta árs.

Þau rök sem sett hafa verið fram um að auka þurfi kvótann nú þegar, til að hafa þorsk sem meðfisk til að geta veitt aðrar tegundir eru mjög sterkt, en þess ber að gæta að menn vissu strax í upphafi fiskveiðárs að skipuleggja

þyrfti veiðarnar til að haegt væri að ná til dæmis ýsu og ufsa.

Það er ekki líklegt að annar afli en verðmesti fiskurinn komi að landi þegar keyptur er þorskkvóti á 95 kr. kílóið, hinu er einfaldlega hent í sjóinn aftur, vegna þess að það borgar sig ekki að koma með hann að landi. Þetta kerfi er gengið sér til húðar, það sér hver maður að með gengdarlausri misnotkun á frjálsu framsali, sem í upphafi átti að vera til hagræðingar, eru útgerðarmenn búnir að misnota það svo að enginn hefur nokkra minnstu trú á að það geti gengið til framtíðar.

Samtök sjómanna hafa frá upphafi lagst gegn frjálsu framsali veidiheimilda, útgerðarmenn töldu það hins vegar nausynlegt til hagræðingar í rekstri. Nú er það komið á daginn að útgerðarmönnum var ekki treystandi til að misnota ekki það vald sem í frjálsu framsali felst. Þess í stað hafa þeir notað frjálsa framsalið til að selja sjómönnum aðgang að auðlindinni.

Sú harða krafa um auðlindaskatt sem hefur verið til umræðu í þjóðfélaginu á undan-

„Sjómenn eru einu þegnar þessa lands sem í dag eru að borga auðlindaskatt, sá skattur rennur ekki til eigenda auðlindarinnar eins og eðlilegra væri, heldur til útgerðarmanna sem með þessu móti skattleggja sjómenn um tugi milljóna árlega“

förnum mánuðum byggir eingöngu á þeiri stöðu þessara mála sem útgerðarmenn hafa búið til, og hvernig komið er í þeim efnunum geta þeir sjálfum sér um kennt.

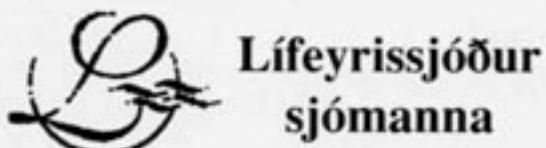
Verðmætastuðlar sem notaðir hafa verið til að reikna út hve mikinn skatt er hægt að leggja á sjávarútveginn hafa orðið til í braski þeirra með veiðheimildir, sem þeir síðan hafa neytt sjómenn til að taka þátt í með sér. Sjómenn eru einu þegnar þessa lands sem í dag eru að borga auðlindaskatt, sá skattur rennur ekki til eigenda auðlindarinnar eins og eðlilegra væri, heldur til útgerðarmanna sem með þessu móti skattleggja sjómenn um tugi milljóna árlega.

Það eitt sem getur komið í veg fyrir að kvótakerfið leysist upp í frumeindir sínar fyrr en seinna, er að löggjafarvaldið breyti lögnum um stjórn fiskveiða og banni allt framsal, annað en bein skipti á tegundum, samkvæmt studlum Fiskistofu.

Ég sendi sjómönnum og fjölskyldum þeirra bestu hátíðarkveðjur á sjómannadaginn.

Sævar Gunnarsson

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heilaóskir á
sjómannadaginn.**

Pverholti 14 105 Rvk sími 551-5100

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heilaóskir á
sjómannadaginn.**

SIGLUBERG HF
Sími 4268699
ÚTGERÐ:
HÁBERG GK199
JÓN SIGURÐSSON GK 62

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heilaóskir á
sjómannadaginn.**

**HITAVEITA
SUÐURNESJA**

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heilaóskir á
sjómannadaginn.**

ÍSLANDSBANKI
HAFNAGÖTU 60 SÍMI 421-5555

Heiðurskarlar og heiðurskona Sjómannadagsins 1995. Frá v.: Haukur Guðjónsson, Guðrún Jónsdóttir og Sigurður Guðmundsson. Ljósmt. Hinrik Bergsson.

Heiðurskarlar og kona Sjómannadagsins 11. júní 1995

Sjómann- og vélstjórafélag Grindavíkur heiðraði á Sjómannadaginn 1995 eina heiðurskonu og tvo heiðurskarla. Þetta voru þau

Guðrún Jónsdóttir frá Tungu, Haukur Guðjónsson skipstjóri og Sigurður Guðmundsson fyrrum farmaður.

Guðrún Jónsdóttir frá Tungu

Guðrún Jónsdóttir er fædd 3. apríl 1914 að Fitjum í Hróbergshreppi sem nú heitir Hólmatvíkurhreppur. Æskuárnum eyddi Guðrún þar, eða þar til hún flutti til Hafnarfjardar árið 1931 og giftist Guðmundi Jóhannesi Guðmundssyni skipstjóra, en hann réði héðan með Sigurði Þorleifssyni og gerði út með honum. Síðan var Guðmundur á ýmsum skipum þar til hann réðst á færeyska skipið Fossánes sem fórst í ofviðri 1938.

Seinni maður Guðrúnar var Árni Guðjón Magnússon sem var Grindvíkingur fæddur og uppalinn. Árni var vélstjóri á bátum frá Reykjavík og Keflavík þangað til hann tók til starfa sem vélstjóri hjá Hraðfrystihúsi Grindavíkur 1941 og gegndi því starfi til starfsloka er hann varð 70 ára.

Guðrún og Árni unnu ötullega að framgangi

slysavarnarmála og hlutu hin ýmsu heiðursmerki fyrir. Guðrún var meðal annars um 5 ára skeið formaður Kvennadeildar Slysavarnarfélagsins og saemd gullmerki fyrir það.

Sem dæmi um störf hennar f sélagsmálum Slysavarnarfélags Íslands, var Árni gjaldkeri slysavarnardeildarinnar í 40 ár og Guðrún var stoð hans og stytta á þeim vettvangi eins og öðrum. Þegar óhöpp báru að og skipbrotsmenn þurftu aðhlyningu var Guðrún að sjálfsögðu þar ásamt úrvalsliði kjarnorkukvenna úr Kvennadeild Slysavarnarfélagsins.

„Sjómann- og vélstjórafélagi Grindavíkur er það heiður að fá að heiðra þig á þessum háttíðisdegi sínum og þakkar þér fórnfús störf í þágu sjómannna um leið og við óskum þeir handleiðslu Guðs um ókomna tið.“

Blásarasveit Grindavíkur lék nokkur lög við heiðursveitinguna undir stjórn Siguróla Geirssonar. Mynd Hinrik B.

Haukur Guðjónsson skipstjóri

Haukur Guðjónsson er fæddur 29. október 1927 á Þórkötlustöðum í Grindavík, nánar tiltekið í austurbænum. Á uppvaxtarárum sínum átti Haukur heima í „Nesinu“ og hóf sína sjósókn þaðan. Í þá tíð voru þrjú hási úti í Nesi. Það voru Höfn, þar sem fjölskylda Hauks bjó, Arnarhvoll og Þórshamar.

Um sextán ára aldurinn fluttist fjölskyldan hingað í Járngerðarstaðahverfið. Þegar stofnuð var á sínum tíma útgerð um m/b Grindvíking, sem seinna fórst í „Nesinu“, gerðist Haukur hluthafi í þeiri útgerð, en dró sig síðan út úr henni skömmu eftir að m/b Hafrenningur var keyptur. Hann var á vélstjóra-

námskeiði þegar m/b Grindvíkingur fórst. Enginn veit hvar hann væri nú ef svo hefði ekki verið. Árið 1951 fór Haukur í Stýrimannaskólann og aflaði sér rétiðna sem skipstjóri og reyndist aflasell og farsæll skipstjóri í áratugi.

Pau skip sem hann var skipstjóri á voru: Sigurbjörn SU (4-5 ár), Fiskaklettur GK (3-4 ár) og síðan en ekki síst Már GK 25 sem hann stjórnaði í 24 ár. Þegar hann haetti til sjós tók hann að sér véstjórn í Hraðfrystihúsi Grindavíkur og var þar þangað til það haetti rekstri.

„Sjómanna- og vélstjórafélagi Grindavíkur er það heiður að fá að heiðra þig á þessum hátfðisdegi sínum og þakkar þér störf þín í þágu sjómannastéttarinnar um leið og við óskum þér handleiðslu Guðs um ókomna tíð.“

Sigurður Guðmundsson

Sigurður Guðmundsson er fæddur á Akureyri og ólst þar upp til 10 ára aldurs. Árið 1941, þá 14 ára gamall fór Sigurður til sjós á flutningaskipið Lagarfoss og sigldi á því þar til hann fór yfir á Goðafoss.

Á Goðafossi lenti hann í mannaþaunum þegar skipið var skotið niður við Garðskaga og yfir 40 manns fórust. Eftir skamma veru í landi eftir slysið fór Sigurður aftur á sjóinn. Þá fór hann að sigla á skipi sem sigldi undir Panamafána og var þar um borð þegar stríðinu lauk.

Þegar siglt var milli landa í stríðnu var alltaf siglt í skipalestum sem í voru allt upp í 80-100 skip. All oft

kom fyrir að skip voru skotin niður sem voru í sömu leustum og skipið hans og má því telja að oft hafi munað ansi mjóu. En hann er hér sem betur fer.

Árið 1954 lauk Sigurður sjómannsferli sínum og lærdi vélvirkjun á Seyðisfirði, en ekki lá það fyrir honum að stunda það fag, heldur fór hann að vinna hjá Loftleiðum og síðan Flugleiðum þar sem hann hefur unnið síðustu 34 árin. Nú er Sigurður seurst í helgan stein og yljar sér við glóð minninganna.

„Sjómanna- og vélstjórafélagi Grindavíkur er það heiður að fá að heiðra þig á þessum hátfðisdegi sínum og þakkar þér störf þín í þágu sjómannastéttarinnar um leið og við óskum þér handleiðslu Guðs um ókomna tíð.“

Á þessari mynd Ólafs Rúnars Þorvarðarsonar sjást heiðurskarlar sjómannadagsins í Grindavík árið 1976. Frá v: Guðbjartur Guðbjartsson frá Bjarmalandi, Jón Eyjólfsson frá Buðlungs, Vilmundur Stefánsson frá Akri og Guðmundur Tómasson frá Steinum.

Gamlar heiðranir

Árið 1976 voru heiðursmenn Sjómanna- og vélstjórafélags Grindavíkur fjórir talsins. Það voru þeir Guðbjartur Guðbjartsson frá Bjarmalandi, Jón Eyjólfsson frá Buðlungs, Vilmundur Stefánsson frá Akri og Guðmundur Tómasson frá Steinum. Allir skiluðu þessir heiðursmenn miklu og erfiðu starfi í þágu lands og þjóðar. Blessuð sé minning þeirra.

Árni Guðmundsson, Teigi:

Farsæll þegar fer úr vör
Fyrst skal nefna að vonum
Rennur sem að álmí ör
Árni stýrir honum

Nokkrar formanna-vísur

Guðjón Jónsson, Höfn:

Guðjón stýrir Stíganda
Stefnir að landabúfinni
Hirti þá ein hafalda
Helminginn af skrifunni

Július Hjálmarsson, Miðbæ:

Július við bryggju batt
Brotlág þó komin væru
Mannskapur sem hafði hatt
Halad ann upp á stjórafæri

Magnús Haflidason, Hrauni:

Magnús heitir höfðinginn
Sem horninu stýrir skjóttu
Grískar hann við grunnleirinn
Er garparnir lengra sóttu

Guðmundur Benediktsson, Vesturbæ:

Stóri Gvendur stöðum frá
Sterka rær með karla
Seigur er hann fisk að fá
Þó hann fiski dalla

Guðmundur Guðmundsson, Hvammi:

Guðmundur sem Ármann á
Út á sjóinn rær sem hinir
Seigur er hann fisk að fá
Og frægan sel af skötukyni

Sveinn Guðmundsson, Hvammi:

Stýrir borda Svani á sund
Seggur þennan vetur
Sveinn frá Hvammi síðahund
Sínum stjórnad getur

Engilbert Jónsson, Arnarhvöli:

Snarpur fiski verður við
Vart með hugar róum
Engilbert um öldumið
Otar Barda stórum

Þorskstofninn er á réttri leið

Góðir hátiðargestir!

Á degi sem þessum er oft litið yfir farinn veg og skoðað hvað áunnist hefur eða miður farið. Það er ekki svo langt síðan að ýtt var úr vör að morgni á árskipum og þau svo sett aftur upp að kvöldi og aflinn borinn á höndum yfir hraun og ófierð til verkunar.

Já, framfarir hafa orðið miklar og hefur tæknibyltingin sennilega hvergi verið hraðari en einmitt við fiskveiðar. Það er alveg sama hvort talað er um litla trillu með tölvustýrðum handfærarúllum eða stærstu gerð af skuttagurum með fullvinnslu um bord.

Hér áður fyrr var ekki mikið lagt upp úr aðbúnaði áhafna og var algengt á sildveiðum að ekki væru til kojar fyrir alla. Þurftu menn þá að sofa tveir og tveir saman í koju allt sumarið. Í nýsmíð á undansförmum árum hefur meira verið lagt upp úr aðbúnaði áhafna og mikið um breytingar á eldri skipum til að fera þau í nýtiskulegra horf.

Veiðimunstrið er að mér finnst heldur að breytast aftur vegna þess að með tilkomu margra stórra og öflugra skipa höfum við leitað á fjarlæg mið, langt utan landhelgi okkar. Dæmi um þetta eru til dæmis rækjuveiðar á Flæmingjagrunni, karfaveiðar langt suðvestur á Reykjaneshrygg og þorskveiðar í Barentshafi. Síðast en ekki síst má nefna sildveiðar úr norsk-íslenska sildarstofnnum og eru miklar vonir bundnar við að síldin gangi inn í landhelgi okkar og fari að haga sér svipað og hér áður fyrr. Mun það styrkja samningsstöðu okkar verulega gagnvart Norðmönnum, en eins og allir vita náðust ekki samningar við Rússu og Norðmenn um veiðar

Ávarp Sæmundar Halldórssonar fulltrúa sjómanna

úr stofninum og settum við okkur ásamt Færeyingum einhliða kvóta, sem hefði mátt vera meiri eða til jafns við kvóta Norðmannna.

Með veiðum þessara skipa utan við landhelgina, hafa smærri bátar

**„Það er að fleiru
að hyggja
heldur en
veiðum á þorski
og verðum við
að gæta okkar
að ofveiða ekki
aðrar tegundir
vegna flóttar frá
þorskveiðum.“**

og hefðbundin vertíðarskip veitt sterri hluta af því sem heimilt er að veiða af vertíðarfiski. Á síðastliðinni vertíð gekk mikill fiskur á miðin við Suður- og Vesturland. Sögðu sjómenn að þetta væri eins og áður fyrr, nema að nú væri ekki veitt takmarkalaust.

Netavertiðin var í styttra lagi hjá mörgum vegna þeirra takmarkana sem eru í gildi og mikið um að net væru tekin með í land um helgar eða jafnvel í lengri tíma, auð þess sem almennt hafi menn róið með færri net en áður. Það sama má einnig segja um línuveiðar.

Vel veiddist á línu í vetur bæði á grunnslöð og einnig á dýpri miðum. Á þeim veiðskap hefur fjölgat mikið skipum, sem eru með beitningavél um bord en að sama skapi fiekkað þeim sem róa með handbeitt úr landi.

Vorið fór vel af stað hjá handfærabátum. Góð veiði hefur verið á heimaslöð og margir aðkomubátar lögðu leið sína hingað og var oft þróngt á þingi við löndunarkranana. Það er því nokkuð ljóst að uppygging þorskstofnsins er á réttri leið og veitir það okkur vonir um auknar heimildir á næstu árum. Í þeim efnum er samt gott að fara varlega því betra er að eiga eitthvað inni heldur en að hafa tekið of mikið út.

Náttúrulegar sveiflur í sjónum hljóta að skipta miklu máli. Nú eru til dæmis miklir sjávarkuldar úti fyrir Norður- og Austurlandi, sem gaetu haft áhrif á hefðbundnar göngur loðnu upp að landinu, sem er já stórvæti af fæðu þorsksins. Það er að fleiru að hyggja heldur en veiðum á þorski og verðum við að gæta okkar að ofveiða ekki aðrar tegundir vegna flóttar frá þorsk-

Sæmundur í brúnni á Skarfínus. Mynd-Hinrik Bergsson.

veiðum. Á næsta kvótaári hefur verið lagt til að veiða megi svipað af þorski en einhverjar skerðingar verða í öðrum tengendum svo sem karfa, grálúðu, ufsa og ýsu. Reyndar hafa ýsuveiðar gengið ágætlega í vetur og útlit fyrir að ýsukvótinn veiðist allur en það hefur ekki gerst undanfarin ár.

Íslensku sildarstofnarnir eru í góðu ástandi og eru reyndar í sögulegu hámarki um þessar mundir, sem sýnir okkur að með skipulögðum veiðum og friðunaraðgerðum eigum við að geta náð því mesta út úr veiðunum án þess að ganga á veiðstofn viðkomandi tegunda. Hvalveiðar hafa legið niðri um nokkurra ára skeið vegna þrýstings frá hvalfriðunarsamtökum. Eitthvað virðist vera að draga úr þeim þrýstingi og vekur það vonir um að hægt verði að hefja hvalveiðar að nýju, en eftir síðasta fund Alþjóða hvalveiðaráðsins nú á dögumnum hafa þær vonir dvínað aftur.

EKKI ER HÆGT AÐ LJÚKA ÞESSU SPJALLI ÖÐRUVÍSI EN AÐ MINNAST AÐEINS Á ÖRYGGISMÁL SJÓMANNA. ÞAR ÞARF STÖÐUGT AÐ VERA Á VERÐI VEGNA NÝUNGA OG BREYtilegra starfa um bord í skipum. Í nýliðinni viku var einmitt statt hér í Grindavík skip Slysavarnarfélagsins, Sæbjörg, og er þar starfraktur Slysavarnarskóli sjómanna. Um bord eru haldin námskeið fyrir sjómenn og aðra sem áhuga hafa á slysavörnum. Á þessum námskeiðum er farið vandlega í fyrirbyggjandi aðgerðir í slysavörnum og rétt viðbrögð í neyðartilfelli um svo sem meðferð allra björg-

unar- og öryggistækja. Nauðsynlegt er fyrir alla sjómenn að kunna vel til verka þegar óhöpp ber að, svo sem meðhöndlun gúmmibáta, móttöku þyrlu, viðbrögð við eldsvoða og skyndihjálp. Ef alvarlegt slys verður um bord, skiptir miklu máli hvernig til hefur tekist með fyrstu hjálp.

Um næstu áramót taka gildi lög, sem heimila ekki lögskráningu skipstjórnarmanna án þess að þeir hafi áður setið námskeið hjá Slysavarnarskólanum og ári síðar hjá öðrum áhafarmeðlimum. Ekki má þar við sitja því nauðsynlegt er að sjómenn fari á endurmenntunar-námskeið á nokkurra ára fresti, því alltaf er eitthvað nýtt að koma fram í sambandi við björgunar- og slysavarnir.

Til gamans má geta þess, að frá upphafi hafa um 10.000 manns sótt námskeið í Sæbjörgu og fari ég skipstjóra sem jafnframt er skólastjóri og áhöfn hans bestu kveðjur og þakkar fyrir heimsóknina hingað til Grindavíkur.

Að lokum óska ég öllum sjómönum og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn.

Sæmundur Halldórsson
Skarfi GK 666

Of mörg skip á of litlum kvóta

Góðir Grindvíkingar!

Ég vil byrja á því að óska öllum sjómönnum og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn. Þetta er stór dagur í lífi Grindvíkinga og þegar ég hugsa til baka, þá er þetta sá dagur sem ég beið eftir sem barn og sem unglungur, og hlakkaði mikið til.

Nú síðustu ár hef ég búið í sveit og þar var ég þess áskynja að þessi dagur hafði ekki jafn mikinn hátiðarblað til að bera og í sjávarplássi sem Grindavík. Allavega vildu strákarnir mírir alltaf fá að vera hér á þessum degi, því að hér var svo mikið að gerast, og held ég að bryggja með koddaslag og allskonar uppákomum hafi lokkað hvað mest.

En fólkid í sveitinni er að sjálfsögðu vel meðvitað um daginn eins og allir landsmenn, en erfitt áttu þeir með að skilja hvernig ég gæti verið svo lengi að heiman, þegar ég var að koma heim úr nokkra víkna túrum, og skildu alls ekki hvernig nokkur maður fengist yfirleitt til þess að fara á sjó og vera fjarri heimili og fjölskyldu víkum saman.

Ég viðurkenni auðvitað þennan galla á sjómannslífinu, en samt er það svo að það er eitthvað sem togar. Það er eins og að lifa í örðum heimi þegar út á sjó er komið, en það er líf út af fyrir sig. En ég átti vist að tala hér sem útgerðarmaður en ekki sem sjómaður, en auðvitað eru útgerðarmenn og sjómenn, samstiga eða eiga allavega að vera það, ef vel á að fara.

Sá skuggi hvílir reyndar yfir þessari hátið í dag að nú stendur

Ávarp Páls J. Pálssonar fulltrúa útgerðarmanna

fyrir verfall. Allur flotinn bundinn við bryggju. Þetta gerist þrátt fyrir að allir tapi á verkföllum ekki síst sjómenn sjálfir. Reynslan sýnir að verkföll sjómanna hafa aldrei skilað neinu til þeirra. Stundum eru

„þegar framsal á aflaheimild er orðin jafnhá eða jafnvel hærri en raunverulegt fiskverð, þá er eitthvað að.“

það örfáir menn sem máta á fundi og gefa verkfallsheimild, þegar stjórn fer fram á það. Er þetta ekki tímaskekkja? Það eiga flest félagsamtök í landinu við sama vandamál að striða. Það er léleg fundasókn! Þarf ekki að gefa öllum möguleika að kjósa um svo afdrifaríka ákvörðun, sem verfall er? Með nútíma tækni ætla ég að það sé lítið mál. Hitt er líka alvarlegt mál ef fulltrúar útgerðarmanna fá ekki malið, eða réttara sagt opna ekki eyrun fyrr en gamla grýlan er komin af stað og verfall liggur í loftinu.

Ég varð hálf hissa þegar ég spjallaði við einn mann úr samninganeftnd útgerðarmanna um það leyti sem verfall skall á. Hann skildi ekki þessi læti, því það viver orfsáar útgerðir í landinu sem létu menn sína taka þátt í kvóta-kaupum. Þessi maður hafði greinilega þróngan skilning á kvóta-kaupum.

Ef það er staðreynd að það þurfi nokkurra vikna verfall til þess að koma forystumönnum útgerðar í skilning um að kvótabrask sé vandamál í okkar kerfi, þá eiga þessir menn að gera eitthvað annað.

Okkur sem er treyst til að nýta þessa sameiginlegu auðlind þjóðarinnar, á ekki að líðast að leggja árar í bát og á ég þá bæði við sjómenn og útgerðarmenn. Okkur ber skylda til að láta atvinnuhjól þjóðarinnar snúast áfram og leysa okkar vandamál án þess að öll þjóðin beri skaða af. Ef við erum ekki menn til þess, er okkur einfaldlega ekki treystandi fyrir þessum hlutum.

Framsal er forsenda kvótakerfis að margra mati, en þegar framsal á aflaheimild er orðin jafnhá eða jafnvel hærri en raunverulegt fiskverð, þá er eitthvað að. Þegar togarar eru hættir að fara á veiðar og selja fiskinn, en liggja frekar í höfn og selja veiðiheimildina fyrir sama verð og fengist hefði fyrir fiskinn, þá er eitthvað alvarlegt að! Það á ekki að þurfa að sigla öllum flotanum til hafnar til þess að þetta skiljist!

Til var nokkuð sem kallast okurlán, það var hægt að fangelsa menn fyrir að lána peninga með okurvöxtum. En sjálfsgagt þykir í dag að okra á veiðiheimildum. Það kallast „framboð og eftirspurn“. En rót vandas liggur í of litlum veiðiheimildum. Bátarnir eru með verkefni hálfir árið og eru að reyna að finna sér til verkefni hinn helminginn. Staðreyndin er auðvitað sú að að við erum með of mörg skip á of litlum kvóta.

Þeir útgerðarmenn sem eru að basla við að gera báta út í dag eiga vissulega í völk að verjast í þessu umhverfi sem við búum við. Að gera út skip, sem þarf í raun að veiða 1500 tonn á ári svo að útgerð og sjómenn geti unað við

þaðan af minna er vissulega vonlitið. En kannske er þetta eins og með sjómennskuna, það er eitthvað við þetta sem enginn skilur.

Parna liggur rót vandas, menn

eru að reyna að lifa í þessu umhverfi og skapa sér grundvöll sem kannske er ekki mögulegur. Í raun eru veiðiheimildirmar komnar niður fyrir hungurmörk og verðum við líklegast að viðurkenna það og fækka skipum enn frekar.

Það er hins vegar umhugsunar-efni hvernig fiskifræðingar finna þetta hámark á veiðum. Ég hugsa oft til þess þegar rallytogaðinn kom á vorin og tök sínar skófur hérna fyrir utan. Við vorum að draga línu á svipuðum slöðum. Það gat verið ótrúlegur munur á fiskirfi milli daga og var það hálfert happadrætti hvort hann kom á góðum eða slökum degi, eða hvort fiskigangan var einmitt að ganga yfir togð þann klukkutímann sem togað var.

Að byggja stofnmat á svona grunni leyfi ég mér að efast um. En hvað um það, ég vona bara að árangur af þessum átökum sem nú standa yfir verði sá, að sjómenn og útgerðarmenn starfi saman í sátt og samlyndi og sú tortryggni sem nú ríkir heyri sögunni til.

Páll Jóhann Pálsson
Útgerðarsjóri hjá Vísí h/f
Grindavík.

Sjómannadaguinn í Grindavík

11. júí 1995

Hátiðarhöld sjómannadagsins 1995 fóru fram í sól og blíðu og voru með hefðbundnu sniði. Farið var í siglingu með börn og fullorðna, en að þessu sinni fóru m/b Þorsteinn og m/b Gaukur með þá sem vildu. Kunnum við útgerðum og skipshöfnum bestu þakkar fyrir. Björgunarsveitin Þorbjörn sá um öryggisgæslu eins og endranær og eiga þeir þakkar skildar fyrir.

Kappróðurinn fór fram eins og vant er og var keppni afar hörd. Áhöfnin á f/t Hrafni Sveinbjarnarsyni bar sigur úr bíum eins og síðast með tímann: 1.45.32. Landsveit karla, Hafurbjarnarsveitin hafði tímann 1.48.82 og kvennasveit Hafurbjarnarins vann í kvennakeppnni með tímann 2.13.95.

Hátiðarhöldum var frambaldið á sunnudeginum með messu. Prestur að þessu sinni var séra Bjarni Þór Bjarnason. Einnig lásu Hermann Waldorff og

Jóhann Alfredsson úr ritningunni. Blessuð börnin settu mikinn svip á helgihaldið með þátttöku sinni.

Gengið var úr kirkjunni að minnisvarðanum um drukknaða og týnda sjómenn þar sem flutt var bæn og minnst látinna. Síðan var haldið niður að höfn þar sem fram fóru ýmis skemmtitriði að loknum ræduhöldum, heiðrunum aldraðra og heiðrun fyrir björgun. Ræðu fyrir hönd sjómanna flutti Sæmundur Halldórsson en af hálfu útgerðarmanna Páll J. Pálsson.

Að þessu sinni voru þrír aldraðir í heiðursflokk, þar af ein kona okkur til mikillar ánægju. Áhöfnin á Farsæli GK 162 var heiðruð fyrir björgun úr sjávarháska.

Á íþróttasvæðinu var farið í fótboldaleiki og var haldin keppni milli björgunarsveitarinnar Þórkötlu og yfirmanna báta og var um jafnan leik að ræða.

Hermann M. Sigurðsson
formáður Sjómannadagsráðs.

Bæjarbúar fjölmennu að venju til að fylgjast með hátiðarhöldunum og skemmtidagskránni við höfnina.

Kvennasveitin úr Hafurbirninum sigrarði glæsilegaí sínum flokki og þær fögnumu vel og innilega stulkurnar.

Skipverjar á Farsæli GK 162 fengu sérstaka vidurkenningu fyrir björgunarstörf.

Áhöfnin á f/t Hrafni Sveinbjarnarsyni náði besta tímanum í rödrakeppninni. Myndir Hinrik Bergsson.

Strákarnir í Hafurbirninum sigrarðu í keppni landsveita eftir harða og spennandi keppni.

Unga kynslóðin fór í morgunsiglingu og þeir eldri fóru í kappsiglingu á nýstárlegum farkosti.

SJÓMENN - ÚTGERÐARMENN

Afgreiðum 35 tonn á tímann

Eigum ávallt nægar birgðir af

SKIPSTJÓRAÍS

Þessum góða frá Ísfélaginu.

Afgreiddur beint um borð á bílpall eða í aðrar flutningaumbúðir.

Afgreiðslutími 08:00 - 19:00 alla virka daga nema laugardaga.

Eftir lokun visar símsvari á vakthafandi afgreiðslumann í síma 426-8655

Óskum sjómönum, útgerðarmönum og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn. Pökkum fyrir ánægjuleg viðskipti.

Ísfélag Grindavíkur h.f.

Bjargaði félaga sínum úr ísköldum sjónum

Gerði það sem ég burfti að gera

Grunnrekur. Morgunblaðið.
SKIPVERÐI & Þorsteini GK 16 frá Grindavík. Sigurgeir Þjarnarson, slauslist illa á fari þegar hann dróst útþyðja er verið var að leggja net undan Krossvikurbjargi um miðjan dag að sunnudaginn. Snarrædi Sveinn Arnarson, fyrra stýrimanns, hefur þó efflaut komið í veg fyrir að veer feri en hann kastaði sér í sjónum og náið að skora Sigurgeir farrins.

„Við vorum að klára að leggja síðustu trostunna og ferið er komið út, nema endina. Þá verður eittkvíð óklárt að dekkinni og skipverjarins flœtu að reyna að losa það,“ sagði Sveinn í samstali við Morgunblaðið. „Dekkinni var farinn í sjónum en þúgjan var eins hjá okkar. Þegar þeir fara að losa kom lykja á ferið sem smærgríð utan um fótum á hæstansum og skipti engum tegum að hanum drengut á bakkum upp að högu sem er um 50 sm á breidd. Hann drengut upp í lígnum en þeir reynu að hanga í honum og um leið var reynit að skora á ferið með hafi. Þá er kraftanir orðinn jafn mikill að hanum hvinninga skauði útþyði.

Eg var staddir í matalausum en kom upp á millidekkjum í þann mannd sem hanu skýrði útfyrir og hálloinum [Sigurgeir Magnússon skipstjóri] var byrjunar að baka skipini því hanan vísni að eittkvíð var að gerast.“

Stakk mér á eftir honum

„Eg híljup upp um leið og smærgríð mér í flatgalla og skulldi mér ít í sjónum. Þá var Sigurgeir kominn upp að hlað skipaða og munudi mestu að við náðum að hala þúgjanum. Eg fór strax að

reyna að skora ferið af fótum en bragið var utan um fótum nedanverðan og ég varð að skora í hafi. Stríkarnir & dekkinni réttu mér hafna til að skora og jörði þejjó hafnað aðrir en mér tilkast.

Sveinn Arnarson að skora ferið laust. Síðan var hann hifður um bord í Markinsverðinum.

Þá var honum ófálg mygl kalt og ég spjálfur fyrir ót i þau mikilum fljóti ad með gefist ekki tími til að renna upp við hundarnar þaðig að mér var ófálg kalt að þeim,“ sagði Sveinn við Morgunblaðið.

Strákur var hafist handa um náið skiptipræsnum og björgunarsvættinum gert viðvarpt að komi á móta við Þorsteini & Oddi V. Glæsneyri með leikni um bord. Skipin meintast síðan og kom leikinum um bord en ekki þótti ráðleggt að flytja Sigurgeiri á milli og var hanus því flottur í landi á Þorsteini og síðan á Spíkrahóli Reykjanesfjörður. Þar var líkum hanum í gærkvíldi svígr aðrir atlukum.

„Eg er ekki í vefs um að það hefur hjálpað til að ég hef farið í Slysavarnaskóla sjómanns,“ sagði Sveinn. „Það skiptir hofnunálli að brengilist rétt við og hefði ég ekki farið í Slysavarnaskólanum hefði ég ekki verið eins snöggur að koma mér í gallann og jafnvel farið út í sjónum gallanna. Þáður hugur svo sem lítið þegar maður lendir í svona og ég líkki gildi hjálpu frá þeim sem voru á dekk. Eg gerði það sem ég burfti að gera ósjálfrátt.“

Björgunarafrék

**Sveinn Arnarson
stakk sér á eftir
skipsfélaga
sínum og bjargaði
honum úr
bráðri hættu**

Hinn 25. febrúar sl. vann ungur grindvískur sjómaður einstakt björgunarafrék þegar hann bjargaði félaga sínum úr bráðri hættu.

Ef vitnað er til blaðagreina um málid þá segir í DV 26/2:

Björgunarafrék Sveins Arnarsonar, stýrimanns á Þorsteini GK 16. Stakk sér eftir skipsfélaga, -skar færi af fæti mannsins í helköldum sjónum.

Á bls. 2 í sama blaði segir: Háseti á Þorsteini GK flækktist í færi, fótbrotnaði og kastaðist fyrir borð. Fann að hann þjádist mikil þarna í sjónum, segir Sveinn Arnarson stýrimaður sem stökk í sjóinn og bjargaði skipsfélaga sínum með snarræði. Ásgeir Magnússon skipstjóri á Þorsteini sagði að þetta væri björgunarafrék. „Þetta var snar-

Slysavarnarskóla sjómannna,“ sagði Sveinn. „Það skiptir höfuðmáli að bregðast rétt við og hefði ég ekki farið í Slysavarnarskólann hefði ég ekki verið eins snöggur að koma mér í gallann og jafnvel farið út í sjónum gallanna. Maður hugur svo sem lítið þegar maður lendir í svona og ég líkki gildi hjálpu frá þeim sem voru á dekk. Eg gerði það sem ég burfti að gera ósjálfrátt.“

„...Maður hugsar svo lítið þegar maður lendir í svona og ég sékk góða hjálpa frá þeim sem voru á dekk. Ég gerði það sem ég burfti að gera ósjálfrátt.“ (Tilvitnun lýkur).

Fyrir hönd Sjómannablaðs Grindavíkur óska ég þessum unga gæfumanni til hamingju með afrekið um leið og ég óska honum hamingjurkra ævidaga.

Ritstjóri.

**Björgunarafrék:
Stakk sér á eftir
félaga sínum í hafi**

Stýrimaðurinn á Þorsteini GK 16, Sveinn Arnarson, vann mikil björgunarafrék sí, sunnudag þegar hann stakk sér í sjónum á eftir félaga sínum sem hafði tekist út af þorsteini GK 16 með vandrartarum. Sigurgeir Þjarnarson, skipstjóri Sveins hafna flukt vintri löppna í fari þegar verið var að leggja net undan Krossvikurbjargi. Sigurgeir kastaðist út um lagninghlíði á Þorsteini GK með færinn. Straus og meiniðu var að hafi hafn gerst var hakað að fálfal og Sveinn fór í hótelunarsíning og kastaði sér á eftir

Björgunarafrék Grindvíkings

Ungur Grindvíkingur, Sveinn Arnarson, stýrimaður á Þorsteini GK 16, vann mikil björgunarafrék um síðustu helgi, þegar hann kastaði sér út í skaldan sjóinn til að bjarga skipsfélaga sínum. Hafði skipsfélagi hans fengið fær um vinstri fótinn og við það fótbrotnaði hann um ökkla og kastaðist síðan með færinu í sjóinn.

U. Ó.

Sigfús Bergmann GK-38 sem Helgi stýrði um langt árabil.

Það er bátur að sökkva!

Undanfarið hafa öryggismál sjómannna verið mikið í umræðunni og er það af hinu góða að taka þau mál föstum tökum. En tilefni skrifa minna er atburður, sem skeði fyrir rúmum þrjátíu árum síðan á sildveiðum er við vorum staddir um hundrað sjómílur norðaustan af Hraunhafnartanga á sildveiðiskipinu m/b Sigfús Bergmann GK-38 frá Grindavík, en Sigfús var þá um hundrað og fimmtíu lestir að stærð og var söguritari skipstjóri.

**Helgi E.
Ædalgeirsson
skipstjóri
segir frá
giftusamlegri
björgun fyrir
þremur
áratugum**

Leitað var að sild seinni part dags ásamt fleiri skipum og nokkrar smátorfur fundust sem kastað var á, en lítið fékkst í hverju kasti. Þetta var seinni part sumars og því skollid á myrkum um kvöldmatarleytið. Undir dimmumótin virtist sildin vera að þéttu sig og lokaðum við þá inni í nótinni ágæta torfu, og þegar búið var að burrka upp, sem kallað var, og taka

á „síðuna“ álitu skipverjar að það yrði nóg í skipið og því vel fagnað.

Hvessti skyndilega

Var nú byrjað að háfa í ágætis veðri og fór ég í talstöðina að ræða við kunninga minn alveg áhyggjulaus. Allt í einu heyrði ég einhvern hví og fór þá fram í brúna til aðgæta hvað um væri að vera. Sá ég þá að hvesst hafði skyndilega og vindurinn var á bakborðssíðuna og þess vegna þurfti ég að snúa skipinu til að fá vindinn á stjórnborðssíðuna til þess að sildin í nótinni féri ekki undir skipið á rekinu.

Skiptiskráfa svokölluð var á skipinu og gekk mjög vel að snúa því, en vindur jókst nú mjög og voru kvíkur farnar að ganga að skipinu og tafði það fyrir háfingu úr nótinni, en skipið var líka farið að síga tölувart þar sem vel hafði gengið að háfa og hækkað hafði í

lestinni. Brá ég nú á það ráð að halda skipinu upp í vindinn „andæfa“ sem kallað var, en þá kom skiptiskráfan sér vel, þar sem haegt var að hafa mjög hæga ferð áfram upp í vindinn með nótina á síðunni.

Á þessum tíma voru hliðarskrúfur ekki komnar á nótaveiðiskipin, en í þessu tilfelli hefðu þær svo sannarlega bjargað málunum. Á þessu svæði sem við vorum á voru fleiri sildveiðiskip, en þó nokkuð langt á milli þeirra. Eitt hafði þó kastað rétt hjá okkur, en ekki veitti ég því sérstaka athygli vegna þess að við höfðum nóg að gera.

En nú virtist vindur vera að aukast mikið og komið var norðvestan hvassviðri. Ekki voru nótaskipin yfirbyggð á þessum tíma og þurftum við skipstjórnar á þeim að fara varlega í að blaða þau þegar allra veðra var von og hafði ég hugsað mér að fylla lestina og taka á miðdekkid og negla svo segl yfir. En ekki kom til þess því skyndilega gall við í talstöðinni, „**Helgi! Það er bátur að sökkva rétt hjá þér.**“

Skorið á netið

Gerðist nú margt í einu. Ég kallaði í stýrimanninn og bað hann að koma í hvelli til mínn og tók hann við stýrinu til að andæfa skipinu meðan ég fór í talstöðina. Þegar ég eins og áður sagði var að tala við kunningja minn í talstöðina, höfðumvið fært okkur á aðra bylgulengd en notuð var í samskiptum sildveiðiskipanna og hafði ég gleymt að færa talstöðina aftur á samskiptabylgjuna, en einhver hafði fylgst með okkur þar og gaf mér kall þegar ég svaraði ekki á hinni hefðbundnu samskiptabylgju.

Á þessum tíma voru ekki komnar þessar litlu FM stöðvar sem mikið hafa verið notaðar seinni árin, að ég tali nú ekki um farsímann. Nú lét ég skipið slá undan vindi og skipaði stýrimanninum að fara og láta skera á netið í poka sildarnótarinnar, til þess að losa

Frá sildveiðum norður af Melrakkasléttu á sjóunda áratugnum. Mynd-Pórarinn Ólafsson.

okkur við sildina, því tölувart af sild var eftir í nótinni. Gekk það vel eftir að ég setti á ferð aftur á bak, rann þá sildin úr pokanum. Var þá nótinni kippt inn og skipinu snúið undan veðrinu. Fljóttlega kom í ljós framendi á skipi sem stóð upp úr sjónum.

Ljóstýra við flakið

Nálgudumst við nú skipsflakið en sáum fljóttlega ljóstýru rétt hjá. Kom í ljós að það var gummibjörgunarbátur og í honum menn. Þegar ég ætlaði að fara að leggja að honum kom maður í lúguna á bánum og kallaði til okkar að þrír menn hefðu komist í léttbáttin og hefði hann rekið strax í burtu. Þetta reyndist vera skipstjórin og bað hann okkur að fara strax og reyna að finna hann.

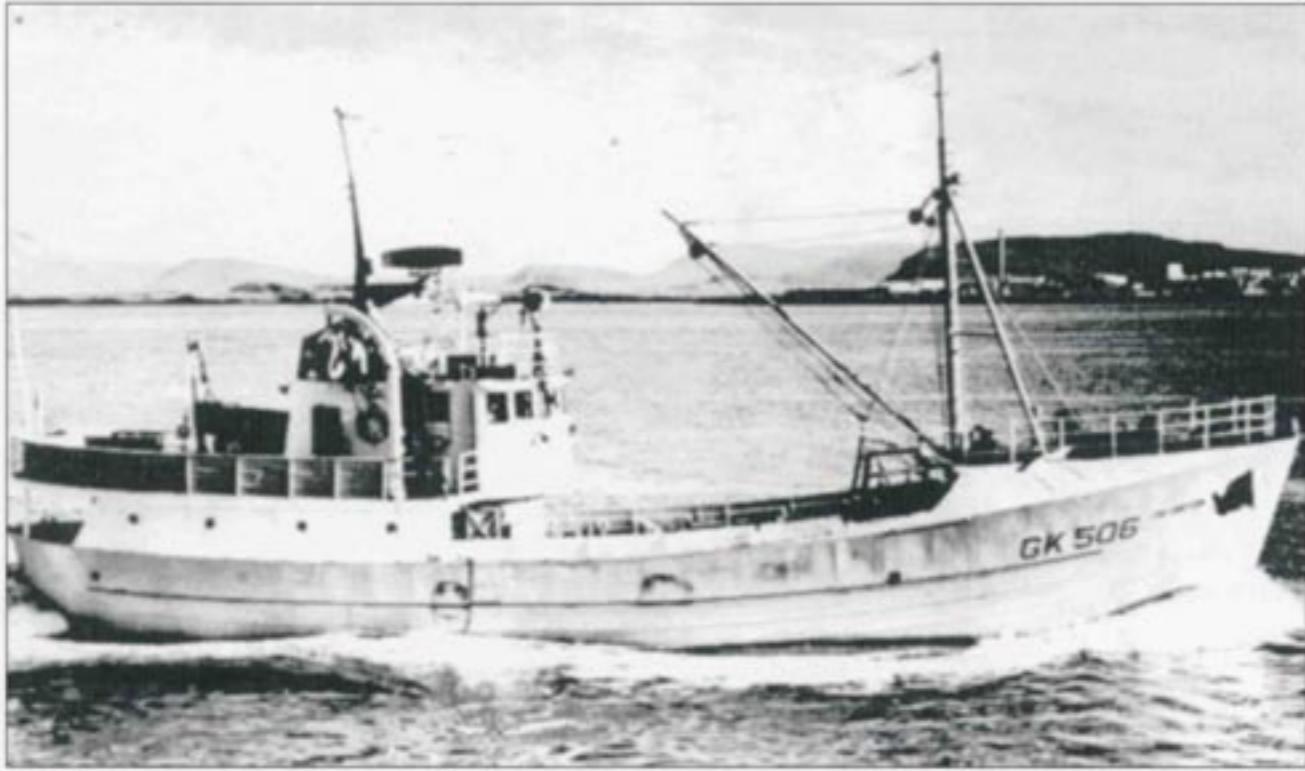
Ég sá skip sem var ekki langt í burtu frá okkur og reyndist það vera m/b Jón Finnsson, skipstjóri Gísli Jóhannesson, stefndi hann á

okkur og sagði ég Gísla að ég væri hjá gummibjörgunarbátnum og bað hann að taka mennina úr honum, því ég ætlaði að leita að mönnunum sem væru í léttbátnum.

Leitað að léttbátnum

Var nú sett á ferð beint undan vindinum og var ég við stýrið sjálfur, stýrimáðurinn var upp á brú og stjórnadi ljóskastaranum og með honum fleirimenn. Einhverjir voru að ganga frá lestarlúgum því lestin hafði ekki alveg náð að fyllast. Nú var slegið á hæga ferð, en ferðin var þó töluvverð undan vindinum og tímum leið og ekkert sást.

Ég var að ihuga að snúa við en það var að mikið í því hvað þessir léttbátar gætu rekið langt í þessum vindi og ákvæð að fara lengra. En þegar ég ætlaði að fara að snúa við og ég var búinn að mæla vegalengdina í m/b Jón Finnsson sem var að taka mennina úr gummibátnum, sá ég í rad-

Jón Finnsson GK-506 kom til aðstöðar við björgunina.

arnum að vegalengdin var orðin það mikil að mér fannst ótrúlegt að litla plastléttbátinn gæti hafa rekið alla þessa leið.

Stappað á brúarþakinu
Í því var kallað og stappað á brúarþakinu og vissi ég þá að þeir hefðu komið auga á bátinn. Fljóttlega kom ég sjálfur auga á bátinn í ljósgeislanum frá kastaranum og nú var sett á fulla ferð.

Þegar ég kom að bátnum fór ég til hlés við hann en kvíkan kastaði honum alltaf frá skipinu aftur og mínir menn náðu ekki til hans með krókstjökunum. Við gerðum tvær tilraunir, en ekki tókst að ná bátnum með þessari aðferð, tók ég það þá til bragðs að keyra að bátnum kulborðsmegin og þá tókst þeim að krækja í hann og draga hann að skipnu og þeir voru fljótir mínir menn að kippa bæði mönnum og bátnum inn á dekk hjá okkur, en mennimir voru tveir.

Var nú farið með mennina inn í borðsal og reynt að hlúa að þeim eftir bestu getu, en þeir voru eðlilega hraktir og kaddir. Fékk ég fljóttlega að vita af hverju þeir voru bara tveir en ekki þrír eins og skipstjóri síldveiðiskipsins

hafði sagt mér. Ég lét nú Gísla skipstjóra á Jóni Finnssyni vita af þessu og bað hann að gera ráðstafanir til að leita á svæðinu en fleiri bátar voru að koma á staðinn. Hinsvegar ætlaði ég að koma mér í land með skipbrotsmennina ef þeir þyrftu aðhlynningar læknis, en til þess kom ekki, þeir hressust furðu fljótt.

Stímað til Seyðisfjarðar
Nú var að velja landtöku en það var heldur lengra til Seyðisfjarðar en til Raufarhafnar en mikil hagstæðara að fara til Seyðisfjarðar vegna vindáttar, þar sem vindur var á norðvestan og stefna til Seyðisfjarðar suð-suð austlæg þannig að það var svo til lens á þeiri stefnu en hinsvegar þvert á skipið ef farið væri til Raufarhafnar. Var því ákveðið að fara til Seyðisfjarðar. Þangað komum við eftir 11-12 tíma stím. Veður var N.V. 7-8 vindstig, síldveiðiskipið sem fórst þarna hét Leifur Eiríksson, liðlega 100 lesta trúskip frá Reykjavík.

Mennimir sem voru í bátnum voru Ingimundur vélstjóri, nýlega látinna í Keflavík, faðir þeirra körfuboltakappa Vals

Ingimundarsonar sem lengi lék með Njarðvíkurliðinu og Sigurðar Ingimundarsonar sem leikur með Keflavíkurliðinu. Hinn maðurinn sem var miklu yngri heitir Hilmar Skúlason starfsmaður hjá bifreiðaverstæði Ræsis í Reykjavík og vel kunnugur Bensbílum.

Einn maður fórst þarna, ætlaði hann að stökkva í litla báttinn um leið og hann sleppti fangalínunni en náði ekki til hans og lenti í sjónum. Utanborðsmótor var í litla léttbátnum en hann fór ekki í gang þannig að ekki varð við neitt ráðið.

Ég sem þessar línur skrifa hef oft velt því fyrir mér sem yfirmaður skipsins sem bjargaði mönnunum, hvað hefði gerst hefði ég snúið við þegar ég hafði ákveðið að gera það. En eitthvað varð til þess að ég hætti við það á síðustu stundu. Þess vegna er ávallt betra að vera yfirvegaður og flana ekki að neinu þegar um björgun mannlífa er að ræða.

Að endingu vil ég óska sjómönnum og aðstandendum þeirra til hamingju með daginn.

Helgi E. Ádalgeirsson
skipstjóri.

Reiptog á milli á vélstjóra og skipstjóra á sjómannadaginn uppár 1960. Á myndinni má m.a. þekkja frá hægri: Hinrik Bergsson, Katarinus dökklaeddur, Karl Helgason og Vilmund Ingimarsson sem stappar stálínú í menn.

Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavíkur 40 ára

Pættir úr kjarabaráttu og sögu félagsins 1956-1996

Upphaflega var Verkalýðsfélag Grindavíkur, stofnað 13. febrúar 1937, fyrst og fremst sjómannafélag er hafði það markmið að ná fram viðunandi samningum um hlutaskipti og kjör sjómannna. Með tímanum fór félagið hins vegar að vinna sífellt meira að þeim málum sem vörðuðu kjör landverkafólks og þótti þá sjómönnum sem hagsmunir þeirra væru að vissu leyti settir hjá, þar sem félagið gæti ekki beitt sér til fullnustu á tveimur vettvöngum í einu, þ.e. fyrir landverkafolk og fyrir sjómenn.

Á aðalfundi Verkalýðsfélagsins þann 7. október 1956 var ákvæðið að taka á þessu máli og samþykktu fundarmenn þá að fela stjórn félagsins að hafa forgöngu um stofnun sérstakrar sjómannadeildar innan félagsins.

**Stofnun
Sjómannadeildar Verkalýðsfélags Grindavíkur**

Þann 21. október 1956 boðaði stjórn Verkalýðsfélags Grindavíkur til fundar í Kvenfélagshúsini í þeim tilgangi að stofna sjómannadeild innan Verkalýðsfélagsins. Fyr um haustið höfðu

annari grein hennar sagði, að tilgangur deildarinnar væri

... að gæta hagsmunu sjómannna og fara með kjarasamninga fyrir þá, og yfirleitt fjalla um öll þau félagslegu málefni, sem sjómannastéttina varða.

Eftir að fundarmenn höfðu samþykkt reglugerðina fór fram stjórnarkosning og var Ragnar Magnússon kosinn formaður og Þórarinn Ólafsson ritari, en í lögum deildarinnar var gert ráð fyrir að hún hefði sameiginlegan gjaldkera með Verkalýðsfélagini. Þá var kosin fimm manna samninganeft til viðræðna við Útvegsmannafélag Grindavíkur sem hafði sagt upp gildandi samn-ingum en fundinum lauk með því að formaður Verkalýðsfélagsins, Svavar Árnason, óskaði deildinni allra heilla og minnti á að Verka-lýðsfelagið yrði jafnan reiðubúið að veita aðstoð ef á þyrti að halda.

**Guðfinna M.
Hreiðarsdóttir
tók saman**

Sjómannaskólinn

í Reykjavík

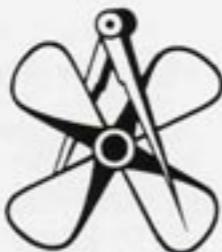
Skólavist 1996 – 1997

**Stýrimannaskólinn
í Reykjavík**

Upplýsingar í síma 551 3194
alla virka daga frá kl. 08:00 – 14:00
Fax 562 2750

Póstfang:
Stýrimannaskólinn í Reykjavík
Pósthólf 8473, 128 Reykjavík

Vélskóli Íslands
Upplýsingar í síma 551 9755
alla virka daga frá kl. 08:00 – 16:00

Fax 552 3760

Póstfang:
Vélskóli Íslands
Sjómannaskólanum við Háteigsveg
105 Reykjavík

Umsóknarfrestur til 10. júní

Lagt upp í erfiða baráttu

Fyrsta verk hinnar nýstofnuðu Sjómannadeildar var að semja við útgerðarmenn um hlutaskiptin. Samninganefndin átti erfitt verk fyrir höndum enda reyndist ekki hlaupið að því að ná samkomulagi um sjómannakjörin. Að lokum urðu deiluaðilar sammála um að vísa málunum til sáttasemjara ríkisins en jafnframt samþykkti trúnaðarmannaráð Verkalýðsfélagsins að boða vinnustöðvun á vélbátum er koma skyldi til framkvæmda á miðnætti 7. janúar 1957.

Viku síðar hafði ekki enn ekki náðst samkomulag, þrátt fyrir sáttafund með sáttasemjara ríkisins, og ákvað þá trúnaðarmannaráð Verkalýðsfélagsins að boða til samúdarvinnustöðvunar hjá atvinnufyrirtækjunum í Grindavík. Hún skyldi koma til framkvæmda 14. janúar ef samningar hefðu ekki tekist fyrir þann tíma.

Eftir langt þóf náðist loksins samkomulag um hlutaskiptin og þann 16. janúar var samningur um þau samþykktur á fundi Sjómannadeildarinnar. Þar var kveðið svo á um, að á línu skyldu vera helmingaskipti milli útgerðar og skipverja miðað við 8–12 menn en á netum skyldi skipt með 10 mönnum í 23 1/4 hlut, með 11 mönnum í 25 hluti og með 12 mönnum í 26 hluti. Til frádráttar frá óskiptu kom venjulegur sameiginlegur kostnaður og auk þess aukakjör matsveins á þorsknetum. Kauptrygging skyldi vera kr. 2.145 í grunn en aðrir liðir samningsins voru svipaðir og í eldri samningum.

Tímamótabreytingar á skiptagrundvelli

Ekki urðu umtalsverðar breytingar á hlutaskiptum sjómannana næstu árin en þess í stað var tekist á um hækjun kauptryggingar, helgarfrí, línlengd og netafjölda í sjó á vetrarvertiðum. Oftast náðist samkomulag um þessi atriði þótt stundum væri hart deilt og verkföll tóð í byrjun vertiðar. Árið 1958 urðu þær breytingar á

Ragnar Magnússon fyrsti form. SVG frá 1956-1961.

Vilmundur Ingimarsson form. SVG 1962-1965.

samþykktu og lýstu yfir vinnustöðvun frá og með 15. janúar. Sjómannadeildin samþykkti að fara að tilmælum samninganefndarinnar og þótti þá útgerðarmönnum í Grindavík heldur slæm staða vera komin upp enda vertið að hefjast. Ákvað Útvegsmannafélag Grindavíkur að gera tilraun til að fá öll útvegsmannafélög á Suðurnesjum og viðkomandi sjómannafélög til að hafa samstarf um lausn málsins. Innan skamms lá fyrir samningsuppkast milli sjómannafélaga og útvegsmannafélaga úr Grindavík, Keflavík og Sandgerði um kaup og kjör sjómannna á vélbátaflotanum en þar sagði:

Af heildarverðmæti aflans upp úr bát greiðist skipverjum 28% er skiptist á menn. Þegar aflaverðmæti hefur náð 1,3 milljónum króna skal af því sem umfram aflast greiðast með 30% til skipverja er skiptast á sama hátt.

Sjómannafélöginn felldu þetta samningsuppkast samhljóða á sameiginlegum fundi í Keflavík. Forseti A.S.I., Hannibal Valdimarsson, var á þessum fundi og fékk hann samþykkta frestunartillögu sem fól í sér að félöginn samþykktu að fresta ákvörðun um boðun vinnustöðvunar þar til atkvæðagreiðsla hefði farið fram um sáttatillögu eða samning þann, sem fyrir lá.

Þann 25. janúar var fundur haldinn í Sjómannadeild Verkalýðsfélags Grindavíkur og var þar borið undir atkvæði samkomulag sem náðst hafði daginn áður milli samninganefnda útgerðarmanna og sjómannna fyrir milligöngu sáttasemjara. Mun samningurinn hafa hljóðað upp á 29,5% aflahlutdeild en jafnframt var baett við viðauka úr eldri samningum um hámark línlengdar og bann við róðrum með þorsknet á föstudaginn langa, páskdag og 1. maí. Var samningur þessi samþykktur með 33 atkvæðum gegn einu en tveir seðlar voru audir.

Nokkrum vikum síðar fór Sjó-

mannadeildin fram á það við Útvegsmannafélag Grindavíkur, að það bætti inn í samninginn tveimur viðaukatillögum sem gerðu ráð fyrir að útgerðarmáður tryggði á sinn kostnað hvern mann sem samningurinn tæki til, gegn öllum slysum eða dauða, fyrir 200.000 krónur. Einnig skyldi útgerðarmáður taka ábyrgðartryggingu, allt að kr. 1.250.000 og hámark kr. 500.000 fyrir hvert einstakt tjón. Útvegsmannafélagið neitaði að taka þessar tillögur inn í samninga á þeiri forsendu, að á Alþingi væri frumvarp til laga um þær tryggingar sem hér væri um að ræða.

Kjartan Kristófersson form. SVG 1966-67 og frá 1976-1983

Sverrir Vilbergsson form. SVG 1968-1969

síldaraflinn stöðugt verið að aukast og skapaði mikla velmegun í þjóðfélaginu. Hrun síldarstofnsins árið 1967 var þungt áfall fyrir efnahagslíf þjóðarinnar og hafði viðtæk áhrif, m.a. máttu sjómenn horfa upp á óvissu í útgerð og atvinnuleysi. Til að koma til móts við erfiðleikana, greip ríkisstjórin til þess ráðs að lækka gengið og skerða kjör launþega. Hófust þá mikil átok á vinnumarkaðinum.

Í byrjun janúar 1969 samþykkti Sjómannadeildin í Grindavík að segja upp gildandi samningum. Um leid var samþykkt að boða til verkfalls, þeð til að ná fram settum kröfum og til að sýna samstöðu með öðrum félögum. Samningar tókust eftir tiltölulega statt verkfall og þótt sjómenn næðu ekki fram öllum þeim kröfum sem settar voru fram í upphafi, náiði aðalbaráttumálið, þ.e. fæðispenningar og lífeyrissjóður bátasjómannna, fram að ganga.

Kjaramál á verðbólguárum

Fram eftir áttunda áratugnum var góðari í þjóðfélaginu og höfðu sjómenn þar af leiðandi hægt um sig í kjarabaráttunni. Samningar voru að vísu sifellt til endurskoðunar en sjaldan kom til verulegs ágreinings við útgerðarmenn. Árið 1974 fór hins vegar að harðna á vegna hlutaráðinna manna, greiða sjúkra- og slysabætur samkvæmt settum reglum og tryggja hvern skipverja fyrir kr. 200.000 miðað við dauða eða örorku.

Viðbrögð Verkalýðshreyfingarnar urðu þó ekki verulega hörð í fyrstu. Helstu kröfur sjómanna beindust að verulegri hækku kauptryggingar, hækku hlutaskiptaprosentu, fríu fæði og að fullnaðaruppgjör fari fram í lok hvers úthaldsmánaðar. En þrátt fyrir að sjómenn hefðu hægt um sig, voru þeir þó síður en svo ánægdir með stöðu sinna mála og töldu að kaup og kjör sjómanna væru langt fyrir neðan það mark sem viðunandi gæti talist. Sífellt komu fram háværari raddir um stórbætt launakjör og betri aðbúnad íslenskra sjómanna og haustið

Bættar tryggingar

Næsta ár var líftrygging eitt helsta kröfumál sjómanna í kjara-samningum við útgerðarmenn en einnig var farið fram á hærri aflahlutdeild og hækku kauptryggingar. Þá kom inn ákvæði um helgarfrí ef bátur á línu réri fleiri en fjóra daga í viku að hausti og varð það ákvæði nokkur ásteytingarsteinn í löngum og erfiðum samningaviðriðum haustið 1962. Annars héldust kjarasamningar sjómanna mikil til óbreyttir næstu árin og snerust samningaviðraður helst um breytingar og lagfæringar á eldri samningum, þó einnig væru gerðar kröfur um hærri prósentskiptingu. Í ársbyrjun 1965 hófst erfið kjaradeila milli bátasjómannna og útvegs-manna en henni lauk eftir mánuð þegar samþykkt var miðlunartillaga frá sáttasemjara ríksins.

Í Grindavík voru sjómenn ekki ánægdir með þann árangur sem umrædd miðlunartillaga færði þeim en hins vegar fannst þeim staða sín orðin það veik, að þeir gætu ekki öllu lengur staðið í verkfalli. Skömmu síðar voru nýir samningar samþykktir en þeir fólu í sér að sjómenn fengu milli 30-40% aflans í sinn hlut eftir stærð bátanna, mannfjölda á hverjum bát og veiðarfærum. Mesti sigur sjómannna fólst þó í hækku kauptryggingarinnar en auk hlutar höfðu hásetar á landróðrabátum

Hrun síldarstofnsins á sjöunda áratugnum

Allan sjöunda áratuginn hafði

Sparibúnir skipstjórar úr Grindavík í reiþogi á Sjómannadeginum fyrir nær fjórum áratugum. Á myndinni má þekkja talið frá hægri: Guðmundur Finnsson, Bjarni Þórarinnsson, Eðvarð Júlíusson, Björgvin Gunnarsson, og Þórarinn Ólafsson. Meðal áhorfendu má þekkja Vilmund Ingimarsson, Gunnar Vilbergsson, Sigurð Indriðason og Ólaf Rúnar Þorvarðarson. Ljósmyndari óþekktur.

1976 hvatti þing Sjómannasambands Íslands, starfandi sjómenn um land allt til að taka virkan þátt í kjarabaráttu stéttar sinnar og skipa sér fast að baki forystu sambandsins í þeim átokum þeim sem óhjákvæmilega hlytu að vera framundan.

Samið um mánaðarlega kauptryggingu

Samningar voru lausir um miðan maí 1977 og voru menn ákvædnir í að reyna að ná fram ákvædum kjarabótum til handa sjómönnum, t.d. hækku skiptaprosentu í áföngum og mánaðarlegt uppgjör. Ekki leist mönnum þó að boða til vinnustöðvunar þegar um vorið og innan Sjómannas- og vélstjórafélags Grindavíkur voru menn sammála um að bíða til áramóta með að fara í verkfall. Samningar tókust þó fyrir þann tíma og náðu sjómenn þeim meginárangri að hver mánuður varð að sérstökum kauptryggingartímabili en áður höfðu tímabilin verið þrjú, þ.e. frá 1. jan. – 15. maí, 16. maí – 15. sept. og 16. sept. – 31. des.

Reyndar mun hafa gengið brösuglegra að framfylgja þessu ákvæði

í fyrstu og olli það mikilli óánægju meðal sjómanna. Á aðalfundi Sjómannas- og vélstjórafélagsins í lok desember 1977, mótmæltu fundarmenn seinagangi á uppgjöri á hræfni sem verk-smiðjur fengu í hendur en gerðu ekki upp innan tilskilins tíma við útgerðarmenn. Vegna þessa fengu sjómenn ekki gert upp mánaðarlega eins og samið hafði verið um í síðustu kjarasamningum og forsætisráðherra hafði þó lofað að yrði gert framkvæmanlegt.

Á árunum 1979–1983 geisaði mikil verðbólga, knúin áfram af vísítolubindingu launa, olíuveðs-hækjunum og sveiflum í verði útfluttra sjávarafurða. Þjóðarframleiðsla óx þó talsvert á þessum árum, kjör fólks voru tiltölulega góð og fóru batnandi. Kröfur sjómannna voru svipaðar og áður, þ.e. hækku skiptaprosentu, frítt fæði fyrir alla sjómenn og endurskoðun á öllum atriðum samninga varðandi frí. Engin veruleg átok urðu þó í kringum þessar kröfur en hins vegar fléttuðust þær inn í harðar deilur um fiskverð sem leiddu til verfalls í kringum áramótin 1981/1982.

Akvörðun fiskverðs

Þar sem verulegur hluti launanna er greiddur sem aflahlutur, hefur eitt mesta hagsmunamál sjómanna verið að fá sem hæst verð fyrir fiskinn upp úr sjónum. Tekjur þeirra miðast í raun við fiskverð á hverjum tíma og eiga þeir þar oft sömu hagsmunu að gæta og útgerðarmenn. Áður fyrr var fiskverð ákvædið af Verðlagsráði sjávarútvegsins, með ihlutun stjórnvalda, og deilur um fiskverð voru því í raun háðar á pólitiskum vettvangi.

Verðlagsráð ákvæð lágmarksverð á fiski en sjómenn gátu samið við útgerðarmenn um hærra verð og virðist það einkum hafa átt við um síldina. Á sjöunda áratugnum, þegar sílfveiðar stóðu sem hæst, sló oft í brýnu milli sjómanna og útgerðarmanna um síldverð. Einkum urðu hardar deilur haustin 1961 og 1962 þegar kom til verkfalls á síldarbátunum en yfirleitt tókst þó að ná samkomulagi án þess að til vinnustöðvunar kæmi.

Deilur um fiskverð

Frá því um miðjan áttunda

áratuginn höfðu sjómenn verið mjög óánægdir með fiskverð, einkanlega eftir að sett voru bráðabirgðarlög 20. september 1974 þar sem ráðin voru tekin af Verðlagsráði sjávarútvegsins og ákveðið að fiskverð mætti ekki hækka meir en um 11%. Töldu sjómenn að fiskverð hefði átt að geta hækkað meira vegna þess gengissigs er átt hafði sér stað, svo og gengisfellingar síðar. Næstu árin var fiskverði halddi niðri og þótti sjómönnum sú stefna vera harkaleg aðfør að kjörum þeirra. Árið 1980 þótti mönnum nóg komið og ákváðu að tímabært væri að spyma við fótum.

Í janúarlok 1981 ákvað Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavíkur að boða til verkfalls frá og með 16. febrúar enda hafði þá ekki enn náðst samkomulag um fiskverð sem, samkvæmt lögum, hafði átt að liggja fyrir um áramót. Þann 14. febrúar hittust félagsmenn í Sjómanna- og vélstjórafelaginu til að ræða stöðuna í fiskverðsmálinu og skýrði formaður félagsins þar m.a. frá því að ríkisstjórnin og forsætisráðherra heimtuðu að oddamaður tæki afstöðu með fiskaupendum, þ.e. að verð hækkaði um 16% að meðaltali í stað 19% og 5% í stað 5.5% þann 1. mars. Töldu fundarmenn ástæðu til að senda frá sér ályktun þar sem þeir lýstu yfir furðu sinni og vittu

... þau vinnubrögð stjórnar og verðlagsráðs sem höfð hafa verið við ákvörðun fiskverðs sem að vera tilbúið 1. jan., en er ókomið í lok verðtímbils, og þá sérstaklega það kjarkleysi stjórnvalda að gera ekki verðlagsráði kleift að ákv. fiskverð, sem flestir gætu við unað.

Fundarmenn lýstu jafnframt yfir fyllsta stuðningi við fulltrúa fiskseljenda í verðlagsráði og hvöttu þá til áframhaldandi baráttu fyrir réttmaðu fiskverði til handa sjómönnum og útvegsmönnum. Þá var lýst yfir fullri samstöðu með

Sverrir Jóhannsson form. SVG 1970-1974.

Guðmundur Finnsson form. SVG 1974-1976.

Verfall varð ekki umflúið og stóð það fram undir miðjan janúar. Þann 17. janúar samþykktu sjómenn nýgerðan kjarasamning og var verkfalli afluð á miðnætti sama dag. Nokkur óánægja var með samninginn, einkum með helgarfrín sem voru óákveðin á laugardegi eða sunnudegi. Fiskverðið var þó það sem mestu máli skipti og töldu menn að þar hefði náðst góður árangur en reiknað var með að semja mætti um frídagana heima í héraði, eins og mörg félög hefðu gert við á landinu.

Kjarabarátta fram að þjóðarsátt

Árið 1983 varð mikill aflabrestur og verðfall á sjávarafurðum, þannig að þjóðartekjur minnkuðu. Ríkisstjórnin afnam vísítolubætur á laun en lánskjara-vísitalan var hins vegar ekki tekin úr sambandi, heldur hækkuðu vaxtagreiðslur í takt við verðbólgu-na sem æddi áfram. Þar sem talsverður vilji var í landinu til að stöðva verðbólgunu, voru aðgerðir ríkisstjórnarinnar látnar nokkurn veginn átöllausar, en það breyttiðist þegar við bættist gengisfelling um áramótin 1984/1985.

Í apríl 1984 barst Sjómanna- og vélstjórafelaginu beiðni frá Sjómannasambandinu um verkfallsheimild en menn urðu sammála um að rétti tíminn fyrir verkfall væri liðinn á þeirri vertið og yrði vart aftur fyrir en um haustið, þegar loðnu- og sildarbátar færði af stað. Einhverjar þreifingar voru fram eftir sumri milli Sjómannasambandsins og útvegsmanna, án þess þó að nokkur umtalsverður árangur hlytist af þeim.

Um haustið var aftur tekinn upp þráðurinn þar sem frá var horfið, og ákváðu félagsmenn í Sjómanna- og Vélstjórafelaginu að róa ekki fyrir en viðunandi fiskverð lægi fyrir og boðað var til verkfalls frá og með 26. desember. Viðunandi fiskverð var að sjálfsögðu meginrafan en sjómenn óskuðu nú einnig eftir því að olíugjald yrði afnumið en um það neituðu útvegsmenn að semja.

kom sáttatillaga frá útvegsmönnum og þóttust sjómenn aldrei hafa séð þvílika tillögu til lausnar í kjaradeilu. Í framhaldi af því samþykkti stjórn og trúnaðarmannaráð Sjómanna- og vélstjórafélags Grindavíkur að framselja umboð sitt um boðun verkfalls til S.S.I. og samninganefndar.

Viðræðurnar drögust á langinn og það var ekki fyrr en í byrjun mars, að lögð voru fram drög að nýjum kjarasamningum. Hafði ríkisstjórnin þá m.a. boðið hækkuð fædis- og fatapeninga, að skattfrádráttur hækkaði frá 1. mars 1985 úr 10% í 12% og kauptrygging úr kr. 19.410 í kr. 27.000. Samningsuppkast þetta var fellt en nokkrum dögum síðar voru greidd atkvæði um viðbót við samninginn, er samningamenn S.S.I. og L.I.U. höfðu samþykkt með fyrvara um samþykki félaganna. Var kvótakerfið tekið upp í því skyni að hindra ofveiði og ná fram hágkvæmari nýtingu fiskistofnanna. Var þá skipum úthlutad AFLAKVÓTA miðað við afta þeirra á árunum 1981-1983 og fékk hvert fiskiskipaleyfi til að veiða ákveðið magn af tilteknun tegundum á hverju ári.

Frá upphafi kvótakerfisins, hafa kostir þess og gallar verið mikil ræddir. Ósamkomulag hefur verið um úthlutun veiðiheimilda, umráðarétt eða eignarrétt á þeim og þar með réttinn til þess að kaup og selja þessi réttindi.

Pegar kvótakerfið var sett á, þótti nauðsynlegt að hafa frjálst framsal á veiðiheimildum þrátt fyrir hörd mótmæli samtaka sjómanna. Fóru sjómenn fram að umbjóðendur þeirra fengju hlut úr seldum veiðiheimildum, með þeim rökum að verið væri að selja frá þeim vinnuna, en því var alfarid hafnað af útgerðarmönnum þar sem það væri nánast óframkvæmanlegt. Á þetta félust sjómenn með þeim orðum, að þá yrði þeim alfarid halddið utan við öll viðskipti með aflaheimildir. Var það fyrirkomulag við lýði fyrstu árin, en eftir það fór að bera nokkuð á því að útgerðarmenn létu sjómenn taka þátt í kvótakaupum.

Frá jólatrésskemmtun Sjómanna- og vélstjórafélagsins fyrir fáum árum.

Þjóðarsátt um efnahagsbata

Árið 1986 var gengið frá samningum sem næstu árin voru framlengdir með óverulegum breytingum undir nafni þjóðarsáttar. Þannig höfðu sjómenn haft um sig fram á haust 1986 en þá varð lekkað sildarverð til þess að sjómenn sáu sig knúna til að segja upp samningum. Sendi Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavík frá sér ályktun þar sem félagið harmaði þá stöðu sem ríkti í sildarmálum Íslendinga og sagði:

Kjör sjómanna byggjast á því að eiga von um aflahlut umfram kauptryggingu, óháð því hvaða veiðar séu stundaðar. Með því verði sem ákveðið var á síld 17. október sl. er ljóst að vonin um aflahlut er ekki fyrir hendi hjá sildarsjómönnum. Það hefur ekki gerst áður að sjómenn hafi verið knúnir á sjó vitandi það að launin geti með engu móti orðið hærri en kauptryggingin ein. Lækkun sildarverðsins frá síðasta ári, nemur um 27% til 30% og er fundarmönnum óskiljanlegt á hvaða forsendum útgerðarmenn treysta sér til að stunda síldveiðar fyrir þetta verð. Það getur varla byggst á öðru en því tvöfalta kerfi sem ríkir í verðlagningu á sjávarafla þ.e. að verð til útgerðar er 41% hærra en skiptaverð til sjómanna.

Vegna þessa, fór félagið fram á það við Sjómannasambandið, að það segði upp síldarverðinu og beindi þeim tilmaelum til þeirra sem þegar höfðu byrjað veðar, að sigla í land og hefja ekki veðar aftur fyrr en viðunandi verð hefði fengist. Samþykkt var að boda verkfall frá og með 1. janúar 1987. Menn voru þó á því að reyna að ná samkomulagi sem fyrst svo komast mætti hjá verkfalli og voru nýir samningar samþykktir 17. janúar 1987.

Það sem aðallega var deilt um næstu árin, var helgarfrí það sem áður hafði samist um, en útgerðarmenn voru afar ósáttir við og vildu fá felt úr samningum. Þurfti Sjómanna- og vélstjórafélagið marg oft að taka á brotum á helgarfrískvaðinu þar sem útgerðarmenn áttu það til að senda báta sína á veðar um helgar ef veður á undan hafði hamlað veðum.

Kvóta- og fiskverðsmál voru hins vegar þau mál sem einkum kölluðu á viðbrögð af hálfu sjómannastéttarinnar. Þótti knýandi að ná þar fram einhverjum úrbótum, t.d. voru menn afar ósáttir við þátttöku sjómanna í kvóta-kaupum og töldu að koma yrði í veg fyrir slíkt með öllum tiltækum ráðum. Þá þótti einnig nauðsynlegt að taka á fiskverðsmálum, því þrátt fyrir að í samningum L.I.U. og S.S.I. væri tekið fram að skipverjum skyldi tryggt hæsta gangverð fyrir fiskinn og alrei lægra en útgerðarmaður fengi, þá voru menn oft á tíðum ósáttir við þær aðferðir sem kaupendur notuðu til ákveða verðið. Taldi Sjómanna- og vélstjórafélagið, að í sumum tilfellum væri misbrestur á að því sjómönnum væri tryggt hæsta gangverð, sem hlyti að vera það verð sem fengist í frjásum viðskiptum manna á milli, s.s. á fiskmarkaði.

Kjaramál síðustu ára

Samningar sjómanna voru lausir í ársþyrjun 1993 og þá þegar var stefnt að því að knýja fram samninga við útgerðarmenn

Sævar Gunnarsson formaður SVG frá 1984.

ingi, væri að ná fram fullri samstöðu meðal sjómanna um að knýja á um samningagerð. Í lok apríl lágu fyrir heimildir frá flestum félögum um boðun verkfalls og var þá ekki eftir neinu að bíða. Þó var ákveðið að gera lokatilraun til að ná samningum við L.I.U. en ef það tækist ekki, skyldi boda til verkfalls með 21 dags fyrirvara. Viðraður reyndust sem fyrr árangurslausar og verkfall skall á 25. maí. Þann 12. júní greiddu sjómenn atkvæði um miðlunartillögu sáttasemjara en hún var feld. Tveimur dögum síðar lá fyrir nýgerður kjarasamningur og var hann samþykktur þrátt fyrir að nokkur óánægja væri með hann.

Verður hér látið staðar numið í umfjöllun um kjaramálin og vikið að öðrum þáttum úr sögu félagsins.

Sagt skilið við Verkalýðsfélagið

Árið 1970 urðu þær breytingar á högum Sjómannadeildarinnar, að vélstjórar baettust í hópinn og var þá um leið samþykkt að framvegis skyldi deildin heita Sjómanna- og vélstjóradeild Grindavíkur.

EKKI voru það einu breytingarnar því framundan voru minnkandi tengsl við Verkalýðsfélagið. Á fundi Verkalýðsfélagsins haustið 1972 óskarformáður Sjómanna- og Vélstjóradeildarinnar eftir því, að félöginn hefðu aðskyldar stjórnir og fulltrúaráð fyrir þá sjóði sem ekki væru sameiginlegir. Fundarmenn hins vegar ekki og þegar þarna var komið við sögu, felldi stjórn L.I.U. samninginn og kennið um afgreiðslu sjómannafélagsins.

Haustið 1974 var Verkalýðsfélagini tilkynnt, að eftirleiðis myndu félagsmenn Sjómanna- og vélstjóradeildarinnar skipa sinn gjaldkera sjálfir og hefðu félöginn því framvegis sitt hvorn gjaldkerann. Fljóttlega eftir þetta var skipuð nefnd innan deildarinnar til að athuga og undirbúa ný lög og nafnabreytingu hennar. Árið 1976 voru samþykkt ný lög fyrir Sjómanna- og vélstjóradeildina,

Fyrsta hússjórn Sjómannastofunnar. Frá v.: Kjartan Kristófersson, Árni Valur Pórólfsdóttir, Sverrir Jóhannsson, Vilmundur Ingimarsson, Ólafur Þór Þorgeirsson, Ólafur Sigurpálsson, Sigurgeir Sigurgeirsson, Hinrik Bergsson, Jón Guðmundsson, Sigurdur Gunnarsson og Bjarni Andréasson.

hún leyst undan öllum skyldum við Verkalýðsfélagið og gerð að sjálfstædu félagi undir nafninu Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavíkur.

Sjómannastofan Vör

Á almennum félagsfundi þann 7. maí 1977 kom Kjartan Kristófersson, páverandi formaður Sjómanna- og vélstjórafélagsins, með þá hugmynd að félagið kem逮 sér upp eigin húsnæði er bæði myndi nýtast féluginu sjálfu og ekki síst hinum mikla fjölda aðkomusjómannna sem oft á tíðum væri í Grindavík. Hugmyndin fékk góðar undirtektir og var kosin nefnd til að vinna að málinu ásamt stjórn félagsins.

Pessir aðilar gengu rösklega til verks. Um miðjan júní var búið að finna hentuga líð og teikningar af væntanlegri byggingu lágu fyrir ásamt kostnaðaráetlun. Íðnaðarmenn voru ráðnir og seinni hluta sumars var smiðin komin í fullan gang. Þegar kom að aðalfundi í desember 1977 var húsið komið vel á veg og kostnaður kominn í um tju milljónir. Þar sem lítið var um fjármuni á lausu, var ákveðið að taka lán til að fjármagna

framkvæmdina en í raun rættist ekki endanlega úr með rekstrarvanda og fjármögnun fyrir en Alþingi samþykkti frumvarp um breytingu á lögum um félagsheimili, sem lagt var fram 1978. Þar var gert ráð fyrir að sjómannastofur félulu undir ákvæði þeirra laga um styrk til að standa straum af stofnkostnaði húsnæðis og búnaðar, og voru sjómannastofur þannig teknar inn á fjárlög í gegnum félagsheimilasjóð.

Frá upphafi voru ýmsar hugmyndir á lofti um rekstur hússins og sýndist sitt hverjum. Þarna skyldu að sjálfssögðu vera bæki-stöðvar félagsins, jafnframt því sem aðkomusjómnunum yrði boðið uppá hreinlætis- og afþreyingar-ástöðu. Húsið var þó hannað þannig, að vel hentaði að hafa þar einhvers konar veitingarekstur eða aðstöðu fyrir fundi og veislur.

Fljóttlega náðist hins vegar alger samstaða meðal félagsmanna um að reka þarna sjómannastofu og innréttu hluta hússins sem veitingasölu. Stefán var þó með staðinn fram að áramótum en einhver óánægja mun hafa verið með hvernig staðið var að rekstrinum.

Seinni hluta sumars 1980 lýsti Jón Guðmundsson, matsveinn,

yfir áhuga á að taka að sér reksturinn þegar Stefán hætti og varð það að samkomulagi að hann taki við Sjómannastofunni. Hafði hann rekstur hennar með höndum næstu tíu árin, eða frá áramótunum 1980/1981 til loka ársins 1990.

Haustið 1989 var auglýst eftir nýjum leigutaka og bárust sjö tilboð í rekstur Sjómannastofunnar. Hæsta tilboðið átti Sigurgeir Sigurgeirsson og var ákveðið að gagna til viðræðna við hann. Sigurgeir tók við Sjómannastofunni í byrjun árs 1990 og er hún enn í hans umsjá.

Um það leyti sem skipt var um leigutaka, þótti nauðsynlegt að gera ýmsar breytingar á veitingastofunni vegna umsóknar um víneitingaleyfi. Voru þá m.a. gerðar ýmsar lagfæringar í eldhúsi og haustið 1993 var síðan samþykkt að fara út í breytingar á veitingasalnum sjálfbum. Fyrir utan venjulegt viðhald, hafa að öðru leyti verið gerðar óverulegar breytingar en þó er skemmt að minnast nýlegra hugmynda um stækkan húsins með því að byggja við það glerskála.

Eins og ádur er getið, hefur fundar- og skrifstofuaðstaða Sjómann- og vélstjórafélagsins verið þarna til húsa frá upphafi. Stöðugt

Gamlir og ungir sægarpars á sjómannadagi og við netabætingar á bryggjunni.

hefur verið stefnt að aukinni þjónustu við félagsmenn og síðan ráðinn var fastur starfskraftur á skrifstofuna, hefur verið hægt að hafa skrifstofu félagsins opna daglega frá kl. 13.00–16.00.

Orlofshús

Það var fyrst vorið 1973 að fram kom hugmynd um kaup á orlofshúsi fyrir sjómenn í Grindavík. Í framhaldi af því var

í febrúar 1962 var í fyrsta sinn kosið í sjómannadagsráð sem samanstóð af fimm mönnum, en einnig voru kosnir tveir menn í sjómannadagsráðssjóð. Tæpu ári

hlaut nafnið Hraunborgir. Árið 1981 var keyptur annar bústaður í Húsafelli og hafa þessir tveir bústaðir staðið félagsmönnum til boða, auk tjaldvagns sem félagið keypti nýlega. Á síðust árum hafa verið uppi hugmyndir um að kaupa þriðja bústaðinn, eða ibúð á Akureyri, en frá því hefur verið horfið í bili.

Sjómannadagurinn

Fjórtílega eftir að Sjómannadeildin var stofnuð, fór hún að taka virkan þátt í hátiðarhöldum á sjómannadaginn en Íþróttafélag Grindavíkur hafði þá um nokkurra ára skeið staðið fyrir slíkum hátiðarhöldum. Voríð 1958 var Ingólfur Karlsson kosið formaður nefndar sem skipuleggja skyldi hátiðarhöld á sjómannadaginn en ekki kom málið til frekari umræðu innan Sjómannadeildarinnar fyrr en í september 1960, þegar rædd voru kaup á kappróðrabátum. Úr þeim kaupum varð þó ekkert í bili en hins vegar kom nú brátt skýrari mynd á skipulag sjómannadagshalds.

Í febrúar 1962 var í fyrsta sinn kosið í sjómannadagsráð sem samanstóð af fimm mönnum, en einnig voru kosnir tveir menn í sjómannadagsráðssjóð. Tæpu ári

seinna voru kappróðrabátarnir aftur komnir til umræðu og voru nú þrír menn kosnir til að athuga um kaup á slíkum bátum. Að þessu sinni var tekin ákvörðun um kaup á bátum frá Bátalóni f Hafnarfirði og á félagsfundí í maí 1964 var samþykkt að gefa þeim nöfnin Pórkatla og Járngerður.

Eitthver vandkvæði virðast hafa verið á því að finna hentuga geymslu fyrir bátana og í ársbyrjun 1967 var skipuð byggingsarfnefnd sem vinna skyldi að því að koma upp skýli fyrir bátana. Aftur var kosið í byggingsarfnefnd tveimur árum seinna svo lítið virðist hafa verið gert í málínu árin á undan. Haustið 1971 bar mál þetta enn á góma og taldi þá formaður nauðsynlegt að gera eitthvað varðandi bátana. Þótti heppilegast að athuga með kaup á bragga en ekki er ólíklegt að bátarnir hafi verið orðnir of illa farnir þegar þarna var komið, því árið 1976 var ákveðið að kaupa nýja róðrabáta.

Frá því 1962 hefur árlega verið kosið í sjómannadagsráð og má segja, að síðan hafi félagið haft forystu um sjómannadagshald í Grindavík. Í apríl 1973 var samþykkt að óska eftir því við Björgunarsveitina Þorbjörn, að hún tæki þátt í skipulagningu og fram-kvæmdum hátiðarhaldanna. Var það auðsótt mál en fleiri aðilar, s.s. félög og fyrirtæki, hafa komið að hátiðarhöldunum með ýmsum hætti, að ógleymdu Skipstjóra- og stýrimannafélaginu Vísi sem átt hefur two fulltrúa í ráðinum.

Í apríl 1988 kom fram hugmynd um að Sjómann- og vélstjórafélagið gæfi út sérstakt blað á sjómannadaginn og urðu lyktir þær, að kosið var þriggja manna ritnefnd sem hafði forgongu um útgáfu blaðsins. Fyrsta blaðið leit dagsins ljós á sjómannadaginn 1989 og fékk það góðar viðtökur, að ákveðið var að halda útgáfunni áfram og hefur blaðið komið reglulega á hverjum sjómannadagi síðan.

Minnisvarði um drukknaða sjómenn

Minnisvarði um drukknaða sjómenn í Grindavík var eitt þeirra samstarfsverkefna sem Sjómann- og vélstjórafélagið gerðist með ánægju aðili að. Hugmyndin að minnismerkinu átti rætur sínar að rekja til Kvenfélags Grindavíkur,

en kvenfélagskonur höfðu stofnað minningarsjóð um drukknaða sjómenn í kjölfar hins hörmulega atburðar, þegar mb. Grindvíkingur fórst með allri áhöfn við Höpsnes í janúar 1952.

Í september 1976 þótti kvenfélagskonum orðið tímabært að koma minnismerkinu upp og ákváðu að leita eftir samstarfi við Sjómannafélagið og bæjarfélagið um málið. Hlaut það góðar undirtektir hjá báðum aðilum og óskadi Útvegsmannafélag Suðurnesja einnig eftir aðild að framkvæmd-

Fyrsti formaður SVG og náverandi, þeir Ragnar Magnússon og Sævar Gunnarsson, kátir og glaðir á góðri stund.

Á aðalfundi f í lok desember 1982 samþykktu félagsmenn að fela stjórn styrktar og sjúkrasjóðs, ásamt stjórn og trúnaðarmannaráði félagsins, að athuga og taka ákvörðun um fjármögnum eins eða tveggja vistrýma í hugsanlegu öldrunarheimili í Grindavík.

Það var síðan á sjómannadagn 1983, að tekin var fyrsta skóflustungan að ellí- og hjúkrunarheimili fyrir aldraða í Grindavík. Ári seinna ákvað Sjómanna- og vélstjórafélagið að leggja fram 100 þúsund krónur úr styrktar- og sjúkrasjóði félagsins til að fjármagna framkvæmdir og skyldi það vera stofnframlag félagsins. Síðar var meira fé lagt í þessar framkvæmdir og í desember 1985 var ákveðið að afrakstur sjómannadagsins myndi renna til þeirra.

Lokaord

Það liggur í augum uppi, að á 40 ára starfsævi hafa mörg mál verið reifuð á fundum félagsins, misjafnlega mikilvæg. Umraður um kjaramál hafa alla tīð verið fyrirferðamestar enda helsta markmið félagsins að gæta hags-

munu félagsmanna sinna í samningaviðræðum um kaup og kjör við útgerðarmenn. Öryggismál sjómanna hafa verið ofarlega á baugi án þess að farið verði itarlega í þau mál hér, en þess má þó geta, að frá upphafi hefur félagið stutt dyggilega við bakið á Björgunarsveitinni Þorbirni í Grindavík og gert sitt til að stuðla að uppbyggingu sveitarinnar. Einnig má nefna ýmis hagsmunamál sem félagið hefur talið sér skylt að vinna að, t.d. með því að leggja fram hlutafé þegar Ísfélagi Grindavíkur var komið á laggirnar og þegar hafnarhúsið á Miðgarði var byggt undir starfsemi Fiskmarkaðs Suðurnesja.

Bætt meðferð á fiski, bann við botnvörpuveidum á landgrunni, olíumengun í höfnum og umhverfismál á sjó eru mál sem borið hefur á góma á fundum félagsins, auk þess sem menn tóku harða afstöðu í hvert sinn sem landhelgin var stækkuð og deilur við erlendar þjóðir stóðu sem hæst, – þá skyldi ekkert gefið eftir. Allt hafa þetta verið framfara- og hagsmunamál sem sjómenn hafa talið til bóta, ekki einungis fyrir sjómanna-stéttina heldur einnig sjávarútveginn og ekki síður þjóðina sjálfina.

Helstu heimildir:

Fundagerðabækur Sjómannadeildar Verkalýðsfélags Grindavíkur 1956–1976.
Fundagerðabók Sjómanna- og vélstjórafélags Grindavíkur 1976–1986.
Fundagerðabók Sjómanna- og vélstjórafélags Grindavíkur frá 1987.
Fundagerðir þings S.S.Í. 1957–1978.
Fundabók Verkalýðsfélags Grindavíkur 1937–1945.
Fundagerðabók Verkalýðsfélags Grindavíkur 1946–1980.
Fundabók Útvegsmannafélags Grindavíkur 1945–1963.
Íslenskur söguatlas. Saga samtíðar – 20. öldin. Rv. 1993.
Sjómannadagsblað Grindavíkur 1989–1995.
Skúli Þórðarson: 50 ára starfssaga Sjómannafélags Reykjavíkur. Rv 1967.

*Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólk og öðrum
Grindvikingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn*

VÍSIR
FÉLAG SKIPSTJÓRNARMANNA
Á SUÐURNESJUM
Hafnargötu 90 - 230 Keflavík - Sími 421-4942

FJÖLBRAUTASKÓLI SUÐURNESJA

Sunnubraut 36 - 230 Keflavík - Sími 92-13100

VÉLSTJÓRNARNÁM

Á haustönn 1996 verður boðið uppá nám á
VÉLSTJÓRABRAUT

Sérgreinar netagerðar verða kenndar ef næg þátttaka fæst.
Allar nánari upplýsingar gefur skrifstofa skólans
í síma 421-3100

Skólameistari

*Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvikingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn*

Staðarkaup

Símar: 426 8065 og 426 8181 - Fax 426 8701

Vélsmiðja Þorsteins ehf.

Seljabót 3, Grindavík Símar: 426-8540 og 852-5421 Fax 426-7540

Önnumst allar viðgerðir á verkstæði og úti í bæ allt frá snúrustaurum og upp í skuttagara

Öll alhliða vélsmiðjuvinna fyrir útgerðir, skip og fiskvinnslu

Eigum flestar tegundir af smíðaelni. Smíðum úr jámi, áli og ryðriju stál ásamt rennismíði og uppsettningu á vökkverfum. Höfum fyrirtægjandi hóþreyfudælustöðvar; slöngur, fitings, rör, síur, dælur, barka, mæla, vökkastjórnloka, magnloka og fleira. Einnig flestar ráðsöluvörur frá Klí H. og mikil óval af boltum í millimeta- og tommumlí.

Almennar bílaviðgerðir

Höfum á lager til bílaviðgerða bremsuhlut, finareimur, óxuhusur, hvílkjöhlut, vífurheimar, kerti, kerfobraeði, vinnumákonur, allar ljósaperur og einnig úvegum við óðra stærri varathlut í bíla með stuttum fyrirvara.

Smyrjun allar tegundir bíla, skiptum um síur og olur.

Látið fagmenn vinna verkið fljótt og vel!

Útgerð í upphafi Sjómannafélagsins

Það var gróska í útgerð hér í Grindavík á þeim tínum sem Sjómannafélagið var stofnað. Hér voru menn bjartsýnir á framtíðina og áraðdu í samræmi við það. Ef telja ætti upp alla báta og útgerðir sem að þeim stóðu á þeim tíma, er alveg vist að einhver mundi gleymast, þannig að taka verður viljann fyrir verkið.

Á þessum tíma komu til landsins eða voru nýlega komnir 50-80 tonna trébátar flestir nýsmíði frá Danmörku, en þó sumir notaðir sem kallaðir voru blöðrubátar.

Hér var Saeborg sem Óskar og Guðjón Gíslasynir áttu og var Óskar skipstjóri. Hér var Guðjón Einarsson sem Sigurgeir Guðjónsson og Guðjón Sigurgeirsson áttu og var Guðjón skipstjóri. Hér var Merkúr sem Einar Dagbjartsson og Jón Gíslason áttu og var Einar skipstjóri. Hér var nýr bátur, Hrafn Sveinbjarnarson sem Þorbjörn h/f átti, skipstjóri var Guðmundur Karlsson. Einnig frá sömu útgerð voru Þórkatla, skip-

**Pétur
Vilbergsson
skrifar**

stjóri Erling Kristjánsson, Þorbjörn, skipstjóri Ingólfur Karlsson og Þorsteinn, skipstjóri Karl Símonarson.

Hér voru Ódinn, skipstjóri Einar Símonarson og Stella, skipstjóri Gunnar Gíslason. Tveir þeir síðastnefndu voru f eigu Samvinnuútgerðar Grindavíkur sem Þorvarður Ólafsson veitti forstöðu. Hér var Hafrenningur, trúlega var Þórarinn Ólafsson skipstjóri á honum á þeim tíma.

Á þessum mánuðum og árum fóru að verða miklar breytingar á skipakosti. Hraðfrystihús Grindavíkur keypti nýjan bát frá Danmörku. Sá heitir Máni, skipstjóri fyrstu árin var Símon Þorsteinson. Áður en Máni kom var frystihúsið með m/b Valþór á leigu frá Seyðisfirði og var Símon skipstjóri á honum.

Margir létu smíða nýja báta á þessum tíma 1956-61 og varð töliverð endurnýjun í flota Grindavíkur á þessum árum, til að mynda komu hingað stálbátar sem

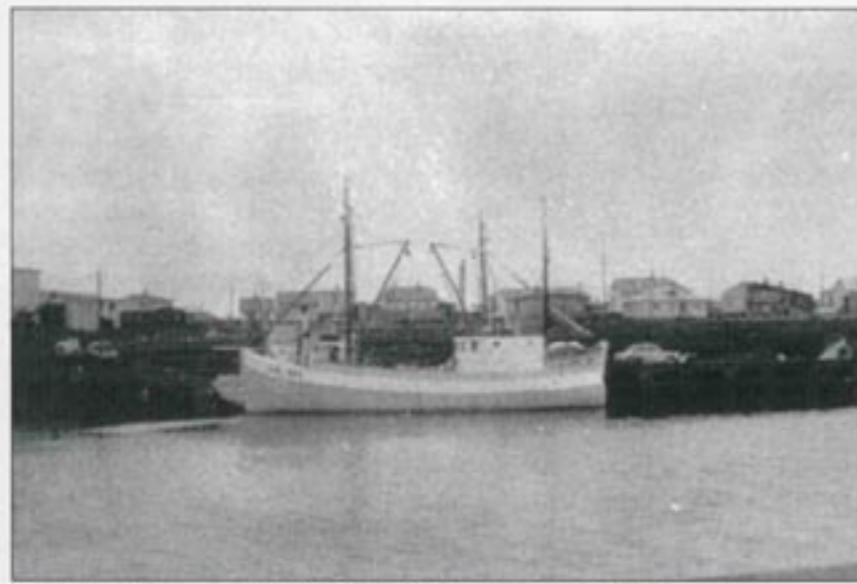

Hrafn Sveinbjarnarson GK-255, smíðadur árið 1956. Myndina tók Snorri Snorrason á Siglufjörði árið 1959.

voru smíðaðir í Noregi og Þýskalandi.

Þetta voru Hrafn Sveinbjarnarson II GK 10 sem smíðaður var í Noregi árið 1960 fyrir Þorbjörn h/f, skipstjóri var Sigurður Magnússon sem áður var með Hrafn Sveinbjarnarson GK 255.

Þá kom líka Gísli Jónsson sem smíðaður var í Þýskalandi 1960 fyrir eigendur Sæborgarinnar, skipstjóri var Óskar Gíslason. Báðir þessir bátar voru yfir 100 lestir. Á árunum 1958-9 komu nýjir bátar til Hraðfrystihiúss Þorkötlustanda. Það voru Þórkatla og Þorbjörn sem smíðaðir voru í Þýskalandi og voru 75 lestir. Á

Guðjón Einarsson GK-161 í Grindavíkurhöfn á sjötta áratugnum.
Ljósmynd Eyjólfur Vilbergsson.

Pétur Vilbergsson

Þorbjörninn var Þórarinn Ólafsson ráðinn skipstjóri og á Þórkötlu var Erling Kristjánsson ráðinn skipstjóri.

Ekki verður haldið áfram þessum skrifum án þess að minnast á útgerðir sem ýmist voru hér yfir blávertíðina eða að öðru leyti tengdar Grindavík. Þar má fyrsta nefna útgerð Grenvíkinga „Gjögur“ h/f en á þessum tíma gerðu þeir út Von PH.5, Vörð PH.4 og Áskel PH.48. Arnarvík gerði út Arnarfirðing RE.212 sem var stálbátur smíðaður í Hollandi 1955 og var líklega með fyrstu venjulegu verðiðarbátunum sem smíðaður var úr stáli og var hann 65 lestir. Á

Sævík var verkun í eigu Gunnars Guðmundssonar sem alltaf var kenndur við báttinn sinn og kallaður Gunnar á Sæljóninu. Héðan voru gerðir út á þessum árum margir bátar frá útgerð Jóns Gíslasonar í Hafnarfjörði, voru flestir þeirra um 100 lesta svokallaðir Svíþjóðarbátar af stærri gerð.

Á þessum bánum voru skipstjórnir héðan frá Grindavík og hluti áhafnanna líka. Hér var um að ræða Faxaborgu sem Helgi E. Ádalgeirsson var skipstjóri á, Fjarðarklett, skipstjóri Ingólfur Karlsson, Fróðaklett, skipstjóri Bjarni Þórarinsson, Fiskaklett, skipstjóri Haukur Guðjónsson, Flóaklett, skipstjóri Björgvin Gunnarsson, og Hafnfirðing, skipstjóri Guðmundur Karlsson, þetta mun hafa verið 1959-61. Á þessu má sjá að mikil var um að vera í og við höfnina á þessum tínum.

Vafalaust gleymist eitthvað, en það verður að fyrirgefist, ekki skortir viljann til að gera þessu örlistil skil.

Hér er aðeins um að ræða tímbilið 1956-61. Sú þróun sem varð eftir 1961 þarfust nánari yfirferðar og mikils rýmis, sem ekki er til staðar að þessu sinni.

VEÐARFÆRASALAN DÍMON HF.

4ra þátta sigurnaglalínur

5,5 mm sigurnaglalínur 540 m 1,15 m á milli.
7 mm sigurnaglalínur 540 m 1,40 m á milli.
9 mm sigurnaglalínur 180 m 1,40 m á milli.
11,5 mm sigurnaglalínur 180 m 1,40 m á milli.

HEITLITAÐA LÍNAN

4 mm - 7 mm Norska Fiskevegn-línan
550 m (græna, hvíta og svarta). Eigum á lager allar gerðir af önglum og ábót. færaefni í öllum sverleikum.

Danline tóg
frá 6 mm til 44 mm.

Flestар gerðir
þorska- og grásleppuneta.

Snurvoðartóg.

Virmanilla
frá 18 mm til 32 mm.

Flotteinar

Cobra flotteinar 55 m 22 mm 115 g/m.
Cobra flotteinar 55 m 19,5 mm 110 g/m.
Cobra flotteinar 55 m 14 mm 50 g/m.
Cobra flotteinar 220 m 10 mm 31 g/m.

Blýteinar
8 mm til 22 mm.

VEÐARFÆRASALAN
DÍMON HF.

Skútuvogi 12 E, 104 Reykjavík
Sími: 588 1040 - Fax: 588 1041

Fiskverkun í Grindavík á fyrri hluta aldarinnar. Ljósmynd Einar Einarsson.

Vatnastæði ofan við Járngerðarstaði, Þorbjörn í baksýn.

Sendum sjómönum og fjölskyldum þeirra hátiðarkveðjur á sjómannadegi

Grindavík

Verkalýðsfélag Grindavíkur

Rafborg hf.

Verslunin Bláfell, Ásgarður ehf.

Sjómannastofan Vör

Krosshús netagerð

Hælisvík hf. Hafberg GK-375

Olíusamlag Grindavíkur

Verslunin Málmey

Apótek Grindavíkur

Öxl hf. Sigrún GK-380

Þróttur hf. Albert GK-31

Tryggingarmiðstöðin - Flakkarinn
Sími 426-8060

Víkurberg GK-1

Selháls hf.

Festi hf. Þórahamar GK -75

Þorsteinn Gíslason GK-2

Lyftarábjónusta Grindavíkur

Samband sveitarfélaga
á Suðurnesjum

Blómabúð Sólveigar
logo

VÄTRYGGINGAFÉLAG
ISLANDS HF

BRUNNAR

Bókabúð Grindavíkur

Grindin hf.

Fiskmarkaður Suðurnesja

KROSSHÚS

Tölvík sf
Bókhaldshjónusta - Fasteignasala

Útgerðar- og fiskvinnslufyrirtækj
id Visir sf. í Grindavík var stofnað
1. desember 1965. Frumkvæði að
stofnun þess átti Páll Hreinn
Pálsson sem jafnframt var
adaleigandi og forstjóri. Ádur var
Páll skipstjóri á 52 rúmlesta báti
sínum, Farsæli KE 27.

Páll er føddur 3. júní 1932 á Þingeyri við Dýrafjörð, sonur hjónanna Páls Jónssonar og Jóhönnu Daðeyjar Gísladóttur. Páll átti upphaflega 3/5 í Visi sf. en eigendur ásamt honum voru Ásgeir Lúðviksson og Kristmundur Finn-bogason, sem hvor um sig átti 1/5 hluta. Fyrirtækið hóf starfsemina á því að kaupa fiskhús að Hafnar-götu 16 og ms. Visi KE 70 af Sævik hf. Visi KE 70 var 53 rúm-lesta eikarbátur, smíðaður á Ísa-firði. Hann var síðan seldur Skipanausti hf. Árið 1970 keypti Páll hlut Kristmundar og átti þar með 4/5 hluta í fyrirtækinu. Ásgeir Lúðviksson var áfram meðeigandi Páls í Visi hf allt til ársins 1989 en þá seldi hann hlut sinn eftir farsælt samstarf í nær þrjá áratugi. Nú er fyrirtækið rekið af fjölskyldu Páls.

Fyrirtækin Visir sf og Skipanausti hf voru sameinuð árið 1981 og útgerðar- og fiskvinnslufyrir-

V
I
S
I
R
h/f

tækið Visir hf stofnað. Árið 1971 hafði Skipanausti hf keypt m.s. Reykjaröst GK 17, 104 rúmlesta eikarbát, sem smíðaður var í Danmörku 1965. Reykjaröst hét upphaflega Sigurfari en hann var gerður út frá Akranesi. Reykjaröst var seld árið 1976 til Stykkishólms og í skiptum fyrir hana kom Fjölnir GK 17. Faðir Páls átti einmitt línu-veiðarann Fjölni frá Þingeyri, en hann sökk eftir árekstur þegar skipið var í fiskflutningum til Bretlands. Fjölnir GK 17 hét upphaf-

lega Gísli Jónsson og var gerður út frá Grindavík. Hann var 152 rúmlesta stálskip, byggður í V-þýskalandi 1960. Fjölnir var seldur árið 1986 til Dögunar hf á Sauðárkróki.

Árið 1989 var Már GK 55 keyptur á uppboði. Hann er stálskip, 101 tonn að stærð. Már reri lengst af frá Grindavík og var á netum, línu og humarveiðum. Hann hét upphaflega Baldur og var gerður út frá Dalvík. Már var smíðaður árið 1961 í A-þýskalandi. Hann var úreltur árið 1990. Árið 1990 var eikarbáturinn Máni BA 166 keyptur. Hann er 75 rúmlestir að stærð. Máni var smíðaður árið 1959 í Danmörku. Hann var seldur til Þorlákshafnar 1996 og heitir núna Haförn.

Árið 1991 var Fjölnir GK 157 keyptur til fyrirtækisins frá Garðey hf á Hornafirði. Fjölnir er 117 rúmlesta stálskip og var smíðaður í Danmörku 1982. Garðey hf á Hornafirði keypti hann til landsins 1987 og hét hann þá Garðey SF 22. Árið 1994 var Fjölnir seldur til Svíþjóðar. Árið 1992 var Sæborg GK 457 keypt til fyrirtækisins, frá Sjófangi hf í Reykjavík. Sæborg

var smíðuð í Englandi 1964. Hún er 267 rúmlesta stálskip sem hefur verið gert út á net, nót og troll. Fyrsti eigandi Sæborgar var Jörundur hf. í Reykjavík og hét skipið upphaflega Jörundur III. Sæborg var nýlega seld til Ísfélags Vestmannaeyja.

Stjórn fyrirtækisins

Formaður er Páll Hreinn Pálsson. Í stjórn ásamt honum eru Margrét Sighvatsdóttir eiginkona hans, Páll Jóhann Pálsson og Pétur Hafsteinn Pálsson. Aðrir hluthafar eru Kristín Elísabet Pálsdóttir, Margrét Pálsdóttir, Sólný Ingibjörg Pálsdóttir og Svanhvít Daðey Pálsdóttir.

Útgerðin

Nú eru fjórir bátar í eigu Visis hf. **Hrungnir GK 50** er 200 rúmlesta stálskip, byggð í Noregi 1964. Árið 1979 keypti Visir hf. 2/3 hluta í Hrungni á móti Ólafi R. Sigurðssyni, sem var farsæll skipstjóri hjá fyrirtækinu í fjölda ára. Í mars 1985 seldi Ólafur svo Visi hf. hlut sinn í skipinu.

Hrungnir er fjölveiðiskip sem hefur verið endurbyggt mikil að undanförnum árum. Hrungnir hét upphaflega Bjarmi II. og var gerður út frá Dalvík. Nafnið Hrungnir er úr Landnámu. Þar er sagt frá því að Molda-Gnúpur og synir hans, Björn og Gnúpur, Þorsteinn hrungni og Þórdur leggjaldi byggðu Grindavík. Hrungnir GK 50 hefur alla tíð verið mikil aflaskip, en í Landnámu kemur einmitt fram að landvættir allar hafi fylgt Þorsteini hrungni og Þórdi leggjalda til veiða og fiskjar.

Sighvatur GK 57 er 230 rúmlesta stálskip sem keypt var í febrúar 1982 af Þróunarsamvinnustofnun Íslands. Hann hét upphaflega Bjartur og var gerður út frá Neskaupsstað. Hann var smíðaður í A-þýskalandi 1965. Árið 1983 var sett í hann ný vél og 1989 var skipt um brú og smíðaður á hann nýr skutur. Sighvatur er útbúinn sem fjölvæiðiskip.

Freyr GK 157 er 198 rúmlesta

Fjögur af núverandi og fyrrverandi skipum Visis hf. Efst uppi Sighvatur, þá Fjölnir og neðst Páll Jónsson. Á hinni síðunni er Hrungnir GK 50.

stálskip sem keypt var í október 1995 frá Skipum hf. í Þorlákshöfn.

Hann var smíðaður í Noregi 1963 fyrir Arnarvík hf. í Grindavík. Upphaflega hét hann Arnfirðingur RE 212 og síðar hét hann Sandafell GK 82 og var gerður út frá Grindavík. Hann hefur verið gerður út á línu og dragnót.

Páll Jónsson GK 257 er 249 rúmlesta stálskip sem smíðað var í Þýskalandi 1959. Þa hét hann Pétur Thorsteinsson BA 12 og var eigandi Suðurfjarðarhreppur. Hann var keyptur í mars 1996 frá Þorlákshöfn og hét þá Páll ÁR 401.

Hann heitir nú Páll Jónsson eftir föður Páls H. Pálssonar.

Fiskvinnslan

Hjá Visi hf hefur lengst af verið stunduð saltfisk- og skreiðarverkun. Upp úr 1986 hóf fyrirtækið einnig útflutning á ferskum fiski, bæði unnum og óunnum. Þá sá fyrirtækið einnig um útflutning fyrir aðra aðila.

Undanfarin ár hefur fyrirtækið einbeitt sér að saltfiskverkun og síðstu tvö ár hafa verið söltuð um 2000 tonn á ári. Þegar vertiðin stendur sem hæst starfa um 100 manns við sjósókn og fiskverkun hjá Visi hf.

Sendum sjómönnum og fjölskyldum þeirra hátiðarkveðjur á sjómannadegi

Garður

Gerðahreppur
Verkalýðs- og sjómannafélag
Gerðahrepps

Sandgerði

Sandgerðishöfn
Verkalýðs- og sjómannafélag
Sandgerðis

Reykjanesbær

Starfsmannafélag
Suðurnesjabyggða

Kaupfélag Suðurnesja

Vélstjórafélag Suðurnesja

Útvegsmannafélag Suðurnesja

Verkalýðs- og
sjómannafélag Keflavíkur

Höfnin Keflavík/Njarðvík
Verslunarmannfélag Suðurnesja
Grágás

Lífeyrissjóður Suðurnesja

Hafnarfjörður

Sjómannafélag Hafnarfjarðar

Vestmannaeyjar

Sjómannafélagið Jötunn
Net hf.
Vestmannaeyjahöfn

Reykjavík

Farmanna- og fiskimanna-
samband Íslands

Sjómannasamband Íslands

Vélasalan hf.

Lögmannsstofa
Arnmundar Backman hf.

Happdrætti DAS

Alþýðusamband Íslands

Ísmar hf.

Eimskip -
„Við greiðum þér leið“

Visa Island

Grótta vélbátaábyrgðarfélag

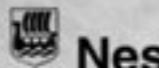
Akurfell
Ísspor

Ellingsen
Marel

Akureyri

Sjómannafélag Eyjafjarðar

Neskaupstaður

Tröllanaust hf.
Hafnarsjóður Neskaupstaðar
Síldarvinnslan Neskaupstað
Vélaverkstæði Guðmundar Skúla

Pórkatla GK kemur úr roðri í Nesini. Formaður Jón Danielsson Garðbaer við stýrið.

Vetrarvertíð í Pórkötlustaðahverfi

Trilluútgerð í Pórkötlustaðahverfi á sér langa sögu, en hún lagðist niður 1946. Vertíð hófst eftir að aðkomumennirnir sem ráðnir höfðu verið komu, var það venju-lega um miðjan janúar. Þá var hafist handa við undirbúning fyrir vertíðina. Að vísu voru heimamenn búnir að fara yfir línuma, hreinsa ásinn, hnýta á, setja upp línu, fella og bæta net, en það var aðallega gert á haustin því þá var nægur tími til þeirra hluta. Einnig var búið að bika og lita línu og net. Var það aðallega gert í heimahúsum.

Eitt var það sem huga þurfti vel að, það var ískofinn. Hver trilla

**Pórarinn
Ólafsson
skrifar**

hafði sinn kofa og þurfti að fylla hann af snjó til að hægt væri að geyma beitu og beitta línuma, því ekki var til íshús í Pórkötlustaðahverfi þá. Í fskofanum var kassi sem geymdi síld og bjóð og utan um þennan kassa var hólf 5 - 6 tommu breitt og í það var settur snjór blandaður með salti og við það fíkkst ágætis frost í kassann. Það þurfti að líta vel eftir kassannum og þótti það leiðinleg vinna að passa upp á kassann. Rafmagn þekktist ekki á þeim tíma í Pórkötlustaðahverfi. Notaðar voru gasluktir í skúrana en svokallaðar hænsnaluktir til að lýsa sér þegar gengið var til skips. Var

Skipshöfnin á Vini GK 176. Myndin er tekin fyrir utan sjóhásið í Nesinu árið 1940. Fremri röð frá v.: Kristinn Vilhjálmsson Miðhúsum, Haraldur Haraldsson Eyvindarstöðum, Garðar Sigurðsson Sólbakka, Reginbaldur Vilhjálmsson Miðhúsum, Sigurður Guðmundsson aðkomumaður. Aftari röð: Guðm. Ragnar Einarsson Hrauni, Þáll Elíasson Heimalandi, Sigurður Guðmundsson aðkomumaður og Guðmann Jónsson Eyvindarstöðum.

oft gaman að sjá ljóslínuna sem myndaðist alla leið suður í Nes, því margir voru mennirnir með luktir og allir fóru á sjó á svipudum tíma.

Þegar í Nesið kom var farið fyrst í ískofann og balarnir teknir og bornir á bakinu niður á bryggju. Síðan var skipið sett niður, bjóðin tekin um bord og halddi í róður. Yfirleitt voru níu menn á hverju skipi, fjórir á sjó og fimm í landi. Skipin voru tólf að tölu, 4 - 7 tonn að stærð. Vertíðina 1941 var að mig minnir síðasta vertíðin sem fiskur var saltaður að einhverju marki í Nesinu. Síðar var fiskurinn bara slægður og þótti það mikill léttir á vinnu hjá mannskapnum, þá var aflinn seldur í skip og siglt með hann á Englandsmarkað. Þegar skipið var róð tók beitningin við. Að henni lokinni var aðgerðarvöllurinn undirbúinn, en alltaf var gert að úti þegar saltað var.

Uppþottakista, flatningsborð og hausningarbúkka var komið fyrir á sinn stað. Síðan fóru sumir að leggja á hnifa en aðrir að ná í sjó í kistuna, sérstaklega þegar lágsjávað var, því þá var langt að fara. Oftast var þó reynt að bíða

hann var kallaður, fékkst sítrón, malt, vettlingar og tóbak og mig minnir að hann hafi verið með kæfubelgi stundum og kannski eitt-hvað lítilsháttar fleira. Það var ekki ónýtt hjá krökkunum að verða sér úti um lifrabrodd á bryggjunni og leggja inn hjá Guðmanni braðslu og fá sítrónflösku í staðinn.

Þegar landlega var, þá var tíminn notaður til að umsalta fiskinum, spryrða upp hausa og hryggi og koma þeim út í hraun til þurrkunar. Þegar kom fram í febrúar var farið að huga að netunum, tína grjót í fjörkampinum, það borð i skúranu og hoggin rauf í steinana og snærishanki utan um þannig að úr urðu netasteinar. Einnig þurfti á stjórum að halda, en það voru þungar hellur sem meitluð voru göt í gegnum og tréklossi rekinn í gatið og voru þeir notaðir á sitt hvorn enda netatrossunnar.

Loðnan gekk yfirleitt um mánaðarmótin febrúar og mars og var þá strax skipt yfir á net. Netatíminn stóð f 2-3 vikur og var þá skipt yfir á línu aftur til 11. maí, en þá var sá eiginlegi lokadagur. Var þá búið að ganga frá skipum í naust, formaðurinn búinn að gera upp við aðkomumennina, en þeir voru yfirleitt ráðnir upp á kaup. Nú gátu menn gert sér glaðan dag. Man ég að okkur krökkunum þótti lokadagurinn ein mesta hátið ársins, mikill gleðskapur og sungið við raust. Loks komu bílar frá Steindóri og sóttu mennina og var ekki fritt við að saknaðarsvipur væri á mórgu andlitinu.

EKKI MÁ GLEYMA ÞÆTTI HÚSMÆÐRANNA Á VERTÍÐINNI. SJÓMENNIRNIR þurftu fæði og þjónustu, því þeir voru á heimilunum. Braggar þekktust ekki. Þegar róð var, var þeim færður maturinn suður í Nes og lenti það meðal annars á börnum. Það lenti líka á kvenfólkini að verka sundmagana úr þorskinum. Hann var plokkaður, þveginn og saltaður. Á vorin var hann útvatnaður, þurrkaður og seldur. Á einstaka heimilum var hann nýttur til matar. Á flestum heimilum réði húsmóðirin sér

Sparibúnir sjómenn á lokadaginn. „Nú gátu menn gert sér glaðan dag. Man ég að okkur krökkunum þótti lokadagurinn ein mesta hátið ársins, mikill gleðskapur og sungið við raust.“

húshjálp, svokallaðar hlutakonur, yfir vertíðina, því mikil var að gera. Það var eins með þær, þessi mikla vinna sem af þeim var krafist kom ekki í veg fyrir að þær kæmu aftur og aftur, ef þær þá ekki náðu sér í mannsefni og fóru hvergi. Eins og áður segir voru aðkomumennirnir ráðnir upp á kaup og þess vegna gat formaðurinn gert upp við þá á lokadag, en heimamenn voru ráðnir upp á hlut. Við hlutamenn var ekki hægt að gera upp fyrr en búið var að selja fiskinn. Það lenti því á heimamönnum að vaska, þurrka og pakka fiskinum og við það unnu allir sem vettlingi gátu valdið.

Að endingu langar mig að minnast á þann góða félagskap sem var í Pórkötlustaðahverfinu sem ég man eftir. Aðkomumennirnir voru á einkaheimilum og urðu þeir einir af fjólskyldunni. Oft kom það fyrir þegar við krakkarnir vorum að leika okkur að sjómennirnir voru með okkur í allskonar leikjum. Ég minnist þess einnig að margir sjómannanna komu vertíð eftir vertíð og við marga aðkomusjómennina bundust löng vináttubönd.

POLY-ICE®

TOGLERAR

J.HINRIKSSON ehf.

Súðarvogi 4 - símar 588 6677 og 581 4677

“Framleiðendur togbúnaðar í áratugi”

mánaðartíma, en þetta gerðist nú samt í því skiprúmi sem ég var í fyrstu vertíðina. Helgarfrí þekktust ekki. En þetta gleymdist og áfram verið á sjó og urðu árin næstum 50 á sjónum.

Ef ég ætti að velja mér ævistarfar aftur mundi ég vilja endurtaka allt, nema fyrstu vertíðina.

Grindavík 10. apríl 1996
Pórarinn Ólafsson

ÚTGERÐ:
 ÓLAFUR GK - 33
 GEIRFUGL GK - 66
 SKARFUR GK - 666
 GAUKUR GK - 660
 GRINDVÍKINGUR GK - 606
 REYNIR GK - 47

Sendum sjómönum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn.

FISKANES HF.

ÞORBJÖRN HF.
STOFNAÐ 1953

Símar: Skrifstofa 426-8090, Verkstjóri 426-8449
Velðarfæri 426-8107, Verbúð 426-8361, Fax: 426-8449

Jón á Skála í viðræðum við Sigurð Hjálmarsson veiðieftirlitsmann hjá Fiskistofu. Myndir Birgir Þórbjarnarson.

Veiðieftirlit við Ísland

Allt fram til ársins 1977 voru afskipti stjórnvalda af fiskveiðum mjög takmörkuð, utan þess að gerðar voru kröfur til menntunar skipstjórnarmanna og reglur voru til um veiðisvæði og veiðarfæri. Árið 1975 fór verulega að kveða að eiginlegri stjórnun fiskveiða, þegar Íslendingar öðluðust umráðarétt yfir fiskimíðum hér við land með útfærslu landhelginnar í 200 mílur.

Í fyrsta skipti var gripið til beinna takmarkanna á þorskveiðum, árið 1977, með hinu svokallaða skrapdagakerfi með tilgreindu hámarki úthaldsdaga togara og takmörkuðu hlutfalli þorskafla við veiðar í öðrum tegundum. Þetta leiddi til þess að nauðsynlegt reyndist að takmarka

**Þórður
Árelíusson
starfsmaður
Fiskistofu
skrifar**

sókn í aðrar tegundir og var það til þess að menn fóru að óttast ofveiði helstu nytjastofna okkar.

Meðal annars kom á þessum árum til sögunnar endurnýjaður og afkastamikill togaraflofti ásamt miklum framförum í veiðafæra-gerð og tækjakosti skipa. Þá hafði verið reynt með ýmsum hætti að hamla gegn fjölgun skipa og þróaðist sú megin regla að nýtt skip kæmi ekki nema að annað fær í staðinn. Þegar sýnt var, að svigrúm til aukinnar sóknar í aðrar tegundir var á þrotum fóru menn að ræða um þann möguleika að stjórná botnfiskveiðum með því að setja kvóta á hvert skip.

Kvótakerfi var komið á, í upphafi árs 1984 og hefur verið við líði eftir það, þó með ýmsum

Aldinn sægarpur í Ísafjardarhöfn.

breytingum, einkum með gildistóku laga árin 1984 og 1991.

Störf veiðieftirlitsmanna

Störf veiðieftirlitsmanna hafa verið aðlöguð þeim breytingum sem fiskveiðistjórnunarkerfið hefur tekið frá því það hófst, en það var árið 1976 sem alþingi samþykkti lög um veiðar í fiskveiðilandhelginni. Í lögnum var gert ráð fyrir að Hafrannsóknarstofnun gerði út skip til að fylgjast með veiðum í því skyni að koma í veg fyrir óhóflegt smáfiskadráp og aðrar skaðlegar veiðar.

Útgerð þessa skips varð þó ekki að veruleika, en ráðnir voru fjórí skipstjórar í byrjun og var fljóttlega fjölgad í sjó og störfuðu þeir samkvæmt því sem stendur í sömu lögum: „settir sem sérstakir trúnaðarmenn sjávarútvegsráðherra um bord í veiðiskipum eftir því

veiðislóðir, þekktu einnig til veiða og veiðarfíera og hefðu reynslu af togveiðum, enda völdust til þessara starfa yfirmenn af fiskiskipum, þar sem þessi störf þóttu best komin í höndum þeirra, vegna áunninar þekkingar og reynslu við stjórnunarstörf um bord í skipum og meðferðar á fiski.

Það hefur þótt reynast vel að menn gætu vegna eigin reynslu, borið sig saman við skipstjóra veiðiskipa þegar ákvörðun er tekin um lokun veiðisvædis. Talsvert bar á tortryggni í garð eftirlitsmanna á upphafsárunum, enda voru þeir margir sem töldu þessa afskiptasemi óþarfa, því fiskstofnum væri meiri hætta búin af náttúrvöldum og innbyrðis baráttu líffrikis hafssins en að afleiðingar veiða réði þar minna um.

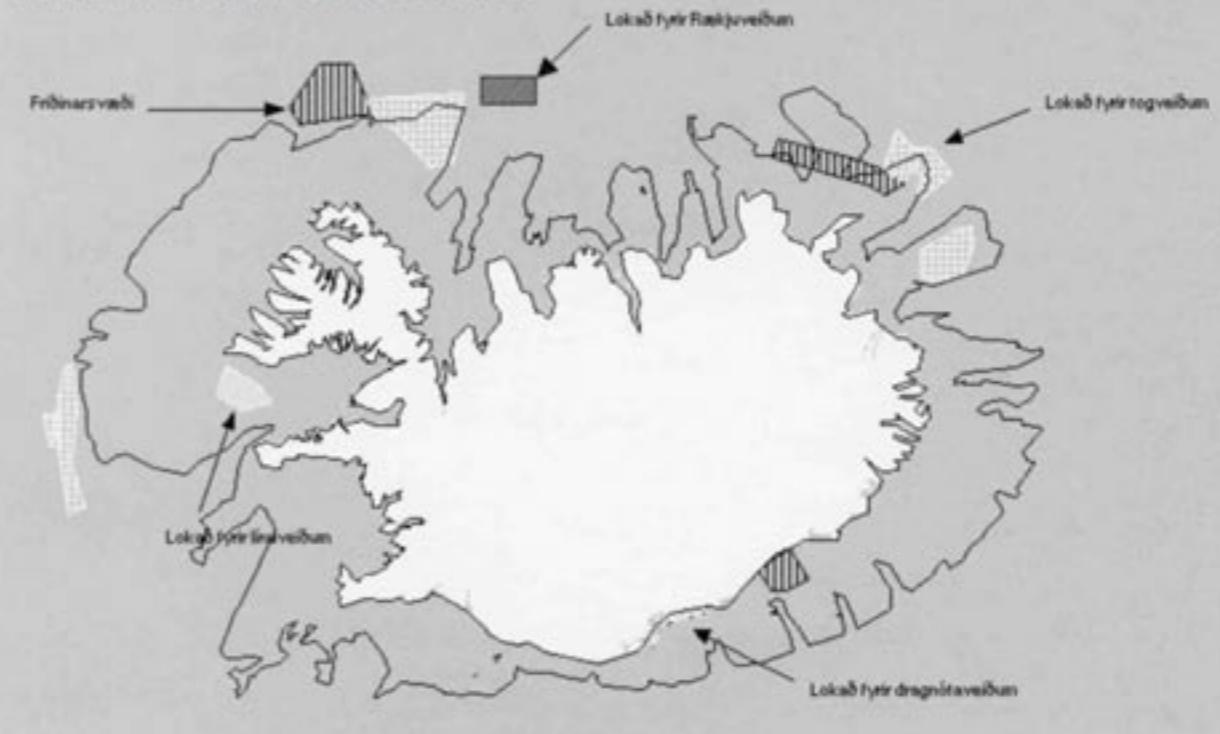
Þó bar lítið á, að eftirlitsmönnum væri sýnd ókurteisi eða virðingarleysi en sumum skipstjórum þótti nærrvera þeirra hafa truflandi áhrif á störf sín. En með árunum hefur þetta lagast og þeim skipstjórum fjölgædi ört sem töldu að svo væri komið vegna aukinnar tækni við veiðar og aukningu á afkastagetu flotans, að mundi leiða til ófarnaðar ef veiðar væru óheftar og stjórnlausar.

Aukið eftirlit með tilkomu kvótans

Með þeim lagabreytingum sem sem gerðar voru á stjórnun fiskveiða, sem tóku gildi árin 1984 með tilkomu kvótakerfisins og þeim breytingum sem gerðar voru með lögum sem tóku gildi 1991, um stjórn fiskveiða, voru gerðar breytingar á verksviði veiðieftirlitsmanna frá því að sinna eingöngu eftirliti á veiðum á smáfiski og öðrum skaðlegum veiðum til þess að fylgjast með að reglur um að aflaþlutanir til skipa væru haldnar.

Eftirlitsmenn vinna einnig að rannsóknarstörfum fyrir fiskifraeðinga meðan þeir eru við störf í veiðiskipum, með því að afla kvarnasýna og kyngreina þorsk. Æskilegt hefur þótt við ráðningu veiðieftirlitsmanna, að þeir þekktu

Reglugerðarlokánir og Fríhunarsvæbi í gildi 01.01.1993.

og skipum sem flokka og selja loðnu til vinnsluskipa á hafi úti. Þetta hefur kallað á auknar kröfur til eftirlitsmanna m.a. um kunnáttu í ensku, rannsóknum á brotum og skýrslugerð. Þessu hefur verið mætt með aukinni fraðslu, t.d. með námskeiði í lögreglusklólanum, námskeiði um vigtun sjávarafla og með því að kynna eftirlitsmönnum sem best lög og reglur sem tengjast starfinu enda áhersla lögð á að eftirlitsmenn séu færir um að útskýra lög og reglur við þá semeftirlitið beinist að, með það fyrir augum að astýra lögbrotum.

Stofnun Fiskistofu

Fiskistofa tók til starfa 1. september 1992. Það setti gagnrýni að ráðuneytið væri í senn rannsóknaraðili, sem svo úrskurðaði og kerði í þeim málum sem til kasta komu og það þótti auk þess varla samrýmast stjórnslulögum sem þá voru til umræðu. Einnig þóttu þessi mál orðin of tímafrek og yfirgrípmikil í ráðuneytinu. Þess vegna var ákveðið að steypa saman ýmsum fyrirtækjum og málaflokkum sem heyrdu undir sjávarútvegsráðuneytið og gengdu hliðstaðum hlutverkum í eina stofnun, Fiskistofu.

Starfssvið Fiskistofu eru fimm og umsjón yfir hverju svíði fyrir sig er í höndum forstöðumanna, en heildar yfirstjórn Fiskistofu er á valdi Fiskistofustjóra. Auk starfa veiðieftirlits er starfseminni skipt í Fiskveiðistjórnunarsvið sem sér um úthlutanir á hvóta, skráningu á afla og millifærslur á afla milli skipa, útgáfu leyfa og samantekt á afla-

upplýsingu. Lögfraðisvið annast innheimtur fyrir afla veiddan umfram heimildir. Tölvudeild þjónar tölvumálum Fiskistofu og að auki sjávarútvegsráðuneytinu og Hafraannsóknarstofnun. Gæðastjórnunarsvið hefur umsjón með skoðunarstofum og gefur út vottord og leyfi til vinnsluhafa og útflytjenda.

Hjá Fiskistofu starfa alls um það bil 60 manns sem er svipað eða heldur farra en var fyrir sameiningu. Starfsmenn veiðieftirlits eru nú 22, og starfa 19 við almennt eftirlit en aðrir starfsmenn eru forstöðumaður, lögræðingur og viðskiptafræðingur. Þess misskilnings hefur gætt, að þarna væri að þenjast út kostnaðarsamt bákn, en sannleikurinn er sá að mannahald hefur lítið breyst frá stofnun Fiskistofu og því verið halddi mjög í skefjum þrátt fyrir aukin verkefni og að gerðar eru sifellt meiri kröfur til stofunarinnar.

Nýjunar í tölvusviði og það að Fiskistofa hefur verið vakandi fyrir því að nota nútíma tækni við stjórnun og eftirlit, gerir það kleift að haegt er að komast af með það fátt starfsfólk, að vakið hefur furðu erlendis, að ekki þurfi fleira fólk til að sinna jafn viða-miklum

málum og unnin, eru hjá Fiskistofu. Hjá öðrum þjóðum starfa margfalt fleiri við samskonar störf, með miklu meiri tilkostnaði.

Með aflaskráningarkerfinu *Löðsi* sem er upplýsinganet og tengir Fiskistofu við nær allar hafnir landsins og enn er verið að endurbaeta og þróa, fást daglegar upplýsingar um þann afla sem kemur á land allsstaðar á landinu. Við lokanir veiðisvæða vegna of mikils smáfisks í afla hefur Veiðieftirlitið lagt meiri áherslu á að loka stórum svæðum á uppeldisslóðum þorsks og karfa um lengri tíma en áður tilkostnaði og er öllum upplýsingum safnað í tölvu sem notuð er til að vinna þetta með mun markvissari haetti, en áður var hægt að gera.

Samstarf við hafnir

Mikil áhersla hefur verið lögð á gott samstarf við hafnir, enda hefur þeim verið settar þær skyldur á herðar ásamt Fiskistofu að fylgjast með því að allur afli sé vigtadur eftir þeim reglum sem sjávarútvegsráðuneytið setur. Þetta samstarf hefur gefið góða raun enda

....enda vita engir betur um það sem fram fer í hverri löndunarhöfn en vigtarmenn sem þar eiga heima.“

vita engir betur um það sem fram fer í hverri löndunarhöfn en vigtarmenn sem þar eiga heima.

Fiskistofa hefur í samstarfi við Löggildingarstofuna haldið námskeið til löggildingar vigtarmanna. Lögð er áhersla á, að vigtarmenn kunni skil á reglum um vigtun sjávarafafla og geri sér ljósar þær skyldur og sú ábyrgð sem á þeim hvílir vegna þýðingu starfsins sem er grundvöllurinn að þeiri vittnesku sem fiskveiðistjórnunarkerfið byggir á. Reglurnar um vigtun sjávarafafla eru talsvert flóknar og

þurfti að taka við setningu þeirra tillit til ýmissa breytinga sem orðið hafa á, atvinnulífinu, svo sem þeirra sem urðu eftir að fiskflát voru tekin í notkun og afli fluttur ísaður í fiskgeymslur. Útflutnum afla í gánum og vigtun ásamt nýtingaútreikningi á afurðum vinnsluskipa og einnig þurfti sérreglur um vigtun á humri, rækju og skelfiski.

Við setningu þessara reglna, varð að taka tillit meðferðar á afla og setja ekki þær hömlur sem gætu valdið atvinnulífinu óeðlilegri fyrirhöfn og kostnaði. Fyrirtækjum sem uppfylgdu ákveðin skilyrði hefur verið gefið leyfi til að viga í frá fiski eftir ákveðnum reglum og var leyfum úthlutað til um 60 fyrirtækja, sem fengu svo nefnt endurvigtunarleyfi en það þýdir að úrtaksvigtun má fara þar fram eftir vigtun á hafnarvog.

Einnig voru veitt svo kölluð heimavigtunarleyfi til 12 fyrirtækja og þá tekið tillit til óhagrædis og fjarlægðar þeirra frá hafnarvog. Fiskimjölsverksmiðjur sem hafa vogir tengdar sérútbúnun löndunarbúnaði fengu einnig leyfi til

heimavigtunar. Í tengslum við þessar nýju reglur um vigtun sjávarafafla var sett upp aflaskráningarkerfið Löðsinn. Kerfi þetta byggir á því að allar hafnir landsins skrái daglega upplýsingar um landaðan afla á tölvur.

Í flestum höfnum er skráningin framkvæmd af vigtarmönnum viðkomandi hafnar, en á smæstu höfnum er það gert af starfsmönnum hreppskrifstofa. Upplýsingar þessar berast daglega til Fiskistofu sem notar þessar tölur til að vinna margskonar upplýsingar, svo sem að viðhalda daglegri vitneskjum um aflastöðu allra skipa. Margar nauðsynlegar upplýsingar í þágu eftirlits og við stjórnun fiskveiða eru unnar út frá aflaskráningu hafnanna sem gerir eftirlit og stjórnun mun fljótvirkt og ábyggilegt.

Liklegt er að við stöndum öðrum fiskveiðipjóðum framar á sporði með notkun á svona skjótvirku kerfi, þar sem að hægt er að fylgjast með veiddum afla daglega eftir tegundum, veiðarfærum og magni. Þetta gerir það kleift að hægt er að bregðast fljótar við, með því að vara við eða stöðva skip er þau hafa náð aflamarki sínu. Þessar vikurnar er verið að reyna nýtt og fullkomnara kerfi sem byggt er á reynslu þess gamla og verður það einfaldara í notkun og hentugra fyrir hafnirnar við upplýsingaöflun og innheimtu gjalda.

Lokanir veiðisvæða

Medal verkefna veiðieftirlitsins er að upplýsa Hafrannsóknarstofnunina um veiðisvæði, sem smáfiskur reynist eftir mælingar veiðieftirlitsmanna vera undir viðmiðunarmörkum. Við útsetningu svæðalokana hefur tölvutækni verið tekin í notkun og leysir af hólmi sjökortin og sirkilinn.

Með því að setja inn f minni tölvunnar skyndilokanir undanfarandi ára, er hægt að fá heildar mynd af þeim svæðum þar sem mest hefur veiðst af smáfiski og hafa starfshættir í auknum mæli

„Liklegt er að við stöndum öðrum fiskveiðipjóðum framar á sporði með notkun á svona skjótvirku kerfi, þar sem að hægt er að fylgjast með veiddum afla daglega eftir tegundum, veiðarfærum og magni.“

starfandi skipstjórar til að ráðfæra sig við áður en endanleg astaða er tekir, enda eru þessi mál oft vandasöm og viðkvæm eins og hefur sýnt sig þegar lokun er ákveðin með tilliti til dýpis og þegar fara saman veiðar á þeiri tegund sem verið er að vernda og öðrum sem má veiða.

Auknu samstarfi við Landhelgisgæsluna hefur verið komið á og eru veiðieftirlitsmenn um bord í varðskipum þegar gæslan er í verfenum sem fara saman við veiðieftirlit. Pekking og reynsla

Eftirlitsmaður fundar með trillukörlum á Bakkafirði.

veiðieftritsmanna þykir koma sér þar vel og er þetta samstarf til góðs fyrir báða aðila. Á þessu ári var tekið upp nýtt eftirlit með smábátum, eftir að róðradagakerfi smábáta tók við af banndagakerfinu, svokallaður símakrókur, en með aðstoð síma og tölvu er fylgst með, þegar smábátar fara og koma úr róðrum.

Jákvætt viðhorf mikilvægt

Eins og hér að framan er lýst, styðst stjórnun fiskveiða á Íslandi við fámennt eftirlit. Ef borið er saman við eftirlit annara þjóða er munurinn mikill bæði hvað varðar mannafla, umfang og kostnað. Sem betur fer gerir stór hluti þjóðarinnar sér æ betur grein fyrir hversu þýðingamikið það er, að lítið sé eftir því, að ekki sé gengið of næri nytjastofnum hafsins, enda er ekki sýnt annað en að fiskimiðin við Íslandsstrendur verði áfram undirstaðan undir lífskjör þjóðar innar.

Arangur af starfi eftirlitsins byggist fyrst og fremst á skilningi þjóðarinnar á nauðsyn þess að viðhalda eðlilegum vexti og viðgangi nytjafiska okkar og forða því að stunduð sé rányrkja á fiskimiðunum burt séð frá skoðunum manna á skiptingu kvótans. Veiði-

eftirlitið fylgist með því, með aðstoð hafna allt í kring um landið, að farið sé eftir reglum sem koma eiga í veg fyrir að afla sé skotið undan og ekki sé veitt umfram það sem úthlutað er af hverri fisktegund. Þess vegna er áríðandi að viðhorf þjóðarinnar til veiðieftritsins sé í senn jákvætt og njóti skilnings.

Mörg mál eru erfið viðfangs en þó ekkert erfiðara en að koma í veg fyrir að veiddum fiski sé kastað. Varla er hægt að koma auga á aðrar leiðir til að ráða bót á þessum vanda en að til komi algjör hugarsbreying hjá öllum sem að sjávarútvegi koma og að það sé

Góður afli hjá handfærabáti á Tálknafirði.

skoðun þjóðarinnar að enginn hafi leyfi til að ganga illa um sameiginlega eign. Að öðrum kosti þyrfti stóraukið og kostnaðarsamt eftirlit, sem myndi aldrei bera sama árangur og almenn viðhorfsbreyting til þessara mála.

Þrátt fyrir allt má þó ekki líta hjá því, að ýmsar jákvæðar breytingar hafa átt sér stað hin síðari ár. Meira er nú hugsað um verðmæti afla en minna um tonn, vertíðarbátar koma með net í land fyrir helgarfrí og ef útlit er fyrir vond veður, togarar liggja ekki í smáfiski eins og áður var vegna söknar þeirra á fjarlægð mið, stór veiðisvæði á upplendisslóðum fisks eru algjörlega fríduð fyrir veidum til lengri tíma og veiðar eru bannaðar á hrygningarslóðum meðan á hrygningu stendur.

Nú eru allir úthafsrækjubátar skyldaðir til að nota skiljur á rækjuvörpur með þeim árangri að komið er í veg fyrir brottkast á fiski og dráp á smákarfa og karfaseiðum, sem áður þekktist en menn fengu áður illa viðráðið.

Vonandi eiga þær aðgerðir sem gerðar hafa verið til að bæta umgengni við fiskimið okkar ásamt almennum skilningi á því að fara gætilega við veiðar á Íslandsmiðum sinn þátt í að byggja hráðar upp ofveidda fiskstofna og verða þjóðinni til framdráttar í framtíðinni.

M/b Jón Sigurðsson siglir inn í Grindavíkurhöfn fánum prýtt þann 1. maí sl. Ljósmynd Hermann M. Sigurðsson.

M/b Jón Sigurðsson GK 62

Nýtt skip bætist í flota Grindvíkinga

Það var hátið í bæ hinn 1. maí sl. í Grindavík. Það var þann dag sem nýtt skip sigldi inn í höfnina okkar í fyrsta sinn í langan tíma. Það var kominn m/b Jón Sigurðsson GK 62 undir stjórn hins vel þekkta skipstjóra Sveins Ísakssonar. Ritstjóri blaðsins fór þess á leit við forráðamenn útgerðarinnar sem er Fiskimjöl og Lísi að þeir gæfu blaðinu upp aðdraganda skipakaupanna og ýmsar upplýsingar um skipið og fara þær hér á eftir:

Snemma á árinu 1994 var farið að huga að kaupum á notuðu skipi er gæti stundað nota- og togveiðar. Eitt af fyrstu skipunum er kom upp á bordið og gat komist inn í höfnina með fullfermi var norsk ot hét Kings Cross. Það var síðan selt þegar átti að fara að gera tilboð. Síðan hafa mörg skip komið upp á bordið, en oftast en ekki var það djúprista sem útilokaði kaup. Í september 1995

voru fest kaup á skosku nota- og togveiðiskipi er hét Kings Cross og var það afhent 18. mars 1996.

Skipið var skírt eftir Jóni Sigurðssyni sem keypti Fiskimjöl og Lísi eftir bruna og byggði það upp. Umdæmisstafirnir GK 62 voru fengnar til að setja punktinn yfir nafngiftina, því Jón var alla tíð með G 62 sem bílinúmer.

Jón Sigurðsson var byggður í Noregi 1978 og er hann enn í

sinni upprunalegu mynd. Skipið er 56 metra langt og 10.42 metra breitt. Í því eru 6 kælitankar er taka samtals 950 m³. Tvær nóta-skúffur eru í skipinu auk flottrolls-tromlu og hægt er að vera með tvær nætur og troll allt um bord i einu. Það tekur innan við eina klukkustund að skipta milli veiðarfæra.

Aðallvélun er 3300 hestafla Deutz sem er upprunaleg en einungis keyrd 37000 tíma. Þessi litla keyrsla stafar af því að skipið var notað í fimm ár sem þjónustuskip við borpalla í Norðursjónum. Við vélina er tengdur 100 kw ásrafall sem knýr allt raskerfið í skipinu, þar á meðal 500 hestafla hliðarskrúfu að aftan og 400 hestafla að framan.

Miklar endurbætur voru gerðar á splibúnaði skipsins uppúr 1988, sett voru tvö ný 40 tonna Brattvaag tog- og snuruspíl mað autotrolli, nýr mótor á flottrollsstromluna (25 tonn), nýtt 32 tonna höfuðlinuspíl og nýtt 23 tonna geilaspíl Arið 1993 voru aftur gerðar endurbætur og þá var skipið allt sandblásið, sett ný skrúfa og niðurfærslugir allur endurnýjáður. Á þessum tíma var sett ný 14" fiskidæla og ný vacum dæla í skipið. Til viðbótar þá eru tveir öflugir dekk kranar, nótaniðurleggjari og triplex kraftblökk.

Aðastaða um bord í skipinu fyrir áhöfnina er öll hin besta. Rúmgóður bordsalur með þægilegri setustofu inn af honum og svo er líka gufubað um bord. Klefar eru fyrir 15 manna áhöfn þar af 5 tveggja manna og 5 eins manns.

Við komuna til landsins fór skipið strax í breytingar sem voru taldar nauðsynlegar til að stunda þær veiðar sem áætlaðar eru. Stærstu verkin voru að setja nýjan Furuno sónar í skipið, mála það hátt og lágt og setja 20 tonna hjálparvindu fyrir rússann. Síðan voru mörg smærri verk líka unnin, eins og að hækka aðra nótaskúffuna og setja öryggisgrind á hana.

Á heimleiðinni fékk skipið nái vindstig og var þá sigt á 9-10 sjómílna ferð en þegar vedrið

Litli og stóri Jón Sigurðsson. Likan sem hinn ungi Hlynur Helgason smíðaði sigldu á móti nýja skipinu. Mynd Hermann M. Sigurðsosn.

Á úthafskarfa-miðunum er fisktegundin Lax-síld, þetta er alveg óskrifad dæmi og er áhugi á að kanna hvort það gætu orðið arðbærar veiðar.

lagðist var sigt á um 13 mílum og farið mest í 14.5 mílur og átti skipið enn eftir afl. Þeir sem sigldu skipinu heim voru mjög ánægðir með sjóhæfni skipsins og leist vel á það í alla staði.

Megin uppistaða í útgerð skipsins verður löðnu- og síldveiðar en hugmyndir eru um að

reyna veiðar á öðrum fisktegundum. Þar sem skipið hefur mikinn togkraft gerir það okkur kleyft að stunda flottrolls veiðar af meiri krafti en áður hefur verið gert á líkum skipum.

Kolmunnaveiðar verða reyndar, eins eru uppi hugmyndir um að fara á úthafskarfa og koma með hann kældan í vinnslu í landi. Á úthafskarfamiðunum er fisktegundin Lax-síld, þetta er alveg óskrifad dæmi og er áhugi á að kanna hvort það gætu orðið arðbærar veiðar. Fyrsta árið í rekstri Jóns Sigurðssonar GK 62 mun fara í ýmsar tilraunaveiðar til að sjá hvort hægt er að gera hann út megnið af árinu.

Anon Pétursson.

Sjómannadagurinn í Grindavík 1967. Á myndinni má m.a. sjá Halldór Þorláksson, Helga Gamalielsson, Kristinn Gamlielson, Guðlaug Guðrún Þórhallsdóttir, Eyjólf Vilbergsson og Helga Guðmundsson. Ljósm. Sveinbjörn Ægir Ágústsson.

Nú er það 3ja skiptið í röð Jaxlar - bikarinn heim!

Sigurvegarar frá í fyrra. HafurBjarnar framtennur og jaxlar.

HAFURBJÖRN

*Skoðun og viðgerðir
gúmmibáta.
Einig skoðun og viðgerð
bjargbúninga.*

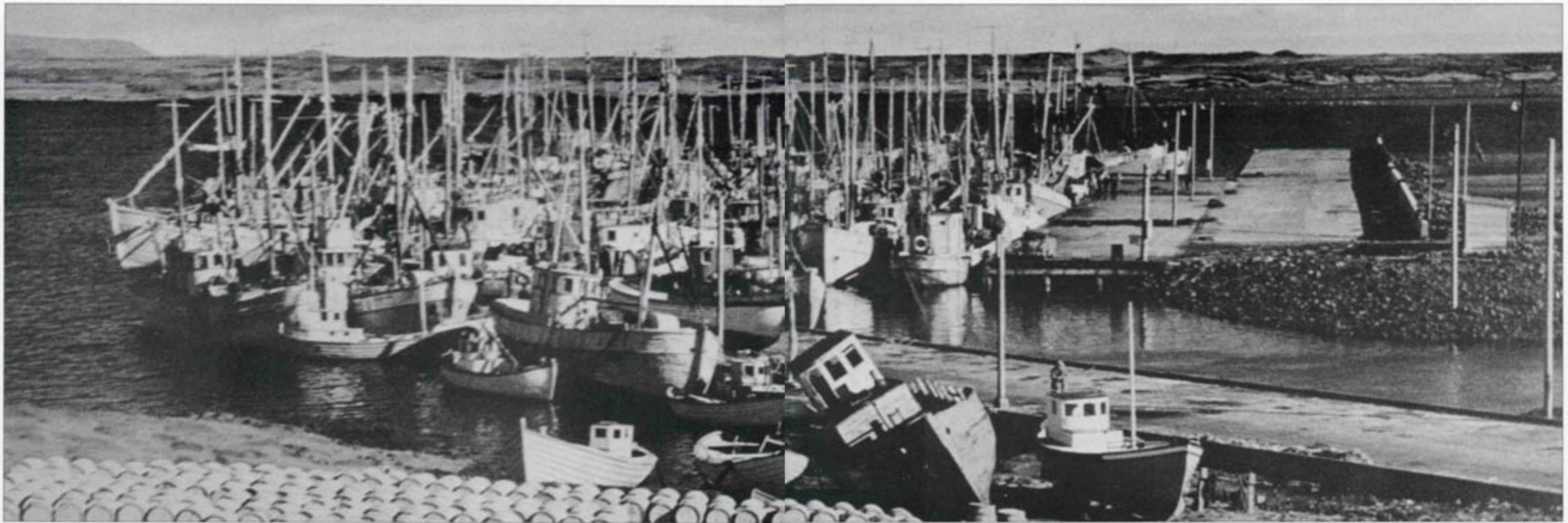
GÚMMIBÁTAÞJÓNUSTAN
Eyjarslöð 9 Örfirisey sími 551-4010 fax 562-4010

*Útbúum lyfjakistur
fyrir skip og báta.
Eigum ávallt tilbúin
lyfjaskrín fyrir vinnu-
staði, bifreiðar og
heimili*

APÓTEK GRINDAVÍKUR
Virkubraut 62 - Sími 426 8770 - Fax: 426 7171

INGVAR!!!

Hann stendur efst í stúkunni með báða hnæfa steyta og hrópar án afláts hvatningar til körfuboltaliðsins niðri á gólfinu. Grindvíkingarnir hafa heldur betur þessa stundina á móti Keflavíkingum. Íþróttahúsið er troðfullt af trylltum áhangendum. Leikurinn er sýndur beint á Sjöd tvö, enda hreinn úrlitaleikur Íslandsmótsins. Leikurinn var byrjaður þegar ég kom. Það var löngu orðið fullt á bekkjunum svo ég varð að fara yfir völlinn og vera gegnt stúkunni, sömu megin og fréttamennirnir. Þetta er miklu betri staður þegar öllu er á botninn hvolft. Maður sér leikinn mjög vel og fær svo útsýn yfir áhorfendaskarann að auki.

„Okkar maður er vígalegur í gulum bol sem er allt of lítill. Stór líkami Ingvars virðist heldur ekki passa ofan í bláar gallabuxurnar. Hann hefur alla tíð verið heljarmenni.“

Eftir að ég kom auga á Ingvar stend ég sjálfan mig að þeim ósóma að horfa meira á hann en leikinn. Hann er þarna á landamárum Grindavíkur og Keflavíkur. Það er greinilegt á látblagðinu að miklar landamaeraerjur eiga sér stað. Okkar maður er vígalegur í gulum bol sem er allt of lítill. Stór líkami Ingvars virðist heldur ekki passa ofan í bláar gallabuxurnar. Hann hefur alla tíð verið heljarmenni.

Við Ingvar erum á svipudum aldri og ég fullyrði að hann hafði aldrei snefil af áhuga á venjulegum íþróttum. Hann gerði stöðugt grín að fullorðnu fólk sem lék sér

í boltaleik. Var þessi andstæða ef til vill vegna þess að hann fékk ekki útrás á mikilli íþróttalöngun þegar hann var barn? Var ábyrgð lífsbaráttunar ef til vill lögð of snemma á hans þreknu herðar? Ingvar Reynisson var mikill andstæðingur þess að henda penningum í íþróttahúsið þegar það var byggt. Nær væri að leggja frá veitu fyrir úrganginn úr okkur sjálfum sagði hann með mikilli vandlætingu. Samt stendur þessi anti sportisti froðufellandi af ein-tóum spenningi og leggur sig allan fram við að vinna Íslandsmeistararatíll fyrir Grindvíkinga í körfubolta. Því án hans þátttöku yrði hann aldrei innbytur almennilega.

Á yngri árum okkar Ingvars voru auðvitað ekki sömu tækifæri til íþróttaiðkana og nú eru talin sjálfsgöð öllu ungu fólk. Það er ekki hægt að bera þá tíma saman

af neinni sanngirni. Hann var alltaf mikill keppnismaður. Enginn stóð honum snúning í beitningaskúrnum, eða á úrgreiðslubordinu. Eina íþróttarein stundum við þó grimmt á þessum árum. Þetta var nú eiginlega ekki íþrótt. Í dag segir maður feimnislega frá þessu og ég veit að Ingvar verður mér reiður fyrir vikið.

Meistarar í Grindavík

FYRSTI Íslandsmeistararatíll Grindvíkinga í körfuknattleik er í höfn eftir 96:73 sigur líðsins á Keflavíkingum í gær. Grindvíkingar sigruðu þar með í fjórða leiknum, en Keflavíkingar náðu tvívar sigri. Guðmundur Bragason, fyrilisti, var stoltur þegar hann hampadi bikarnum eftirsóttu.

■ Íþróttir/C1-C4

Stellan GK 350, var að fara norður á síld einhvern tíma um Jónsmessuleytíð eftir kvöldmat. Veðrið var eins og það gerist best á þessum árstíma. Kvöldsólin skein sællega á þessa sjöhundruð manna byggð og lognið var algjört. Krífan stakk sér án afláts í spegilsléttan sjóinn í höfninni. Sjöfnin stóð á þurru upp við Íshús ásamt nokkrum trillum sem verið var að mála. Þarna var Salka-Valka og Sigga-Vigga. Daddi í Felli og Mangi í Stafholti voru að gera klára sína báta.

Fottasti billinn í Grindavík, Bjúikk 56 módel. Mynd- Ólafur Rúnar Þorvarðarson.

Væi átti flottasta bíllinn í Grindavík, bláan átta gata Bjúikk 56. Hann var kominn niður á bryggjum á Bjúkknum til að sleppa fangalínum Stellunnar. Hún var um það bil að leggja af stað með nótá-bátinn kláran og margir Grindvikinger voru á bryggjunni til að kveðja. Þetta voru ættingjar og vinir skipverjanna. Auk þess var það viðtekin venja Grindvikinga í þá daga að maeta á bryggjuna þegar bátarnir voru að fara norður á sild, hvort sem ættingjar væru um bord eða ekki. Gunni í Vík var skipstjóri, Valdi í Hraungerði var stýrimaður og Gvendur í Ásgardí var fyrsti vélstjóri. Gilli Jó var kokkur og Jonni í Búdum var annar vélstjóri. Aðrir um bord voru: Jói á Gimli, Halli á Blómsturvöllum, Hjalti Magg, Ingi í Brú, og Árni á Járngerðarstöðum. Auk þeirra var einn aðkomumaður um bord sem ég þekkti ekki, en hann var kallaður Gunn. Hinir Grindavíkurbátarnir voru farmir af stað og margir þeirra, búnir að fá sild. Hafrenningur, Hrafnninn, Þorbjörn, Porkatla, Merkúr og Guðjón Einarsson hafa þegar landað nokkrum sinnum. Stellan var síðasti báturinn af stað

að þessu sinni. Hún lá þarna við bryggjuna nýmáluðu hvít og bara falleg.

Við byrjuðum út við ós og skoppudum gjörðum eftir allri bryggjunni. Ingvar var langfyrstur. Allt í einu missteig hann sig svo ég dró sifellt á hann og var alveg að ná honum undir lokin. Hann gaf mér stöðugt auga eins og hlauparar gera á alvöru hlau-pabrautum. Skyndilega var bryggjan búin og við svifum bádir út í grengoland höfnina. Sá sem var á eftir mér lenti aftan á Bjúkknum hans Væja og handleggsbrotnaði. Hvorugur okkar kunni að synda, en Ingvar var mikið stærri og náði fljóttlega í mig og hélt sér á floti með því að ýta ofaná hausinn á mér. Það varð okkur til lífs að bryggjan var full af fólk. Gvendur Kristjáns varð fyrstur til og náði okkur upp á þurrt. Fyrst bjargaði hann Ingvari og síðan mér. Þegar Guðmundur dröslaði honum í land heimtaði þessi drukknandi ungi maður að hann flýtti sér svo að ná í húfuna sína sem flaut þarna í Kvíavíkinu. Það var auðvitað

miklu nauðsynlegra að bjarga splunkunýrri húfunni, en mér sem var nærrí dauður.

Ingvar hætti í skóla áður en hann kláraði skylduna. Hann vantaði þó ekki greind því Ingvar Reynisson var alltaf með þeim haestu í beknum. Þegar búið var að kenna honum að lesa, skrifa og nágu mikið í stærðfræði til að hann léti ekki snuða sig var hann tekinn úr skóla. Reyni föður hans fannst það mesti óþarfi að eyða tíma í skólagöngu þegar menn væru nágu stórir til að vinna. Ingvar fór að beita fyrir pabba sinn vertíðina 1958, þegar hann var þrettán ára gamall. Það var mikil rekistefna út af þessu máli á sínum tíma en karlinn hafði sitt fram.

Nú er spennan að verða óbæri-leg og Ingvar orðinn eins og eldhnöttur gjörsamlega ofurseldur stemningunni. Ég heyri til hans þar sem hann skammar dómarana fullum hálsi. Hann notar orð og hugtök eins og fagmaður. Það kemur ekki til greina að nokkur geti verið í vafa um það eitt einasta augnablik að maðurinn hefur vit á körfubolta. Hann þekkir þessa íþróttagrein upp á sína tíu fingur.

Skyndilega skaut upp í huga mér gamalli minningu, svo skýrri að maður fann lyktina af ýsunni sem verið var að sjóða fyrir hádegismatinn þriðjudaginn 4. desember 1956.

Vilhjálmur Einarsson vann silfur á ólympíuleikunum í Ástralíu nokkrum dögum áður. Hermann Jónasson var forsætisráðherra og sýslumaðurinn okkar Guðmundur Í. var utanríkisráðherra. Skapti Ólafsson söng „EF AD MAMMA VISSI ÞAÐ“. Það var rigning og landsynningur. Beinaverksmiðju-

Úr Grindavíkurhöfn. Ljósmynd Gunnar Vilbergsson.

reyknum sló alveg niður á jörð. Menn sáu ekki handa sinna skil niður við íshús og alveg upp að Hrafnabjörgum.

Höfnin var yfirfull af rekneta-bátum hvaðanæva af landinu. Ófeigur, Frygg, Hannes Lóðs og hin bleika Júlfa frá Vestmannayjum. Höfrungur og Reynir svar-tir og rauðir frá Akranesi og margir fleiri. Kvöldið áður var hann að bræla upp, en margir voru í vomum með að fara á sjó lengi fram eftir kvöldi.

Þegar mönnum varð ljóst að ekki yrði farið á sjó, tóku nokkrir félagar sig saman og fóru upp í bragga til að spila Lomber. Menn fóru mikinn í spilamennskunni langt fram eftir nóttu. Dálitið var til af gömlu og ónotuðu dönsku ákváti í bragganum og eitthvað smávegis af öðrum göróttum drukki sem ástaðulaust var að láta liggja undir skemmdum. Þessir höfðingj- ar voru þekktir fyrir allt annað en að fresta sinum afrekum til næsta dags og það var auðvitað gjörsam-

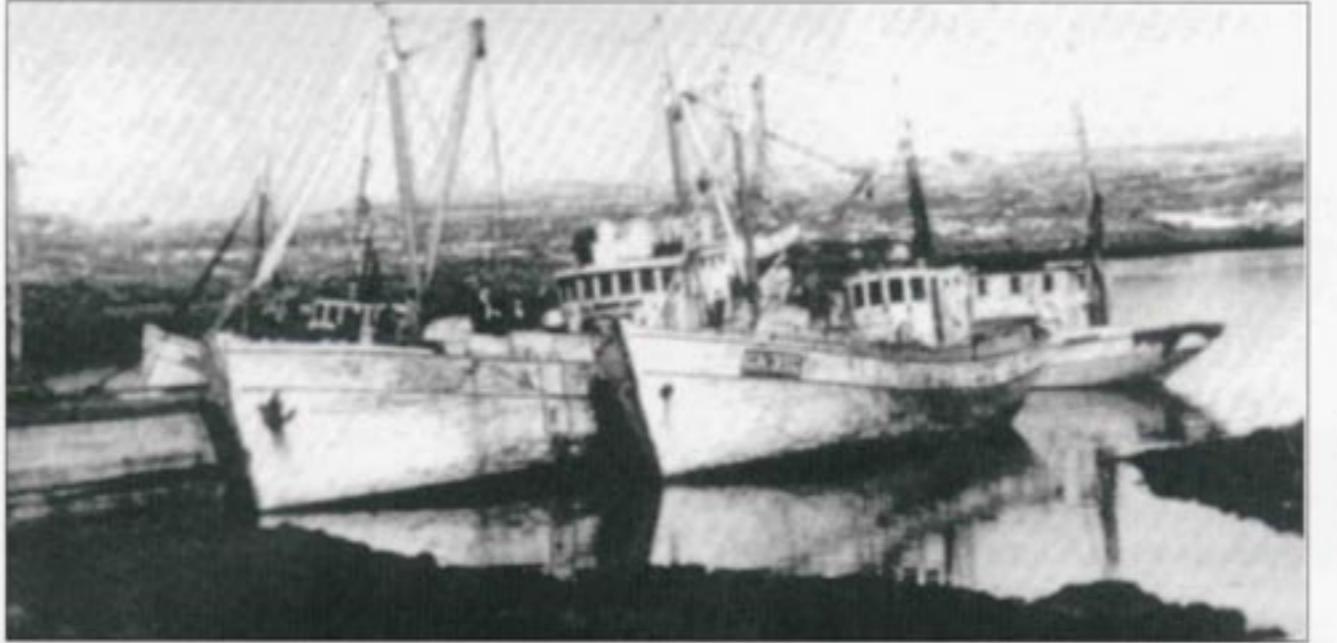
þannig að pallurinn rakst örliðið utan f ljósastaurinn sem þar stóða horninu. Það hlaust samt enginn skaði af þessu umferðarslysi.

Sverrir á Brimnesi var rétt á eftir honum á bláum Chevrolet vörubíl og þar á eftir kom Bensi, en hann átti vörubíl sem var sömu gerðar og bíll Sverris.

Allar dyr voru opnar á trésmíða-verkstæðinu hans Berta sem var í bílskúrnum í prestshúsinu og

Stella GK-350. Ljósmynd Eyjólfur Vilbergsson.

Grindvikingur, Ægir, Óðinn og Ver við gömlu Kvíarbryggjuna. Ljósmynd Svavar Árnason.

þaðan barst mikill hávaði. Hann var að saga niður efni í glugga fyrir Jón og Lárus í Bræðraborg. Þeir braður voru að byggja. Jón, Ártún en Lárus Ásbrún. Gaui á Karl-skála var eitthvað að dedúa við sturturnar á bílum sínum þar sem hann stóð fyrir framan nýbyggðan bílskúrinn með afturendann fram.

Stína gamla á Hellum hafði skroppið í tíu dropa niður að Garði en var nú á leiðinni heim. Eldri kona í síðri dökkblári kápu með skuplu á höfði og léttum skóm var að koma neðan frá Gimli að sækja meðul. Hún var með tösku í hendi sem sveiflaðist taktfast eftir léttu göngulaginu. Ég vissi aldrei hvað hún hét, en sá hana oft á göngu í Grindavík á þessum árum. Konan gekk dálitið áltut og var nú um það bil að hverfa fyrir hornið á græna búðarvílum, sem stóð fyrir utan gamla barnaskólann. Konan f bláu kápunni bjó í Hópskoti og átti langa göngu fyrir höndum.

Strákarnir á Borgargardí voru í fótbalta á kirkjuplaninu með kolsvartan gljáandi fótbalta. Axel Andrésson hafði kennt þeim að bursta fótboltann vel með skósvertu til að hann stæðist álagið á grófri

mölinni. Þeir voru náttúrulega allir kolsvartir frá toppi til tár. Þeir sem gerðust svo djarfir að skalla boltann voru eins og svertingjar. En það var mikið á sig lagt þar sem fótboltar voru dýrir og ekki heldur á hverju strái árið 1956. Sverrir reimaði þennan bolta, því enginn kunni að réima fótbalta nema hann.

Spilafélagarnir stóðu allir í syðri enda búðarinnar. Kokkurinn á Dórunni söng hástöfum Stjána Bláa. Hann var heljarmenni að burðum í niðurbrotnum klofstígvelum, trollbuxum og blárrí þykkri viktoriueysu. Hann var með uppbrettar ermar og bardastóran hatt sem slútti örliðið niður á ennið. Maðurinn var mjög stórskorinn og svipsterkur. Þrumandi barriton röddin hófst og hneig eftir laglínnum Kaldalóns.

„DROTTINN SJÁLFUR STÓÐ Á STRÖNDU: STILLIST VINDUR LÆKKI SÆR ! HÁTT ER SIGLT OG STÖÐUGT STJÓRNAD. STÝRA KANNTU, SONUR KÆR. HÖRD ER LUNDIN HRAUST ER MUNDIN, HJARTAD GOTTA, SEM UNDIR SLÆR“.

Maðurinn fór virkilega vel með þetta kvæði Arnar Arnarsonar og engu líkara en Stjáni Blái, væri þarna sjálfur kominn í öllu sínu veldi.

Ella í Sjávarhólum og Alla í Görðum voru fyrir innan búðarbordið, sem var að mestu úr gleri. Ofan á bordinu var vigt og heljarmikið statíff fyrir umbúðapappír. Hlölli og Jón í Bræðraborg stóðu á lengdar. Allt í einu er hurðinni hrundið upp með miklum gaurgangi og inn hleypur Ingvar Reynisson tóu eða ellefu ára og fór mikinn. Kallar í Ellu að hann vanti tvístrikaða stílabók. Strákur var greinilega ekkert vanur að umgangast fina hljóMLEika. Hann gekk því mjög óvirðulega með hor út á kinn, framhjá söngmanninum sem fór útaf luginu og hætti. Heljarmennið stikaði yfir gólfid og þreif aftan í öxlina á Ingvari og sagði „þekkirðu þennan“ um leidog hann rétti stóran hægri-handarhnefann alveg upp að andliti barnsins og ýtti þétingsfast, en sló ekki. Síðan tók hann vinstri hnefann, sem var sjónarmun sterri en sá hægri og tilkynnti á góðri íslensku og það mátti greina örlistla hótun í röddinni, að þetta væri nú bróðir hans. Spilafélagarnir áttuðu sig, héldu að strákurninn væri í stó-

hættu, sem var auðvitað tómur misskilningur. Þeir hlupu aftan á manninn til að rífa hann frá barninu sem var orðið öskugrátt í framán af hræðslu.

„Hvað þykist þú ætla að gera við tvístrikaða stílabók væni minn“ heyrðist nú í söngmanninum sem var fullkomlega búinn að jafna sig. „Ég á að gera ritgerð um Auði Djúpúðgu“ stamaði Ingvar og þóttist góður. Hann var undarlega rogginn miðað við aðstæður. „Það er alltaf sama sagan með þessa skóla, stöðugt að monta sig af þessum sveitamönnum og sögum sem einhverjum hefur dottið í hug að ljúga um þá. Laxdæla, Auður, Kjartan, Melkorka, Ólafur páfugl og meira að segja systir hans hún Hallgerður langbrók, sem er nú reyndar meira í Njálu. Það er bara líka verið að monta sig af Njálu. Skólarnir hamast við að troða þessum hroka ofan í börnin“, sagði rumurinn við félaga sína. „Það er ekki verið að hafa í hávegum frumbyggjana“, heldur hann áfram, „sem brutust hingað af hardfylgi undan yfiringangi einhverra smákónga í Noregi á tíundu öld. Ef það væri ekki vegna Baejarútgerðar Reykjavíkur, sem hefur lagt metnað sinn í að nefna togara sína eftir frumkvöðlunum, vissi engin neitt um Þorstein Ingólfsson, Hallveigu Fróðadóttur, Narfa Ingólfsson, Össur Ingólfsson, Helgu Arnardóttur, Ásbjörn Arnarson, Þóru Hrólfsdóttur, Porkel Mána og fleiri og fleiri“. Nú var karlinn orðinn æstur út í skólamennina og kennsluna. Fína röddin hans var hásari en áður. Hann beindi máli sínu að spilafélegum sínum, einkum skipstjóra að norðan. Það var greinilegt að þetta mál hafði borið á góma í bragganum um nóttina.

„Bóndinn í Arnarhvöli hann Ingólfur Arnarson ásamt fóstbróður sínum Leifi Hróðmarsyni flýðu úr Dalsfirði, heimabyggð

„Hvað þykist þú ætla að gera við tvístrikaða stílabók væni minn“ heyrðist nú í söngmanninum sem var fullkomlega búinn að jafna sig. „Ég á að gera ritgerð um Auði Djúpúðgu“ stamaði Ingvar og þóttist góður. Hann var undarlega rogginn miðað við aðstæður. „Það er alltaf sama sagan með þessa skóla, stöðugt að monta sig af þessum sveitamönnum og sögum sem einhverjum hefur dottið í hug að ljúga um þá. Laxdæla, Auður, Kjartan, Melkorka, Ólafur páfugl og meira að segja systir hans hún Hallgerður langbrók, sem er nú reyndar meira í Njálu. Það er bara líka verið að monta sig af Njálu. Skólarnir hamast við að troða þessum hroka ofan í börnin“, sagði rumurinn við félaga sína. „Það er ekki verið að hafa í hávegum frumbyggjana“, heldur hann áfram, „sem brutust hingað af hardfylgi undan yfiringangi einhverra smákónga í Noregi á tíundu öld. Ef það væri ekki vegna Baejarútgerðar Reykjavíkur, sem hefur lagt metnað sinn í að nefna togara sína eftir frumkvöðlunum, vissi engin neitt um Þorstein Ingólfsson, Hallveigu Fróðadóttur, Narfa Ingólfsson, Össur Ingólfsson, Helgu Arnardóttur, Ásbjörn Arnarson, Þóru Hrólfsdóttur, Porkel Mána og fleiri og fleiri“. Nú var karlinn orðinn æstur út í skólamennina og kennsluna. Fína röddin hans var hásari en áður. Hann beindi máli sínu að spilafélegum sínum, einkum skipstjóra að norðan. Það var greinilegt að þetta mál hafði borið á góma í bragganum um nóttina.

Fóstbraðurnir ætluðu sér til Bretlandseyja eins og flestir Norðmenn gerðu á þessum árum. Þeir gáfu einu sinni umrenningi eða stafkarli, sem átti leið framhjá þeim í Dalsfirði, að éta og drekka. Hann sagði þeim frá Eyjunni hvítu sem Naddoddur fann og Flóki Vilgerðarson kallaði Ásland. Það var ákveðið að fara fyrst til Áslands og skoða aðstæður. Fyrsti

stáðurinn sem fóstbraðurnir hittu á var Álfafjörður á austurlandi og þar fæddist Þorsteinn sonur Ingólfss og Hallveigar.

Tuttugu til þrjátíu árum síðar fæddist sonarsonur Ingólfss Arnarsonar í Reykjavík. Það var viðtekin venja í Ásatrúnni að fórnar þeim börnum sem ekki voru í þennan heim borin í björtu. Sonur Þorsteins Ingólfssonar og Þóru Hrólfsdóttur var náttborinn á miðri skerplu. Þegar vorið stendur sem hæst og birtan mest. Það var sama sem ekkert myrkur. Samt sem áður tekur Ingólfur strákinn af móðurinni, vefur honum í bjarnarfeld og labbar með hann í hofið á Arnarhvöli. Þar leggur hann sveininn á blósteininn og gefur honum nafnið Ketill. Á leið sinni úr bænum í hofið sáu menn two hrafna flögura yfir um nóttina. Þetta gerði foreldra barnsins máttvana af skelfingu. Helfregn fylgdi flögrandi hröfnum. Ingólfur skírði sveininn í nafni Þórs og batti þórsnafnini framan við Ketilinn rétt eins og hann gerði við steininn son sinn. Porkell skal hann heita. Vegna þess að hann kom í heiminn undir mánaskini skal hann fá viðurnefnið Máni, sagði sá gamli. Porkell Máni skal hann heita réttborinn erflingi Arnarhvols. Þegar hann slepti orðinu andaðist fyrsti landnámsmaðurinn á Áslandi.

Margir fetuðu í fótspor fóstbraðranna til Áslands. Næstur þeim kom Ketill Hængur þá Grímur á Borg og síðan fleiri. Hástéinn Atlason jarl frá Gaulum var líka kominn til Áslands.

Pjóstar Ásbjarnarson var bróðursonur Ingólfss og bjó úti á Álfanesi. Konan hans hét Iðunn Gnúpsdóttir úr Grindavík. Hann sagðist hafa fengið svörtu kvíguna úr Grindavík til að temja. Ingólfur bjargaði vini sínum

Molda-Gnúpi frá eldgosi austur í Álfaveri þar sem hraun hafði runnið yfir allar hans jarðir. Ingólfur lét Gnúpinn hafa suðurhluta Reykjanesskagans. Þórdur haustmyrkur var með Krísuvík og Steinunn gamla var með Keflavík og Sandgerði. Steinunn var ekkja Herlaugs Kveldúlfssonar bróður Skalla-Gríms á Borg. Steinunnar-fólkid var kallað „Rostungarnir“.

Synir Gnúpsins í Grindavík hétu Þórður, Þorsteinn og Björn. Döttirin hét Íðunn eins og áður var sagt. Þeir voru allir rammgöldröttir Grindvíkingarnir og höfðu mikið vald yfir öllum sem í kringum þá voru. Landbúnaðinn stundaði Björninn, eða Hafur-Björn. Hann fékk lánaðan hafur hjá bjargbúanum og það var með óliskindum hversu vel geiturnar tímguðust. Það var ekki þörf fyrir mikið af vinnufólk í Grindavík. Fóð lifði nánast á grjótinu einu saman.

Sömu galdrasögur gengu af hinum brædrunum sem stunduðu sjóinn, Þorsteini og Þórði. Það var með óliskindum hvað þeir fiskuðu Grindvíkingarnir. Það var ekki nauðsynlegt að fara á sjó með veiðarfæri. Þegar bátarnir voru fullhlaðnir fóru þeir í land og heilu torfurnar eltu og stukku á land eftir eigin eðlisávísun. Skyggnir menn sáu að þeir voru ekki einir á ferð. Allskonar furðruverur voru sífellt í föruneyti þeirra. Grindavíkurfólkid var dökkt á hörund og yfirlitum. Rostungarnir vildu sem minnst af nágrönum sínum í Grindavík vita en oft urðu deilurnar háværar og miklar þeirra í millum“.

Nú var samkoman f Hlöllabúð orðin gáfuð. Tröllið gerði nú hlé á máli sínu og dró pela út úr trollbuxunum og fékk sér hressingu. Ella f Sjávarhólum spurði hvort hann tryði þessari vitleysu. „Ella

**Ég hef alveg
gleymt mér
við að rifja upp
þessar gömlu
minningar og
leikurinn hefur
gjörsamlega
farið fram hjá mér.
Einhvern veginn
finnst mér samt
fagnaðarlætin
vera óeðlileg.
Það sést bros
á fólkini
en sumir eru
alvarlegir
á svipinn.**

mín“ sagði hann og lagði hrammana ofan á glerborðið og horfði beint í augun á henni lengi og sagði með áhersluþunga. „Það getur vel verið að þetta sé málum blandið, en það er praktískt að trúá að þetta sé allt saman satt og rétt“.

Gnúpur hefur lengi verið til í Grindavík. Ásgarður og Valhöll hafa líka lengið verið til hér í Grindavík. Nú horfast fedgarnir í augu. Gnúpurinn og sjálfur

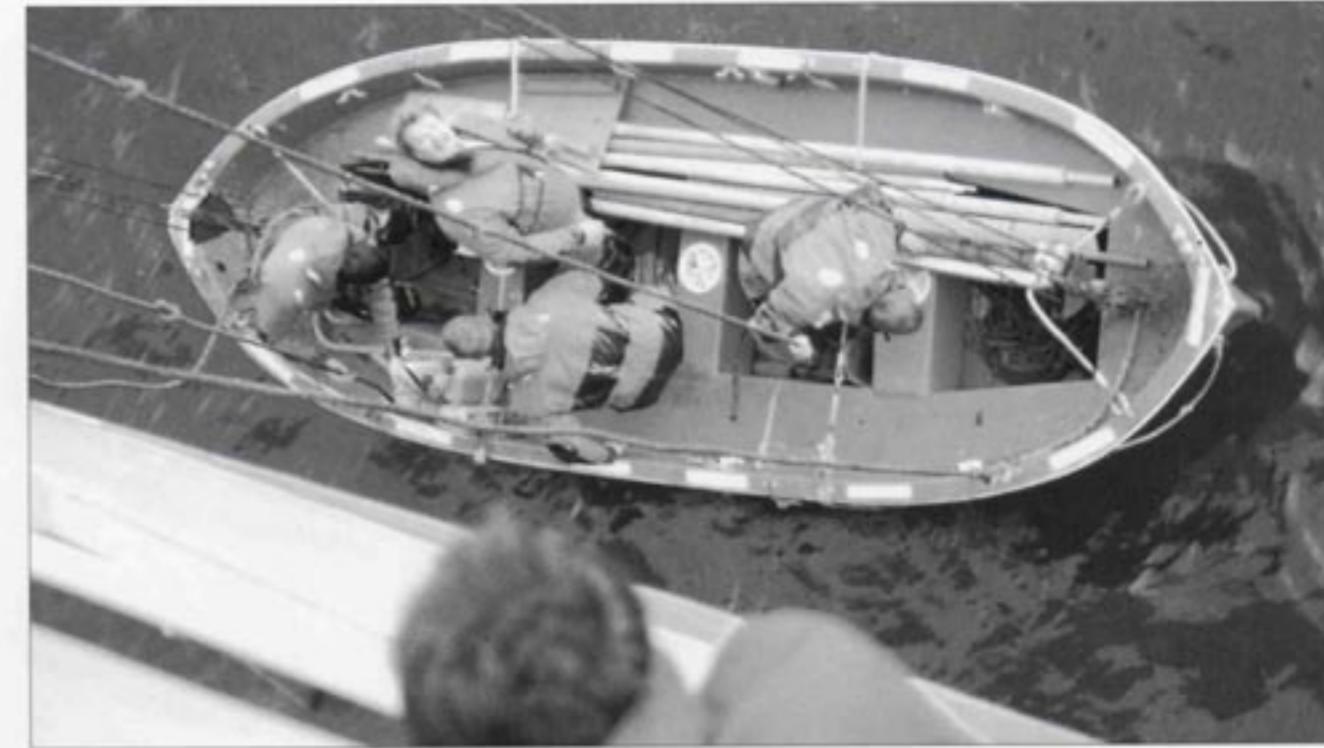
Hafur-Björninn, sinn hvoru megin við torgið þar sem bilastöðin var hér á árum áður. Hvað ætti Ásatruarpresturinn sé að byggja á þessu torgi? Skyndilega hrekk ég upp úr þessum hugrenningum. Það hleypur einhver á mig þannig að ég fell fram af pallettunni sem ég stóð á. Leiknum er lokið. Grindavík vann og bankastjóri Landsbankans í Keflavík er viti sínu fjar af reiði. Ég hef alveg gleymt mér við að rifja upp þessar gömlu minningar og leikurinn hefur gjörsamlega farið fram hjá mér. Einhvern veginn finnst mér samt fagnaðarlætin vera óeðlileg. Það sést bros á fólkini en sumir eru alvarlegir á svipinn. Allt í einu kemur Matti f Sjólyst og sjúkralið með börur. Gaui á Sólheimum hleypur yfir gólfíð með súrefnistæki undir hendinni. Fréttaliðið á Stöð tvö þeysist á eftir honum enn í beinni útsendingu. Mér tekst að fara í kjölfarið. Straumurinn liggar upp í áhorfendapallanna. Þarna liggar Ingvar á börunum steindauður, með sælubros á vör. Svona eðlilegt og fölskvalaust bros er einungis á færi þeirra sem hafa sigrað. Stöð tvö náði helgrímunni í beina útsendingu. Þetta var aðalfréttin af íþróttaviðburðinum og sjálfir Íslandmeistarnir félru gjörsamlega í skuggann. Nú var Ingvar Reynisson númer eitt.

Ringulreiðin var gríðarleg þessa stundina. Fólk hljóp, kallaði og jesúsaði sig. Hvernig gat þetta allt saman átt sér stað? Hvernig var þetta með mig? Hvernig fór ég að því að missa svona af leiknum sem ég hafði borgað mig inn á til að sjá? „Hvort var ég sá sem lifði eða hinn sem dó?“

Heimildir:

Gunnar Gunnarsson Jörð 1989
Almenna Bókafélagið
Gunnar Gunnarsson Fóstbraður 1989
Almenna Bókafélagið

Melurinn

Það var haldin „æfing“!

„Það var æfing um bord hjá okkur um daginn. Ég tók þá þátt í fyrstu björgunaraefingunni um bord í skipi síðan ég hóf sjómannsku fyrir átta árum síðan.“

Mér brá þegar einn nemanda Slysavarnaskóla sjómanna sagði mér þessa sögu. Ég spurði hann áfram um þessa æfingu og ekki stóð á svörum frá viðmælanda mínum. „Stýrimaðurinn létt áhöfninga fara í flotgalla og flestir skipverja stukku í sjóinn og svömluðu um stund í sjónum þar sem skipið varstatt úti á rúmsjó í góðu veðri.“

Hann létt dæluna ganga enn um sinn og lýsti því fjálglega hversu litla fræðslu hann fékk en það sem átti þó eftir að koma mér mest á óvart, og þó, voru lokalýsingar mannsins á umræddri æfingu þegar hann sagði mér að skipstjórin hafi engan þátt tekið í stjórnun æfingarinnar og svo virtist sem að hann hefði ekki verið um bord meðan á henni stóð.

**Hilmar
Snorrason
skólastjóri
Slysavarnarskóla
sjómanna
skrifar**

Því miður er þessi saga ekkert einsdaemi. Það er mjög mikilvægt að skipstjórar taki virkan þátt í öllu er varðar öryggismál skipa sinna sem og allir aðrir skipverjar. En hver er hin eiginlegi tilgangur með æfingum? Hann er ekki til að þóknast lögum, reglugerðum né Siglingamálastofnun ríkisins heldur til þess að áhöfnin geti tekist á við haettuástand sem geta skapast um bord og brugðist rétt við þeim.

Það er mjög mikilvægt að allir skipverjar, háir sem lágor, geri sér grein fyrir til hvers er ætlast af þeim og hvernig eigi að standa að æfingum og fræðslumálum um bord. Frumskilyrði þess að unnt sé að halda æfingu er að til sé um bord í skipinu neyðaráetlun sem sniðin er að viðkomandi skipi. Neyðaráetlun er fyrst og fremst æfingaráetlun sem síðan er notuð ef haettuástand skapast. Þess vegna er mikilvægt að neyðaráetlunin sé

Neyðaráætlunargerð er ekki einföld vinna heldur verk sem unnið er af áhöfninni í sameiningu

vel úr garði gerð. Það vill aði oft brenna við að neyðaráætlun sé unnin í flýti eða jafnvel á skrifstofu í landi og taki þar með lítið mið af því sem skipstjórinn hefur hugsað sér að gert verði við raunverulegar aðstæður. Fjöldi skipstjórnarmanna hafa sagt mér að þeirra áætlun sé marklaust plagg. Þeir sem

bessu halda fram hafa einfaldlega sofnað á verðinum gagnvart eigin skyldum um bord.

Neyðaráætlunargerð er ekki einföld vinna heldur verk sem unnið er af áhöfninni í sameiningu. Til þess að setja menn í ákveðin hlutverk verður að ganga úr skug-

ga um að viðkomandi aðili geti framkvæmt þau verk sem honum eru ætluð á neyðarstundu. Æfingarnar um bord eiga að framkvæmast síðan í einu og öllu eftir þeirri neyðaráætlun sem í notkun er og er tilgangur æfingana tvíþáttur. Í fyrsta lagi það að áhöfnin virki sem heild og að allir framkvæmi þau verk sem framkvæma þarf til að ná sem mestum og bestum árangri. Hinn tilgangur æfinga er að finna þá vankanta sem geta verið á áætluninni og sníða þá af með gerð nýrrar neyðaráætlunar. Það þurfa allir að kunna sín hlutverk á neyðarstundu því það er of seint að fara að læra eða að þegar neyðarástand er skollid á.

Borri íslenskra sjómanna þekkja æfingar um bord í þeirri mynd að ákveðið er að leyfa öllum að fara í flotbúninga og hoppa í sjóinn. Skipverjar fá að svamla um í sjónum í nokkurn tíma og síðan að drífa sig um bord á ný. Eða að tekin séu fram reykköfunartæki og allir, sem vilja, fá að spreyna sig á því að ganga um skipið með bundið fyrir augun með reykköfunarbúnað á bakinu. Slikar æfingar þurfa að fá að vera með en þær eiga að koma í áframhaldi að æfingu samkvæmt neyðaráætlun. Fyrst áætlunin og síðan leikurinn. Við verðum að æfa áhöfnina í að vera liðsheild en ekki fjölda sundraðra einstaklinga. Samhliða æfingum verður einnig fræðsla að fara fram. Stuttar kynningar á því hvernig að ganga frá flotbúningum, taka að sig reykköfunartæki, senda út neyðarkall og hvernig menn eigi að haga sér í sjónum falli þeir útbyrðis eru nokkur dæmi um í hvaða farveg fræðlan um bord ætti að vera í.

Við verðum þó að vera á varðbergi fyrir því að enginn verði útundan þegar æfingar eru haldnar. Það er oft þannig að ákveðnir skipverjar verða undanþegnir æfingum vegna annarra verka, því miður. Hverjur þekkja ekki æfingar sem eru haldnar strax eftir mat þannig

að kokkurinn er láttinn halda áfram með uppvaskið, vélstjórin á vaktinni er við þrif og því ekki truflaður við sín störf og skipstjórinn í talstöðinni eða símanum að tala við önnur skip eða jafnvel útgerðina. Þetta var meðal annars ein þeirra upgötvanna sem sánsk ferjuskipaútgerð komst að þegar ákveðið var að gera úttekt á æfingum um bord í skipum félagsins.

Þegar æfingar voru haldnar stóð skipstjórinn við stjórnvölinn í brúnni meðan stýrimennirnir stjórnudu á þilfari og yfirvélstjórinn var í sjórnými til að leysa undirvélstjórana af hólmi meðan þeir tóku þátt í æfingum. Skipstjórnir og yfirvélstjórnir gerðu engar æfingar þrátt fyrir að umfangsmiklar æfingar fáru fram um allt skip. Ég er sannfærður um að þetta eigi einnig við um flest íslensk skip. Það eiga ekki að vera til neinar undanþágur frá þátttöku í æfingum. Æðstu yfirmenn skipa eiga að sýna fordæmi því eftir þeim dansa limirnir eins og það er

af. Kokkurinn getur beðið með uppvaskið og á ekki að hljóta skammir fyrir.

Að lokum. Neyðaráætlun, sem er undirstaðan að æfingu áhafnarinnar, þarf að sníða að áhafnarstærð skips og skipverjum sem einstaklingum. Allir eiga að þekkja hlutverk sitt, búnaðinn og notkun hans. Það er ekki meðfætt að hafa þessa þekkingu og því þarf sjómaðurinn að afla sér hennar. Um bord í skipum að halda reglubundnar æfingar með þátttöku allra skipverja því þar fer fram mikilvæg fræðsla og þekking á því umhverfi sem sjómaðurinn starfar í dags daglega. Æfingar gera gæfumuninn, um það er engin spurning. Það er full þörf að skipstjórar og áhafnir þeirra taki nú höndum saman og geri gangskör í æfingamálum skipa sinna. En það þarf meira til en „bara“ að halda æfingar.

Pjálfun og þekking áhafnar skiptir sköpum.

Sendum sjómönum, fiskvinnslufólk og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heilaóskir á sjómannadaginn.

Slökkvitækjaþjónusta Suðurnesja

Iðavöllum 3B - Keflavík - Sími 14676

Um miðjan dag þann 11. október var haldið út Eyjafjörðinn í logni og blíðu áleiðis til Grindavíkur eftir gagngerðar breytingar á Jóhannesi Gunnari GK. Ferðin sóttist vel þótt vélum væri ekki keyrd nema hálfu ferð og var ganghraðinn um 12.5 sjml. Út af Siglufjörði byrjaði að kalda af suðvestri og var stefnan sett grunnt fyrir Skaga. Allt gekk að óskum þótt kominn væri brælskratt af suðvestri og hliðarskella yfir Húnaflóann.

Pegar kom að Horni var farið að lygna og gekk vel fyrir firdina. Ég þordi ekki annað en að taka olíu á Flateyri og vorum við þar um sjóleytið um morguninn þann 12.10. Að því loknu héldum við áfram suðurferð og var hið besta veður. Gekk báturinn um 15 mflur og sóttist ferðin því vel. Vorum við kominir að Reykjanesi um kl 19.30 og var þá komið myrkur. Áætlaður komutími til Grindavíkur var kl 20.00.

En ekki fer allt eftir áætlun. Nesið varð fyrir. Stefnið skall á hamravegg og gat kom á svo sjór fíll inn í lúkarinn. Við höggið flaug ég fram í stefni og hálfrötadist. Skreiddist ég upp aftur sárkválinn. Pégar ég leit út og sá hamravegginn við stefnið taldi ég uppgöngu ósæra. Ég bakkaði bátnum frá klettunum en gat ekki tekið áfram því framendinn var kominn í kaf. Vatnshelt hólf var um miðjan bát og flaut því afturendinn vel.

Félagi minn sjósetti gummibjörgunarbátinn og batt hann fastann. Ég sendi neydarkall út nokkrum sinnum en fékk ekkert svar. Einnig reyndi ég að hringja en farsiminn náði ekki sambandi. Nú var af mér dregið og töldum við best að við færum í gummí-

Örlagafeð JÓHANNESAR GUNNARS GK 74 haustið 1991

**„Pégar ég
hugsa
til baka
held ég
að strákarnir í
björgunarsveitinni
þorbinni
hafi bjargað
lifi mínu“**

bátinn og kippti ég símanum með mér. Rak okkur nú norður fyrir Önglabrjót og komust við þá í símasamband við Sigurð Ágústsson löggregluvarðstjóra. Ég bað Sigurð að senda okkur hjálp sem hann og gerði.

Björgunarsveit Slysavarnafélagsins í Grindavík brást skjótt við sem hennar er vani og fljóttlega hringuð strákarnir sem voru kominir á fulla ferð til okkar. En lóng fannst mér biðin, orðin, sárþjáður, blaður og skjálfandi. Eftir um hálftíma komu þeir að okkur og tóku um bord til sín. Kom þyrla Landhelgisgæslunnar og voru gerðar nokkrar tilraunir til að hifa okkur um bord, en vegna erfíðra aðstæðna gekk það ekki. Var þá haldið til Hafna þar sem við vorum teknir í land og flutti þyrlan okkur þaðan á Borgarspítalann. Lá ég á sjúkrahúsi með brotin rifbein en félagi minn slapp með glóðaraugu og marbletti.

Ég held að þessi bátur hafi ekki átt að fljóta. Hann gekk aldrei heilan snúning hvað sem ég reyndi að endurbæta hann. Nú pégar ég var loksins orðinn ánægður, þá bara fór hann.

Pégar ég hugsa til baka held ég að strákarnir í björgunarsveitinni Þorbinni hafi bjargað lífi mínu. Ég var orðinn ansi kaldur því ég gerði þá skyssu að kafa eftir bjargvestum í lúkarnum. Eins hjálpaði mikilganghraði björgunarbátsins. Strákarnir hláðu að mér eins og haegt var miðað við opinn bát.

Ég kann þeim bestu þakkir fyrir þessa óeigingjörnu hjálp. Gæfan fylgi björgunarsveitinni Þorbinni um alla framtíð.

Sveinn Sigurjónsson

Fyrir ári síðan birtist hér í Sjómannadagsblaði Grindavíkur grein um sögu björgunarsveitarinnar Þorþjörns. Var þar stiklað á stóru yfir helstu bjarganir og uppbyggingu sveitarinnar. Í ljóst er að margir gera sér ekki grein fyrir því hversu öflug og mikilvæg starfsemi er í gangi innan Slysavarnafélagsins í Grindavík og var því ákveðið að fjalla um starf björgunarsveitarinnar eins og það er í dag og það sem er á döfinni.

Eins og lesa mátti í síðasta blaði hefur starf sveitarinnar mikilvægt um sjóbjörgun og er það hennar sérvís. Þó má alls ekki líta svo á að sveitin sinni ekki örðum vettvangi. Á síðasta aðalfundi hjá björgunarsveitinni var gerð breyting á flokkaskiptingu innan sveitarinnar þar sem tveimur nýjum flokkum var bætt við en það eru Landflokkur og Björgunar- og ruðningsflokkur. Fyrir voru Fluglinutekjaflokkur, Fjarskiptaflokkur, Sjúkraflokkur, Bílflokkur og Sjóflokkur.

Hlutverk hinna nýju flokka er fylgja betur eftir aukinni starfsemi sveitarinnar á landi og mun Landflokkur sjá um þjálfun manna til hinna ýmsu leitarstarfa á landi, fjallamennsku, klifur og sig, almenna ferðamennsku og svo metti lengi telja.

Vegna aukinna verkefna fyrir Almannavarnir ríkisins, þar sem björgunarsveitirnar eru í raun í aðalhlutverki, var settur á laggirnar Björgunar- og ruðningsflokkur, en sveitin er með þau störf sem sérverkefni í almannavarnakerfinu. Sveitin hefur innan sinna ráða þrjá menn sem hafa farið á námskeið hjá Almannavörnum ríkisins og fengið þjálfun í björgunar- og ruðningsstörfum en eftir þeim er unnið við björgun fólks eftir náttúruhamfarir eins og jardskjálfta og snjóflóð í byggð. Hlutverk þessara þriggja manna er að þjálfa sveitarmenn til þeirra starfa.

Félagar úr björgunarsveit Þorþjörns fóru til aðstöðar þegar snjóflóðin fíllu á Vestfjörðum á sl. ári. Þessi mynd er tekin í Súðavík.

Helstu störf og verkefni björgunarsveitarinnar

Eins og minnst er á hér að framan sinnir sveitin að sjálfsoðu öllum þeim beiðnum sem til hennar berast og eru þær margvislegar. Þó svo að akstur um bæinn til þess að auglýsa körfuboltaleiki falli ekki beint undir björgunarstörf þótti ekkert annað sjálfsgáðara en að verða við þeiri bón þegar því var við komið, þar sem björgunarsveitarmenn vita hversu mikilvægt er að hafa góða stuðningsmenn á bak við sig.

Umfang starfseminnar sést best með því að fara yfir s.l. starfsár sem nær milli aðalfunda. Við byrjunum því um miðjan apríl 1995 en þá var björgunarbáturinn Oddur V. Gíslason tekinn upp í gagngerá klössun og yfirhalningu. Þar sem vökvakerfið sem stjórnar driftbúnaðinum hafði verið að stríða okkur í nokkurn tíma var það tekið upp og yfirfarið. Einnig var annar búndur yfirfarinn og nýttu menn sér kvöldin og helgar til þessa verks eins og annarra starfa hjá sveitinni.

Öryggisfræðsla sjómanna hefur löngum verið björgunarsveitarmönnum í Grindavík hugleikin. Fyrsta námskeið Slysavarnaskóla sjómanna var haldið hér í Grindavík í janúar 1985. Skólinn varð því 10 ára í fyrra. Ákveðið var að fyrsti viðkomustaður skólastípsins Sæbjargar í hinni árlegu sumarsiglingu yrði Grindavík. Var þetta í þriðja sinn sem skipið kom til Grindavíkur og eins og endranær sáu félagar sveitarinnar um að smala mannskap á námskeiðið. Þátttaka grindvíska sjómanna hefur ætluð verið mikil og því til vitnis nægir

Breskur „Arun“ bátur eins og áhugi er fyrir innan sveitarinnar

að nefna að um 200 sjómenn hafa lokið námskeiði í Sæbjörgu í þessi þrjú skipti. Reyndar var fyrsta námskeiði í Sæbjörgu hér í Grindavík svo fjölmennat að skipta þurfti hópnum í tvennt og var bæði kennt um bord í skipinu og í húsi sveitarinnar. Eigi grindvískir sjómenn heiður skilinn fyrir áhuga á öryggismálum í sína þágu. Þess má geta að björgunarsveitin hefur einnig aðstoðað áhafnir báta við björgunaræfingar um bord og hefur það mælst vel fyrir.

Stærsta fjároflun sveitarinnar er flugeldasala og frá miðjum des-

ember og fram í janúar er mesti erillinn í því starfi. Bjsv. Þorbjörn er í samstarfi við þrjár aðrar sveitir um innflutning á flugeldum. Nokkrir félagar sveitanna sinna þessu starfi allt árið um kring því ferðast þarf um landið til viðskiptavinanna, sem að stærstum hluta eru björgunarsveitir Slysavarnafélagsins, og kynna nýjar vörur og taka niður pantanir.

Björgunarsveitin hefur á svo til hverju ári farið í sumarferð og hafa þær verið á ýmsan máta. Í fyrra var til dæmis farin helgarferð í Þórmörk og var laugardagurinn nýttur til gönguferða um Mörkina. Á sunnudeginum gerði

mikla rigningu og óx mikil í ánum á stuttum tíma. Félagar sveitarinnar aðstoðaðu rútur og stærri jeppa yfir árnar en aðra bíla þurfti að skilja eftir.

Innan sveitarinnar er 7 manna stjórn sem sér um daglegan rekstur og fundar hún reglulega. Annað hvert fimmtudagskvöld er mæting hjá meðlimum sveitarinnar og eru þá haldnir almennir fundir. Einnig eru haldnir fyrilestrar, námskeið og æfingar eða þá að farið er í heimsókn til annarra sveita til að kynnast þeirra starfi og kynna okkar. Vegna þess viðtæka starfs sem sveitin vinnur að, fer mikill tími í þjálfun manna í meðferð og umhildu búnaðar sveitarinnar.

Hér að framan hefur verið stiklað á stóru í félagsstarfi sveitarinnar en víkjum þá að því sem starfið snýst að mestu um, en það eru björgunar- og leitarstörf og aðstoð við almenning.

Vegna öflugs tækjakosts höfum við farið víða um land til leitar og aðstoðar og má þar helst nefna útkall austur í Morsárdal við Skaftafell, þar sem göngumenn lento í snjóflóði. Var MAN trukkur fenginn til að ferja björgunarmenn yfir Skeiðará og upp dalinn að slysstaðnum. Við vorum einnig sendir á truknum upp á hálandi síðasta haust vegna leitar að flugvél sem þar var saknað og var okkar leitarsvæði frá Kili og norður fyrir Hofsjökul.

Nokkrum sinnum höfum við farið til leitar að týndu fólk í nágrenni Grindavíkur og víðar og er þá oftast um að ræða rjúpnaskyttur og vélsleðafólk.

Vestfirðir voru ofarlega í hugum fólks á síðasta ári vegna þeirra hörmunga er dundu yfir Súðavík og Flateyri. Sveitin hér var kölluð út og fórum við vestur í bæði skiptin. Óhætt er að segja að þessi slys hafi opnað augu allra landsmanna fyrir því hversu nauðsynlegt er að hafa yfir að

ráða vel búnum og þjálfuðum björgunarsveitum. Björgunarsveitin Þorbjörn hefur ekki legið á liði sínu gagnvart þessu og er nú kappkostað að huga enn betur að þessum þætti, bæði hvað varðar búnað og þjálfun.

Björgunarbáturinn Oddur V. Gíslason fer í fjölmargar ferðir á ári hverju til aðstoðar sjómönnum og má þar nefna ferðir með varahluti, kafara og báta sem dregnir eru í land. Med tilkomu stærri báts, sem keyptur var árið 1993, hefur ferðum vegna slasaðra og veikra sjómanna fjölgad verulega. Má þar nefna útkall þegar Þorsteinn Óskarsson skipstjóri á Sandvík GK veiktist alvarlega. Björgunarbáturinn Oddur V. Gíslason var sendur strax af stað með Kristmund Ásmundsson lækni. Einnig var þyrla Landhelgsgæslunnar kölluð út.

Þorsteinn Óskarsson sagði seinna í samtali við félaga björgunarsveitarinnar að það hefði veitt sér og öðrum skipverjum á Sandvík mikla öryggistilfinningu að fá þjálfada björgunarmenn og laekni til að búa hann á börur og sjá um hifingu í þyrluna.

Ákveðið hefur verið að byggja nýja björgunarstöð þar sem níverandi eigin henta ekki lengur fyrir það fjölbreytta starf sem fram fer innan Slysavarnafélagsins í Grindavík. Sótt hefur verið um löðina Seljabot 10 og fyrirhugað er að byggja þar 470 fermetra hús sem mun í framtíðinni hýsa alla starfsemi og búnað sveitarinnar.

Það hefur sannarlega komið í ljós hversu mikil þörf er á björgunarbáti í Grindavík. Eins og að framan greinir hefur ferðum til aðstoðar sjómönnum fjölgad verulega og jafnframt eru kröfur um þjónustu á stærra hafsvæði.

Breska björgunarbátafélagið, RNLI, hefur boðið Slysavarna-

Það er að mörgu að huga hjá öflugri björgunarsveit bæði á sjó og landi. Hér að ofan sést bátur dreginn til hafnar, rúta dregin yfir á og mynd frá samarfingi með þyrlusveit Varnarlíðsins.

félagi Íslands notaðan björgunarbáti af ARUN gerð. Bátur þessi er talsvert stærri en Oddur V. Gíslason og er brú bátsins miklu rýmri til aðhlynningar á skipbrotsmönnum eða slösudum sjómönnum. Innan sveitarinnar er mikill áhugi fyrir stærri og öflugri björgunarbáti og þykir bátur þessarar gerðar henta til þeirra verkefna sem við sinnum.

Starfsemi björgunarsveitarinnar hefur í gegnum tíðina verið

Guðm. Birkir Agnarsson
Sigurður Óli Hilmarsson

Sjómenn - Útgerðir

Er áhöfn ykkar björgunaráhöfn, þegar bjarga þarf manni úr sjó?

**Björgunaráhöfn
þekkir vel "maður fyrir borð" (MOB)**

**Öryggis- og björgunartæki
og takmarkanir og hæfni hvers og eins skipverja um borð, þegar mest á reynir.**

Æfið reglulega MOB björgun með Markúsarneti.

MARKUS
LIFENET

Björgunarnetið Markús hf.
Sími: 565 1476
Ellingsen hf. Sími 552 8855

Síldarverkun

Áhrif mismunandi meðhöndlunar hráefnis á saltupptöku, áferðar-, bragð- og efnabreytingar í kryddsíld nefndist lokaverkefni mitt í meistararanámi við efnafræði- og matvælafræðiskorir Háskóla Íslands. Verkefnið var styrkt af Rannsóknastofnun fiskiðnaðarins sem einnig veitti mér vinnuaðstöðu. Þetta verkefni er hluti af stærra samevrópsku verkefni sem nýtur stuðnings Evrópusambandsins. Íslenski verkþátturinn er styrktur af Rannsóknarráði Íslands og er undir stjórn Guðmundar Stefánssonar, matvælafræðings.

Inngangur:

Söltun síldar er aðferð sem lengst af var notuð til að lengja geymsluþol og varðveita neyslugæði fisksins. Nú á tímum eru aðstæður aðrar og tilgangur söltunarinnar frekar að fá vöru með góða bragð- og áferðareiginleika. Áferð verkaðar saltsíldar er mjuk og bragðið einkennandi. Verkun kallast breytingarnar sem eiga sér stað í saltaðri síld og valda þessum æskilegu eiginleikum. Verkun á sér stað við langvarandi (nokkrar vikur eða mánuði) kæligeyslu saltaðrar síldar, og er talin stafa af efna- og lísfefnafræðilegum ferlum.

**Guðny
Guðmundsdóttir
matvæla-
fræðingur
skrifar**

Breytingar sem eiga sér stað við söltunina eru lítt þekktar sem gerir það að verkum að erfitt er að stýra framleiðslunni og fá fram

jöfn gæði afurða. Það er hins vegar mikilvægt að geta stýrt ferlinu því neytendur vilja að söltuð síld hafi ákveðið verkunarbragð og mjúka áferð. Í fyrsta lagi er þekking á söltunar- og verkunarferlinu nauðsynleg svo unnt sé að stýra sem best þeim efna- og eðlisbreytingum sem ráða gæðum afurða. Í öðru lagi er hugsanlegt að með aukinni þekkingu væri unnt að styrra verkunartímann og gera framleiðsluna þannig fjárhagslega hagkvæmari, en mikill kostnaður fylgir löngum verkunartíma sem meðal annars felst í stóru geymslurými. Einnig er hugsanlegt að hægt væri að nota síld veidda utan vertiðartímabilssins til hefðbundinnar söltunar og fá hið eftirsóttu verkunarbragð og æskilegu áferð, en fiturýr síld er ekki talin henta til söltunar.

Hugmyndin að verkefninu:

Margar kenningar hafa verið settar fram um að ensím, sem koma fyrst og fremst úr meltingarfærum síldarinnar sjálfrar, séu þess valdandi að síld verkist. Í ljós hefur

þó komið að síld sem er inn-yflahreinsuð að fullu fyrir söltun fær í lok verkunartímans mjög sambærilegt verkunarbragð og hefðbundin hausskorin síld. Meginmunurinn á verkun þessara tveggja hópa er sá að fullhreinsaða síldin verkast hægar í byrjun. Því er líklegt að fleira hafi áhrif á verkunarferlið en eingöngu meltingarensim.

Einnig hefur komið í ljós að fersk söltuð flök ná ekki sömu bragðgæðum og hausskorin síld söltuð að hefðbundinn hátt. Saltupptaka og þyngdarbreytingar eru mun hraðari í flökum en í heilsíld og hugsanlegt að það séu ástæðurnar fyrir því að flök verkist ekki. Í ljósi þessara staðreynda var ákveðið að fara af stað með verkefni sem gæfi svar við því hvaða áhrif hraði saltupptöku síldarholdsins hafi á verkun og frekari vitneskju um hlutverk innyfla. Þetta var gert með því að opna síldina mismikið og fjarlægja mismikið af innyflum.

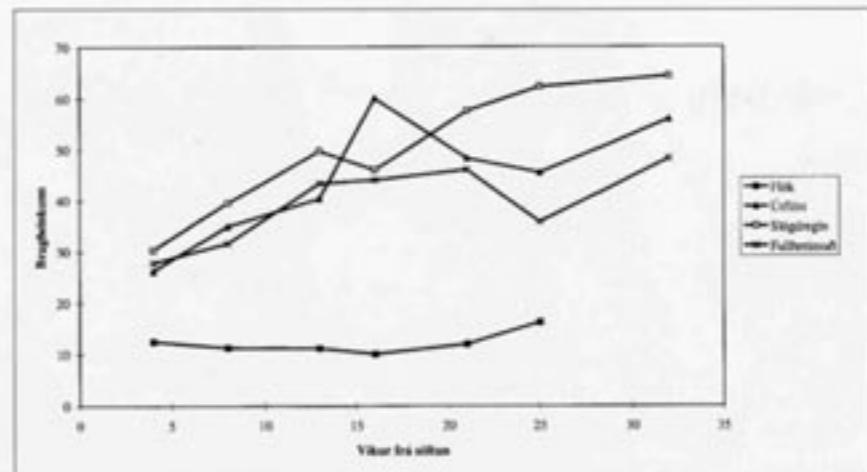
Framkvæmd

Fjórir hópar voru saltaðir sem millikryddsaltaðir: Hausskorin og slógdregin síld, hausskorin og fullhreinsuð síld, hausskorin og útflött síld með innyflum og roðflett flök. Tilraunin var framkvæmd tvísvar sinnum (október 1994 og janúar 1995) til að fá samanburð.

Fylgst var með saltupptökunni fyrstu 40 dagana eftir söltun þ.e. þyngdar-, salt- og vatnsbreytingum. Á fjögurra vikna fresti í 32 vikur voru tekin sýni til efna- og lísfefnamælinga (vatn, salt, prótein, fita, pH, hitastig, saltstyrkur, heildarensímvirkni og TCA uppleysanlegt köfnunarefni), áferðarmælinga (kraftmælir) og skynmatsprófunar (bragð og áferð).

Samantekt á niðurstöðum og ályktanir

Á mynd 1 sést að flök fá ekki hið

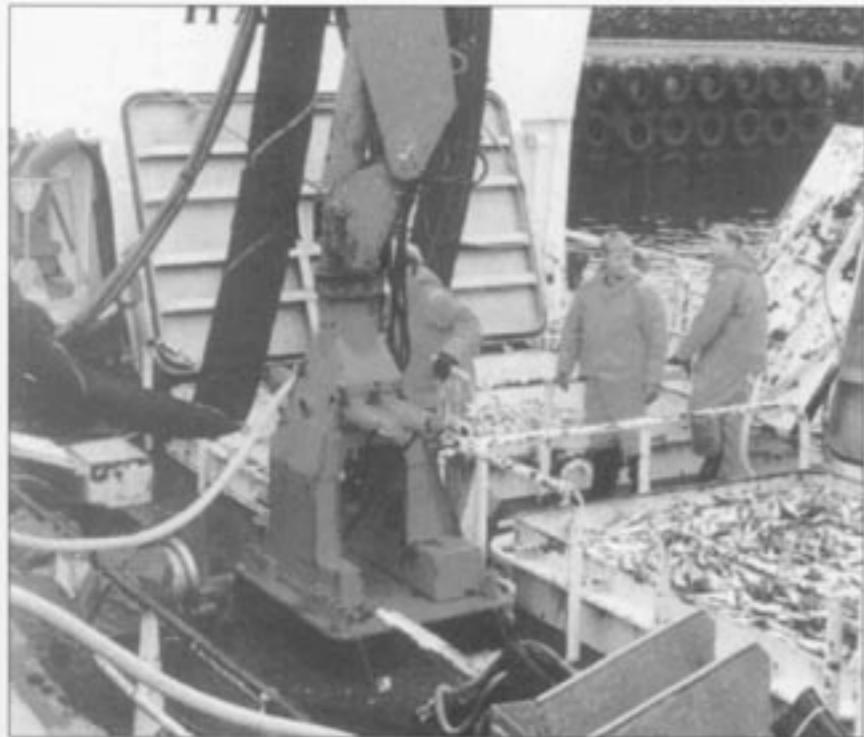
Mynd 1. Breytingar á verkunarbragði kryddsíldar við 5°C, fyrri tilraun.

Fullhreinsaða síldin fær heldur lægri einkunn en slógdregna og útflatta síldin, sem gefur til kynna að innyflaensímin hafi einhver áhrif á myndun verkunarbragðsins.

hefðbundna verkunarbragð eins og hinir þríf hóparnir. Fullhreinsaða síldin fær heldur lægri einkunn en slógdregna og útflatta síldin, sem gefur til kynna að innyflaensímin hafi einhver áhrif á myndun verkunarbragðsins. Munurinn er samt sem áður ekki tölfræðilega marktaetur nema í vikum 25 og 32. Hins vegar eru flökin frábrugðin hinum hópunum með 95% vissu á öllum tímapunktum. Útflatta síldin hegðar sér eins og heilsíld frekar en flök og er ástæðan talin vera sú að hún hafi lagst saman eins og heilsíld við söltun. Þar sem fullhreinsaða síldin, sem er án allra innyfla verkast, er líklegt að vöðvaensímin hafi mikil áhrif á myndun verkunarbragðsins.

Ástæðuna fyrir því að flök verkast ekki er ekki að finna í ensímvirkninni þar sem nánast engin virkni mældist í flökum, slógdregin síld og fullhreinsaðri síld. Virkni mældist í útflöttu síldinni, sem er talið stafa af því að hún innihélt öll innyflin og að meltingarensímin hafi átt greiðari aðgang inn í hold hennar um sár sem myndaðist þegar hún var skor-

Saltupptakan var mun hraðari

hópunum fjórum. Það skal þó tekið fram að frekari rannsóknir á niðurbroti fitunnar eru nauðsyn legar til að ganga úr skugga um hvort fitan hafi áhrif á myndun verkunarbragðsins en flökin voru lægri í fituinnihaldi heldur en heilsildin með og án innýfla og útflatta síldin. Einnig væri áhugavert að haegja á saltupptökum síldarflaka og kanna hvort verkunarbragðið skili sér þá.

Hér hefur verið greint frá helstu niðurstöðum fyrrí tilraunarinnar en niðurstöður þeirrar seinni voru í meginatriðum þær sömu. Sá munur, sem kom fram, lá í mismunandi hráefni vegna árstíðabreytinga, en eins og kunnugt er breystit fituinnihald síldarinnar og ensímvirknin með árstíma. Stiklað hefur verið á stóru hvað vardar framkvæmd og niðurstöður en skýrsluna í heild má nálgast á bókasafni Háskólangs í húsi Verkfæði- og raunvísindadeilda og á bókasafni Sjávarútvegs-hússins.

Aðrir þættir sem athugaðir voru eru ekki taldir skýra muninn á mismunandi verkun í verkunarbragð. Ástæðan fyrir hráðari saltupptökum í flöknum er talin í aðalatriðum vera sú að búið er að fjarlægja bein, innýfla og fitulag undir roðinu sem trufla eða haegja á henni.

Aðrir þættir sem athugaðir voru eru ekki taldir skýra muninn á mismunandi verkun í

*Guðny Guðmundsdóttir,
matvælafræðingur.*

*Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvikingum hamingju- og
heillaóskir á sjómannadaginn*

Bestu pizzur á Íslandi

„BARRY MED FÓTINN”

Við kölluðum hann „Barry med fótinn“ því hann hafði lent með hægri fótinn í spili humarbáts og misst hann við mjöldum.

Hann var með vel gerðan gervifót, en gekk dálitið haltur. Vann hann um tíma á netaverkstæði okkar í Hobart höfuðborg Tasmaníu, en það er eyja suður af Ástralíu. Verkstæðið var á hafnarbakkanum sem er nálægt miðbæ þessa einkar viðkunnalega staðar, rétt hjá húsi því sem fyrrverandi konungur Íslands „JÖRGEN JÖRGENSEN“ (Jörundur hundadagakonungur) lifði sín síðustu ár. Þar er nú krá og veitingahús sem er opin allan sólarhringinn og er hún nokkuð sótt af þeim fáu Íslendingum sem búa þar.

Við komumst að því að Barry hafði fengist við útgerð, en lent í vandræðum. Bankinn hafði tekið af honum bátinn. Bjó hann í Hobart með konu og þremur ungum börnum. Hann átti í vandræðum með áfengi. Á fyllerítum sínum týndi hann bæði stund og stað en smakkaði ekki

Sjómannadagsblaði
Grindavíkur
hefur borist
bréf frá Sigurpáli
Einarssyni
í Ástralíu. Bréfið
byggir að mestu á
sögu úr daglega
lífini, þar sem
hann og fjölskylda
hans bjuggu áður
en þau fluttu til
Coffs Harbour.

dropa þess á milli. Ekki vissum við hvort drykkjuskapur hans var orsök að vandræðum við útgerðina eða öfugt.

Laugardag einn fékk ég skilaboð frá trollbát sem var á leið í land með veiðaseri sín rifin, tætt og slitin og vildi fá viðgerð daginn eftir. Hafði ég samband við mitt besta starfsfólk og bað það að mæta snemma til vinnu morguninn eftir.

Voru það „Sally“, ung ensk kona þrelvón netagerð eftir störf við kennslu fiskveiða á vegum Sameinuðu þjóðanna, Íslendingarnir „Olli“, vanur netum eftir nokkrar vertiðir hjá Þorbirni h/f og Óla Arnberg í Grindavík, „Jóf“, það er Jóhann Dalberg Svérísson netamaður frá Grindavík og „Barry með fótinn“.

Um morguninn þegar við mættum til vinnu var auðséð að Íslendingarnir höfðu lítið sofið, enda komu þeir beint frá húsi Jörundar. Það var kankske þess vegna, að um miðjan morgun,

þegar við Jói vorum að splæsa víra um bord í trollbátnum og hin að bæta á bryggjunni, að Olli skar sig illa á hendi. Fylgdu þessu einhver óhljóð og kom Sally þá hlau-pandi til hjálpar, en þegar hún sá allt þetta blóð leið yfir hana og sofnaði hún þarna á bryggjunni. Barry vafði pokadruslu um sárið og fór með Olla á spítala þar skammt frá. Eftir að við Jói höfðum lokið við að splæsa um bord í bátnum kom okkur á óvart að enginn var lengur við bætningu á bryggjunni. Fundum við Sally sofandi þar og vöktum við hana með kaldri kók og fengum að vita hvað skeð hefði.

Þá fór hann niður á bryggju. Þar var enginn að vinna, enginn bátur og verkstæðið lokað. Oft hafði hann séð ofsjónir eftir sín fylliri, en að fá þetta yfir sig eftir að vera edrú vikum saman var of mikið. Fór hann þess vegna beint í hús Jörundar konungs og fékk sér vodka, fyrst tvöfaldan síðan þrefaldan og fjórfaldan, varð þetta hans lengsti túr og fréttum við ekki af Barry lengi vel.

Nokkru seinna kom Olli vafinn sárabindum. Ekki vissi hann hvað orðið hafði um Barry. Lukum við að svo búnu viðgerð veiðafæranna og hreinsuðum eftir okkur, lokuðum verkstæðinu, trollbáturninn fór á sjó og við héldum heim.

Það var hinsvegar að fréttu af Barry, þar sem hann sat og beið

eftir að Olli yrði saumaður að hann þurfti að fara á klósettið. Á meðan kom Olli út af skurðstofunni, sá að Barry var þar ekki lengur og fór út. Barry sat þarna á biðstofunni lengi vel og sofnaði ef til vill um stund. Eftir hádegi fór hann að spryrja starfsfólkið um líðan Olla. Þá höfðu orðið vaktskipti og enginn vissi um hvað hann var að tala, þar væri enginn skorinn eða meiddur og báðu hann vel að lifa.

Þá fór hann niður á bryggju. Þar var enginn að vinna, enginn bátur og verkstæðið lokað. Oft hafði hann séð ofsjónir eftir sín fylliri, en að fá þetta yfir sig eftir að vera edrú vikum saman var of mikið. Fór hann þess vegna beint í hús Jörundar konungs og fékk sér vodka, fyrst tvöfaldan síðan þrefaldan og fjórfaldan, varð þetta hans lengsti túr og fréttum við ekki af Barry lengi vel.

Dag einn fengum við ósk um að ganga frá viðskiptum með sardínunót sem var til sölu þarna í vasann eins og aðrir. Barst

sagan af þessum undramanni ört um eyjuna. Ættarhöfðingi einn sem býr á hinum enda eyjarinnar vildi sjá þennan undramann. Kom hann niður á bryggju seinnipart dags, en þá voru menn hættir bætningu og Barry sofnaður á bekk í bordsalnum.

Sá hinna innfæddu sem ákastur var í að sýna ættarhöfðingjanum sínum þennan undramann tók þegar búrhnið og stakk á kaf í lærið á Barry.

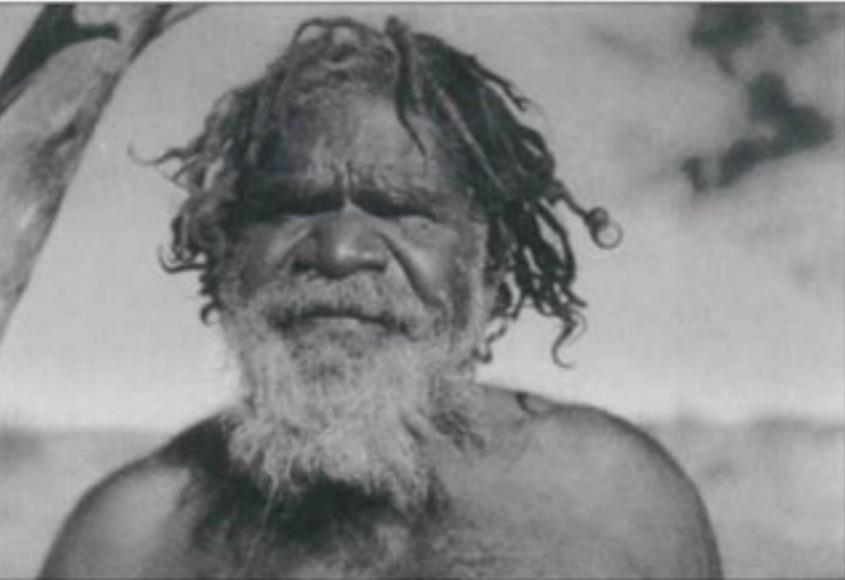
En það var þá óvart heilbrigða lærið sem varð fyrir sveðjunni. Upphófust nú mikil læti, lá við striði milli svartra og hvítra, en engin lögregla er á eyjunni og enginn læknir annar en töfralæknir. Skipverjar sáu að hér dygðu galdrapulur skammt, var fengin flugvél og Barry fluttur á spítala á Jólaeyju þar sem hann var saumaður og honum gefið blóð. Það er nú að fréttu af „Barry með fótinn“ að hann hefur hafið nýtt líf með fjölskyldu sinni í Perth höfuðborg vestur Ástralíu og vinnur þar við netagerð, hættur að drekka og stingur hnifnum í vasann eftir notkun.

Eftirmáli: Ævisaga Jörgens Jørgensen var rituð á enska tungu og gefin út í Ástralíu 1978 undir nafninu "The Viking of van Diemensland" eftir Mr. Frank Clune. Ekki veit ég hvort bók þessi var gefin út á fslensku en Kristján Eldjárn kom við sögu við útgáfu hennar.

Ástralíu 7. febrúar 1996
Með bestu kveðju til allra
Sigurpáll Einarsson.

Alltaf kemur Sigurpáll okkur þægilega á óvart, þetta ágaeta bréf barst okkur á besta tíma. Viljum við sem að blaðinu stöndum fera honum hjartans þakkir fyrir, um leið og við sendum honum og fjölskyldunni bestu kveðjur.

Ritstjóri

Frumbyggjar Ástralíu, ungar blómarósir og gamall höfðingi.

VERTÍÐARSPJALL

Vertíðin hjá okkur Grindvíkum hófst af fullum krafti 1. nóvember. Margir útgerðarmenn miða við að hefja veiðar þá vegna þess ávinnings að þorskur telst einungis að hálfu til kvóta. Tíðarfari í nóvember var sérstaklega gott og nánast hægt að róa alla daga. Línuveiðar gengu mjög vel og aflabréði með ágætum og voru margir bátar sem fengu meiri afla í nóvember en allt síðasta haust ('94).

Aðra sögu er að segja af netabátum, þeim sem voru að reyna við ufsa. Það var sama hvað menn reyndu þá virtist sem að þann bláa væri hvergi að finna. Má fullyrða að allar hefðbundnar ufsaslóðir hafi verið kannadar og margir gerðu viðreist en allt kom fyrir ekki, ufsinn fannst ekki á þessari haustvertíð.

**Grétar
Sigurðsson
vigtarmaður
skrifar:**

þessum hefðbundnu síldarbátum.

Petta er þróun sem skiptar skoðanir eru um en ytri aðstæður hafa komið málum í þennan farveg. Ég hef alltaf talið það vera sóun þegar fallegur fiskur eins og síldin er veidd í braðslu. Það er afskaplega brýnt að nýir markaðir verði fundnir og vörupróún fari fram. Óhætt er að segja að tíðarfari hafi verið afskaplega gott til

sjósóknar í veturn og að verið mun betri en á vertíðinni í fyrra.

Mok hjá línumskipum

Janúar fór vel af stað og voru það fyrst og fremst línbátar sem voru að gera það gott. Línuskip með beitningavélar héldu áfram uppteknum hætti og nánast mokfiskuðu, það brást ekki túr og var helst ekki löndun hjá útileguskipunum nema um fullfermi væri að ræða. Smærri netabátar sem voru í þorski voru að veidum með landinu og veiddu vel.

Hér á árum áður var hefðbundin möskvastærð í netum 7-7,5 tomma og hvarflaði ekki að mönnun að nota aðra möskvastærð til þorskveiða en nú á allra síðstu árum hafa sjómenn verið að stækka möskva í netunum og eru ekki með minna en 8-9 tommu og sumir jafnvel með stærri möskva. Petta verður til þess að einungis veiðist þorskur af allra stærstu gerð og varla hægt að segja að hinn hefðbundni vertíðarfiskur 4-7 kg. sjáist í aflanum.

Tilgangurinn er að hámarka verðmæti aflans og jafnframt að

Heldur meira af loðnu

Petta haust var mjög svipað hjá nótaskipum og árið áður, álfka magni af síld var landað og heldur meira af loðnu er '94. Síðustu ár hefur loðnan verið frekar erfíð viðureignar og hefur þróunin verið sú að stóru nótaskipin hafa nánast tekið við síldveiðum af

ná sem mestu út úr úthlutuðum kvóta. Stærri netabátar reyndu við ufsa og vonuðu að hann mundi gefa sig til, en ufsi lét ekki sjá sig og hefur ufsaveiði brugðist á þessari vertíð.

Loðnuveiðar gengu vel á síðustu vertíð og var afurðaverð á frystri loðnu mjög hátt á síðasta ári. Það voru því margir sem ætluðu að gera stóra hluti nú í veturn. Frystigeta var aukin hjá morgum og braðslugeta hjá Fiskimjöl og Lýsi var aukin en loðnan lét á sér standa.

Metvertíð í loðnufrystingu

Veidi í janúar var sáralitil og var ekki laust við að sumir framleiðendur væru farnir að örventa en þá nánast brast stíflan og skipin fóru að mokfiska. Fyrri hluta mánaðarins fór loðnan beint í braðslu en síðan byrjaði frysting af kappi. Veður var afskaplega hagstaett á meðan loðnan var í kjörástandi og gengu veiðar mjög vel.

Unnið var allan sólarhringinn á meðan loðnan var frystingaráhæf og er þetta líklega metvertíð í loðnufrystingu. Ekki er nokkur vafí að þessi loðnuvertíð var mikil lyftistöng fyrir fyrirtæki og alla íbúa Grindavíkur. Til gamans má geta að á „met“ vertíðinni '95 var landað rúnum 14.000 tonnum í febrúar en nú á vertíðinni voru það um 25.000 tonn.

Línutvöföldun afnumin

Mjög góð línumveiði var áfram í febrúar hjá útileguskipum og landróðrabátum og hafði veiðist það mikil að línutvöföldun var afnumin hálfum mánuði fyrr en áætlað var eða 15. febrúar. Petta hafði töluvart að segja fyrir okkur Grindvíkinga þar sem línuútgerð er mikil og skapar mikla vinnu bæði í landi og á sjó. Báta með beitningavélar snéru sér nú að öðrum fiskategundum en þorski m.a. steinbit og hafa sumir þeirra landað sínum afla fyrir vestan. Aðrir

Núverandi og fyrrverandi stafsmenn hafnarinnar. Neðri röð frá v.: Einar Haraldsson, Bjarni Þórarinsson og Guðjón Sigurgeirsson. Efri röð frá v.: Grétar Sigurðsson og Sverrir Vilbergsson. Ljósm: Hinrik Bergsson.

bátar skiptu um veiðarfæri og fóru á net.

Smábátar með 1400 tonn

Handfærabátar byrjuðu tiltölulega snemma að róa ívetur og var mikill fjöldi báta sem lönduðu góðum afla. Hlutar línu og handfæratrilla hefur vaxið mjög hratt á síðustu árum og var landaður afli þeirra í Grindavík u.p.b. 1400 tonn eða 12-14% af bolfiskafla í Grindavík. Það er því ljóst að að smábáta er farinn að skipta máli fyrir okkur og nauðsynlegt að meira verði gert í að laða að báta og bæta aðstöðu þeirra í höfninni.

Þegar mest var í mars þá lönduðu 60 - 80 færabátar og 30 - 40 línutrillur. Voru dæmi um að trill-

ur væru að fá 5 - 6 tonn á 20 bala og færabátar 1,5 - 2 tonn. Var mikil stemmning á kvöldin þegar karlarnir voru að koma að landi með hlaðafla og virkilega gaman að horfa yfir höfnina þar sem bátur var við bát og allt iðaði af lífi.

Bætt var við fjórða löndunarkrananum í veturn en þegar mest var af bátum þá dugði það ekki til og þurfti að fá vörubil með krana til að léttu á mesta álaginu við löndun.

Bátar sem lögðu net með landinu mokfiskuðu í mars og var yfirleitt nóg fyrir þá að vera með 30 - 60 net til að fá hlaðafla. Flestir fækkuðu netum til að kvóttinn mundi endast fram eftir vertíðinni en margir voru löngu búin með

sína úthlutuðu kvóta en veiddu áfram á leigukvóta.

April rýr
Dragnótabátar fengu ágætan afla í mars en þeir hafa einbeitt sér að kola og örðrum flatfiski. Hæstu bátar eru komnir með um og yfir 200 tonn á vertiðinni. Þið árlega páskastopp eða fæðingarorlof eins og sumir kalla það var í byrjun apríl og notuðu sumir tækifærð og hættu á netum og fóru á troll.

Veiðibann hefur verið hjá smábátum og aðrir hafa haft á sér vegna kvótaleysis þannig að aprílmánuður ætlað að verða frekar rýr. Þegar á heildina er litið þá er að ljúka góðri vertið þó svo að netabátar hafi margir hverjir verið á hálfbum afköstum.

Framkvæmdir

Á liðnum vetrar var boðin út dýpkun innan hafnar. Fyrirhugað er að dýpka 30 metra breiða rennu 7 metra djúpa frá Svíragarði meðfram Miðgarði og að Eyjabakka. Færeyskt dýpkunarfélag var með lægsta tilboðið og komu þeir strax

Með því að gera innsiglinguna betri þá eykst öryggi sjófarenda og stærri og fleiri skip koma til hafnarinnar. Þetta er lykillinn að velmegun okkar Grindvíkinga.

eftir pásku með sín tæki.

Þegar þetta er ritað þá eru framkvæmdir nýhafnar og virðast fara vel af stað. Jafnframt hefur

Vita- og hafnarmálastofnun verið að gera tilraunir með innsiglinguna til hafnarinnar. Það hefur verið gert í tilraunartanki stofnunarinnar.

Markmiðið er að dýpka innsiglinguna, hafa áhrif á strauma og brim í innsiglingunni og koma í veg fyrir sog og hreyfingu innan hafnar. Niðurstöður liggja ekki fyrir ennþá en þó er ljóst að um miklar framkvæmdir er að ræða ef af verður.

Mjög mikilvægt er að vel takist til með þessar framkvæmdir og tel ég að einungis besta lausnin komi til greina og að ráðamenn freistist ekki til að velja þá ódýrustu. Með því að gera innsiglinguna betri þá eykst öryggi sjófarenda og stærri og fleiri skip koma til hafnarinnar. Þetta er lykillinn að velmegun okkar Grindvíkinga.

Ég vil að lokum senda sjómönnum og fjölskyldum þeirra svo og öllum Grindvíkingum hamingju-óskir á sjómannadaginn.

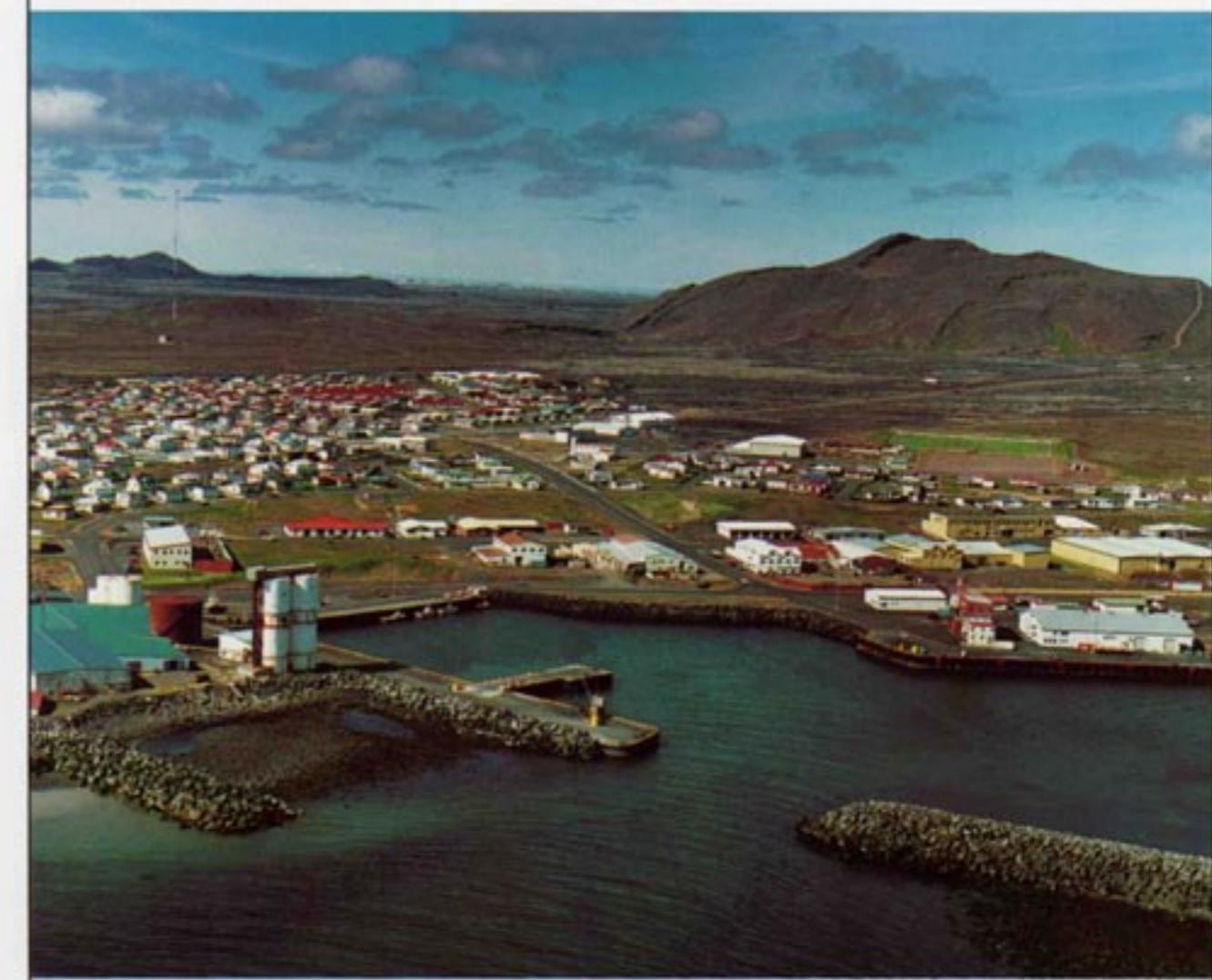
Grétar Sigurðsson

**Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki
og örðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn**

Ávallt nýbakar, ávallt ferskir

**Molda-Gnúpr ok hans synir Björn ok Gnúpr,
Þorsteinn hrungnir ok Þórður leggjaldi byggðu
Grindavík. Við höldum minningu þeirra á lofti.**

**Bæjarstjórn og Hafnarsjóður
sendir sjómönnum
fiskvinnslufólki og örðrum Grindvíkingum
hamingju- og heillaóskir
á sjómannadaginn**

Tilraunalíkan af Grindavíkurhöfn

Eins og komið hefur fram í fjölmíðlum hafa staðið yfir tilraunir með líkan af Grindavíkurhöfn hjá Vita- og hafnamálastofnun í vetur. Ef tekst að fjármagna þær breytingar sem best koma út í líkaninu, má búast við því að höfnin taki mikrum stakkaskiptum. Innan hafnar verði miklu minni straumur en við eignum að venjast í dag og þar af leiðandi nánast engin hreyfing þó að illa viðri. Eins og kemur fram í meðfylgjandi upplýsingum frá Vita- og hafnamálastofnun er um æði miklar og kostnaðarsamar framkvæmdir að ræða.

En við verðum að horfa til framtíðar og vinna samkvæmt því, við me gum í engu slaka á kröfum um öryggi sjófarenda sem um

sundið sigla og alls ekki heldur horfa í einhverja kostnaðarliði sem máske sýnast stórir í dag. Höfnin er og verður um ókomna til íslæð Grindavíkur hvað sem öðru líður.

Markmið

Markmið lískantilauna er að leysa eftirfarandi vandamál:

- 1) Auka kyrrð innan hafnar.
- 2) Draga úr straumkasti og ókyrrð í Ósnum, innsta hluta innsiglingar.
- 3) Draga úr hættu á flóðum innan hafnar.
- 4) Bæta öryggi í innsiglingu.
- 5) Minnka frátafir í innsiglingu vegna of lítils dýpis og ókyrrðar.

Forsendur:

Forsendur fyrir siglingu skipa:

- 1) Að loðnuskip/fiskiskip allt að 56 m. langt, 10,5 m. breytt og með djúpristu allt að 6,5 m. geti komist inn á smástraums fjöru.
- 2) Að flutningaskip, allt að 90 m. langt, 12 m. breytt og með djúpristu allt að 6 m. geti farið um innsiglinguna á hálfþöllnu.

Forsendur fyrir kyrrð innan hafnar eru staðalkröfur Vita- og hafnamálastofnunar.

Tillögur

Brimvarnagarðar

Til að auka kyrrð innan hafnar, draga úr straumkasti og ókyrrð í Ósnum er þörf á eftirfarandi framkvæmdum:

- 1) Garður frá landi að vestanverðu og út á Sundboða, 380 m. langur.
- 2) Garður á austurfjöru, ekki land tengdur, 50 m. langur.
- 3) Garður frá landi að austanverðu og út á austurfjörina 90 m. langur. Garðarnir vinna allir saman, þannig að kyrrð innan hafnar og í Ós minnkar mjög lítið fyrr en garðar 1) og 2) eru báðir komnir og til að draga úr straumkasti er þörf á bæði görðum 3) og 1). Með byggingu garðanna mun bæði draga úr olduhreyfingu og hættu á flóðum innan hafnar. Einnig minnka kröfur um breidd og dýpi innsiglingar.

Gardarnir eru úr sprengdum kjarna og stórgryti. Til að auka öryggi í innri hluta Djúpsunds og Snúningi er lagt til að byggður verði neðansjávarbrimvarnagardur 210 m. langur og 57 m. breiður.

Alda brýtur á neðansjávargarðinum og dregur samtímis úr oldubrotum í innri hluta Djúpsunds og á ytra Snúningi. Með neðansjávargardí er unnt að

spara verulega í dýpkunum bæði vegna lægri öldu og með því að Snúningur er færður utar. Garðinn þarf að byggja úr sprengdum kjarna og stórgryti.

Samtals er magn stórgrytis og kjarna í brimvarnagörðum um 230,000 rúmmetrar. Til viðmiðunar er áætlað meðalverð um 1500 kr.á m³ og heildarkostnaður við byggingu brimvarnagarða um 350 milljónir.

Merkingar

Til að auðvelda sjófarendum siglingu og auka öryggi þarf að merkja innsiglinguna vel:

Fjögur leiðarmerkir, tvö rauð merki við ytri Snúning og tvö græn við innri Snúning.

Búast má við að kostnaður við merkingar verði 10-15 milljónir.

Dýpkar

Með aukinni kyrrð í innsiglingu er hægt að komast af með minna dýpi og minni breidd innsiglingar. Til að innsigling uppfylli hönnunar skilyrði eru eftirfarandi dýpkarir nauðsynlegar:

- 1) Ósinn inn í höfn, 30 m. breið renna með 6,5 m. dýpi 17000 m² að flatarmáli.
- 2) Snúningurinn, 40 m. breið renna með 6,5 m. dýpi um 1000 m² að flatarmáli.
- 3) Djúpsundið, 60 m. breið renna

með 6,5 m. dýpi innst en 9 m. dýpi utar, um 1500 m² að flatarmáli í 6,5 m. og 9,000 m² í 9 m. (Verið er að kanna áhrif þessarar dýpkunar á oldubrot í líkani.)

Pessar aðgerðir miða að því að minnka frátafir í innsiglingunni vegna dýpis og ókyrrðar. Samtals eru dýpkarir um 30,000 fermetrar að flatarmáli. Til viðmiðunar er kostnaður við dýpkun af stærðargráðunni 10,000 kr per m² í Ósnum og á Snúningum.

Í Djúpsundinu eru meiri frátafir og því má búast við að kostnaður þar verði hærri. Þær aðgerðir sem hér hefur verið fjallað um hafa oft samvirk áhrif. Jafnframt því að auka kyrrð, þá eykst öryggi innsiglingar með byggingu brimvarnagarða.

Þá lágmarka brimvarnagarðarnir þörf á dýpkun til að uppfylla forsendur um skipastærðir og djúpristu.

Lokaorð

Það sem fram kemur hér á undan er byggt á upplýsingum frá Vita- og hafnamálastofnun dagsett 27.mars 1996. Hvorki er ástæða til að telja upp magnトル í brimvarnagörðum, né að merkja þá með táknum þeim sem annars þyrfti ef uppdráttur af sundinu mundi fylgja. Vona ég að það verði tekið gilt.

Ritstjóri.

Fax: 426-8176
Sími: 426-8755

Útgerð
Sighvatur GK-57
Hrungnir GK-50
Sæborg GK-457
Freyr ÁR-102
Páll ÁR-401

Forstj.: Páll H. Pálsson
Framkvstj.: Pétur H. Pálsson

VÍSIR HF.
Hafnargötu 16

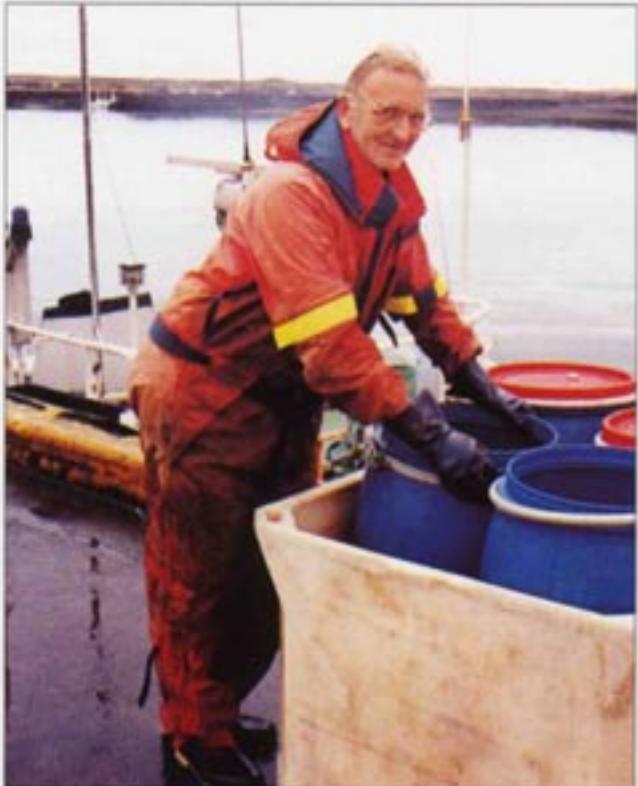
Um leið og við sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn óskum við eftir áframhaldandi samvinnu um bætta meðferð sjávarafla og baráttu um hærra fiskverð.

Um leið og við þökkum samstarfið sendum við sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum heilla og hamingjuóskir á sjómannadaginn.

Sjómannana- og Vélstjórafélag Grindavíkur og Sjómannadagsráð

Rafeindabjónusta
RG
Guðmundar
Hafnargata 25, 240 GRINDAVÍK

Sala og þjónusta á öllum siglingartækjum, lofnetskerfum, kallkerfum og öllum almennum rafeindatækjum. Bílatækja- og farsímaísetningar.

Sími 4267800
Farsími 852-3464
Fax 426-7800

Grindvíkingar
róið á heimamið
og verslið við R:G
þar sem sama
eða betra verð
er á öllum vörum
og í Reykjavík,

**Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum
hamingu- og heillaóskir
á sjómannadaginn**

*Við óskum áhöfn og útgerð til hamingu með skipið.
Skipið er allt málað með
HEMPELS skipamálningu
frá Slippféluginu
Málningarverksmiðju*

Verkstjóri : Sími 426-8089
Útgerð: Sími 426-8640

Hákon ÞH-250
Vörður ÞH-4
Oddgeir ÞH-222

Forstjóri: Guðmundur
Þorbjörnsson

*Sendum sjómönum, fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn.*

GJÖGUR HF.
Hafnargötu 18

Útgerð - Fiskverkun
Sími: 426-8216

Framkvæmdastjóri:
Guðmundur Þorsteinsson

*Sendum sjómönum, fiskvinnslufjólki og
öðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn*

HÓP HF.
Ægisgötu 1

Fiskvinnsla
Sími: 426-8027

*Sendum sjómönum, fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn*

BIFREIÐA- EIGENDUR

KUHMO

gæðahjólbarðar
frá Kóreu
á góðu verði.

Komdu við eða
hringdu og
pantaðu tíma.

FELGUR:

Hvitar felgur
Króm felgur
Ál felgur

Öll hjólbarða-
þjónusta.

HJÓLBARÐAVERKSTÆÐI GRINDAVÍKUR
SÍMI 426-8397

SHELL SD SKIPAOLÍA

ELDSNEYTI SEM SPARAR MILLJÓNIR

Skipagasolia

Shell SD
skipaolia

Svartolia

Gasolia

- Ódýrari en skipagasolía, flotaolía og útgerðarolía.
- Lágt brennisteinsinnihald.
- Hátt orkuinnihald.
- Lægri rekstrarkostnaður.
- Minna slit.
- Hreinni vél.
- Hreinna umhverfi.

Skipaþjónusta Skeljungs

